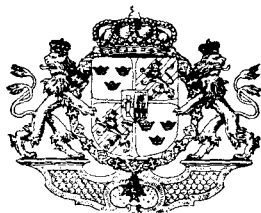

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

SAMHÄLLETS BARNAVÅRD

ÅR 1943

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER

462780

INLEDNING

TILL

Samhällets barnavård / Kungl. Socialstyrelsen = [Public child welfare] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1934-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1928-1960.

År 1931, år 1934 utgiven av Statistiska centralbyrån.

1931-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. 1950-1960 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska.

1937-1949 med parallelltitel på franska: Protection de l'enfance. 1951-1960 med parallelltitel på engelska: Public child welfare.

Efterföljare:

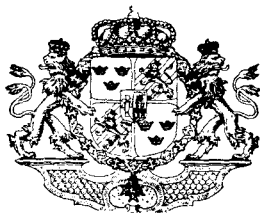
Socialhjälpen / Kungl. Socialstyrelsen = [Social assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1959-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1957-1960

Socialvården / Statistiska centralbyrån = Social welfare statistics / National Central Bureau of Statistics. – Stockholm, 1963-1983. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1961-1981

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

SAMHÄLLETS BARNAVÅRD

ÅR 1943

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1947

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

462780

PROTECTION DE L'ENFANCE EN 1943.

Pour la table des matières voir page V

Pour le résumé voir page VII

Socialstyrelsen får härmed överlämna berättelse angående samhällets barnavård år 1943. Med avseende på sitt innehåll ansluter sig denna i huvudsak till berättelsen för närmast föregående redovisningsår, som var år 1940. Preliminära redogörelser för undersökningens huvudresultat ha tidigare lämnats i Sociala Meddelanden (årg. 1945 sid. 313, årg. 1945 sid. 849).

Inom styrelsen har ledningen av hithörande arbeten handhåfts av t. f. förste aktuarien *Gustaf Holmstedt*, under vilkens överinseende berättelsens olika delar utarbetats av amanuenserna *Linnéa Jonsson* och *Rolf S. Hagman*.

Stockholm i juli 1946.

ERNST BEXELIUS

BERTIL NYSTRÖM.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

<i>Text.</i>	Sid.
Sammanfattning på franska	vii
Sammanfattning på svenska	xi
I. <i>Inledning</i>	1
Primärmaterialiet m. m.	1
Bearbetningen	2
II. <i>Barnavårdsnämnder</i>	3
III. <i>Barnavårdsanstalter</i>	5
Barnhem	5
Skyddshem	8
IV. <i>Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott m. m.</i>	11
Förordnande och tillsyn av barnavårdsmän	11
Bidragsförskott	17
Arbetsföreläggande	22
V. <i>Barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen</i>	24
Verksamhetens huvudformer	24
Allmän översikt av verksamheten	25
Jämförelse mellan vissa huvudgrupper av barn	30
Barnavårdsnämndernas verksamhet i olika landsdelar och städer	32
VI. <i>Skyddsuppfostran, samhällsvård och därmed sammanhängande åtgärder</i>	36
Förebyggande åtgärder	36
Skyddsuppfostran	39
Samhällsvård	50
De omhändertagna barnens omsättning. Vårdkostnader m. m.	58
VII. <i>Fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn</i>	67
Fosterbarnsbegreppet	67
Anmälnings- och redovisningsskyldighet	67
Kontroll av fosterbarnsredovisningen. Tidigare undersökningar	68
Kontroll av fosterbarnsredovisningen under år 1943	69
Antal redovisade fosterbarn	72
Fosterbarnens fördelning efter kön, börd och ålder	74
Vårdavgifterna	75
 <i>Tabellbilaga.</i>	
Tab. 1. Barnavårdsanstalter av olika slag fördelade efter huvudmän år 1943	81
» 2. Kommuner (fattigvårdssamhällen) och barnavårdsanstalter år 1943, länsvis	82
» 3. Arbetsföreläggande, barnavårdsmannaskap och bidragsförskott m. m. år 1943, länsvis	86
» 4. Hela antalet barn, som varit föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet under år 1943, länsvis	90
» 5. Antal barn, som omhändertagits för skyddsuppfostran år 1943, sammandrag för hela riket	92
» 6. Antal barn, som varit föremål för skyddsuppfostran år 1943, sammandrag för hela riket	94
» 7. Antal barn, som omhändertagits för samhällsvård år 1943, sammandrag för hela riket	96
» 8. Antal barn, som varit föremål för samhällsvård år 1943, sammandrag för hela riket	98
» 9. Kommunernas utgifter för omhändertagna barns vård år 1943, länsvis, i kr	100
» 10. Fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn år 1943, antal och medelvårdavgift per månad, länsvis	104

TABLE DES MATIÈRES.

<i>Texte.</i>	<i>Page.</i>
Résumé en français	vii
Résumé en suédois	xi
I. <i>Introduction</i>	1
Documentation primaire, etc.	1
Etude et utilisation de la documentation	2
II. <i>Commissions de protection de l'enfance</i>	3
III. <i>Etablissements de la protection de l'enfance</i>	5
Asiles d'enfants	5
Maisons d'éducation préventive	8
IV. <i>Curatelle et avances de pension d'entretien, etc.</i>	11
Constitution et surveillance des curateurs	11
Avances de pension d'entretien	17
Tâches incombant aux curateurs	22
V. <i>Activité des commissions de protection de l'enfance telle qu'elle est définie par la loi de protection de l'enfance</i>	24
Formes principales de l'activité	24
Aperçu général de l'activité	25
Comparaison entre certains groupes principaux d'enfants	30
Activité des commissions de protection de l'enfance dans différentes régions et différentes villes	32
VI. <i>Education préventive, protection sociale et mesures s'y rattachant</i>	36
Mesures préventives	36
Education préventive	39
Protection sociale	50
Mouvement des enfants recueillis. Dépenses d'entretien, etc.	58
VII. <i>Pupilles placés sous la surveillance des commissions de protection de l'enfance</i> 67	
Ce qu'aux termes de la loi on entend par «pupille»	67
Obligation de déclarer et de rendre compte des pupilles dont la garde est assumée 67	
Contrôle des comptes rendus sur les pupilles. Enquêtes précédentes	68
Contrôle des comptes rendus sur les pupilles pendant l'année 1943	69
Nombre de pupilles dont il est rendu compte	72
Répartition des pupilles d'après le sexe, l'origine et l'âge	74
Montant des rémunérations	75

Tableaux annexés.

Tabl. 1. Etablissements de différente sorte des commissions de protection de l'enfance répartis d'après l'autorité dont ils relèvent, en 1943	81
> 2. Communes (collectivités d'assistance) et établissements de la protection de l'enfance en 1943, par départements	82
> 3. Tâches incombant aux curateurs, curatelle, avances de pension d'entretien etc. en 1943, par départements	86
> 4. Nombre total des enfants ayant fait l'objet de mesures de la part des commissions de protection de l'enfance en 1943, par départements	90

	Page.
Tabl. 5. Nombre des enfants recueillis en 1943 pour éducation préventive, relevé pour l'ensemble du pays	92
› 6. Nombre des enfants soumis à l'éducation préventive en 1943, relevé pour l'ensemble du pays	94
› 7. Nombre des enfants placés en 1943, sous la protection sociale, relevé pour l'ensemble du pays	96
› 8. Nombre des enfants objets de la protection sociale en 1943, relevé pour l'ensemble du pays	98
› 9. Dépenses des communes pour les enfants pris en charge, en 1943, par départements, en couronnes	100
› 10. Pupilles placés sous la surveillance des commissions de protection de l'enfance, en 1943, nombre et rémunération moyenne par mois, par départements . . .	104

Résumé.

La législation proprement dite, actuellement en vigueur, relative à la protection sociale de l'enfance et de la jeunesse, date de l'année 1924. En 1934, il a été apporté à cette législation des modifications et des additions qui en ont, sur certains points, étendu l'application aux jeunes gens de 18 à 21 ans. En 1936, d'autres modifications ont eu trait à l'organisation de l'éducation préventive; elles sont entrées en vigueur au 1er janvier 1938. Aux termes de cette loi, la mission protectrice de la société est confiée en première instance à une institution communale, la commission de protection de l'enfance qui, pour le règlement des questions relatives à la protection des jeunes gens peut prendre le nom de commission de protection de la jeunesse. Dans un certain nombre de petites communes, cette fonction est assumée par la Direction de l'Assistance publique assistée d'un pasteur et d'un instituteur ou d'une institutrice.

Depuis l'année 1928, des données statistiques ont été relevées tous les trois ans sur l'activité exercée par les commissions de protection de l'enfance. Cette statistique incombait originairement au Bureau Central de Statistique mais est élaborée, depuis 1938, par l'Administration du Travail et de la Prévoyance Sociale. Son domaine a été élargi et comprend, depuis 1940, non seulement les données concernant la protection de l'enfance et de la jeunesse, mais aussi certaines données touchant, entre autre, les fonctions des curateurs et les avances de pension d'entretien, questions qui relèvent des commissions de protection de l'enfance.

Il existait en 1943, dans l'ensemble de la Suède, 318 asiles d'enfants contenant 6 939 places. Dans ces chiffres ne sont pas compris les établissements où les enfants ne passent que certaines heures de la journée (crèches, garderies d'après-midi et autres) ni les établissements où les enfants ne résident qu'une partie de l'année, par exemple pour leur instruction (foyers d'écoliers, internats, colonies de vacances, etc.). La majeure partie des asiles, soit 174, était administrée par des sociétés ou des fondations, 66 par des communes, 24 par des conseils généraux, 29 par les unions communales de protection de l'enfance et 25 par des particuliers. Plus de la moitié des asiles d'enfants, soit 173, étaient destinés à donner aux enfants des soins temporaires ou à les mettre en observation; 91

asiles étaient destinés à dispenser des soins permanents et 54 à la fois des soins temporaires et permanents. Pour les enfants en bonne santé venant de foyers tuberculeux existaient 44 asiles-dispensaires, pour les mères et leurs nourrissons 47 asiles et pour les nourrissons seuls 24 asiles.

Les maisons d'éducation préventive, destinées à recevoir les enfants et les jeunes gens à cause de leur caractère vicieux, de leur vie irrégulière, etc. étaient, en 1943, au nombre de 33, avec 1 226 places. Les dispositions concernant les maisons d'éducation préventive et leur activité ont subi des modifications profondes après le 1er janvier 1938. La responsabilité de leur activité a été assumée en principe par l'état et on procède à une discrimination soigneuse entre les élèves, eu égard à l'âge, à la gravité des défauts de caractère ou de l'inconduite et à l'état mental.

Outre les tâches prévues par la loi sur la protection de l'enfance incombant aux commissions de protection de l'enfance, les lois sur les enfants nés hors mariage (1917) et sur les enfants nés dans le mariage (1920) leur assignent encore certains devoirs, tels que la constitution des curateurs et la surveillance de leur activité. Selon la loi sur les enfants nés hors mariage, les commissions de protection de l'enfance constituent pour chaque enfant de cette catégorie un curateur chargé d'aider la mère de ses conseils, de lui donner tous renseignements utiles et de veiller à la sauvegarde des droits et au bien de l'enfant. Les fonctions du curateur cessent lorsque l'enfant atteint 18 ans ou lorsqu'il meurt, est adopté, ou encore légitimé par le mariage de ses parents. Selon des lois entrées en vigueur au 1er janvier 1940, un curateur peut être constitué en certains cas pour des enfants ou des enfants adoptifs dans un mariage désuni ou dissous. Le nombre des curateurs constitués et placés sous la surveillance des commissions de protection de l'enfance était, à la fin de l'année 1943, pour l'ensemble du pays, 92 801, dont 86 562 concernaient des enfants nés hors mariage et 6 239 des enfants nés dans le mariage. Le nombre des enfants nés hors mariage qui, à cette date, étaient placés sous la surveillance d'un curateur représentait 37 % des 235 600 enfants nés hors mariage pendant les 18 dernières années (1926—1943). Pour la majorité des enfants nés hors mariage au cours

de cette période — c'est-à-dire pour 149 040, soit 63 % du total — les fonctions du curateur avaient donc cessé, dans la plupart des cas, du fait que les enfants avaient été légitimés par le mariage de leurs parents. Il ressort des enquêtes effectuées qu'aujourd'hui plus de la moitié des enfants nés hors mariage sont légitimés par le mariage des parents. Le nombre des personnes qui, à la fin de 1943, faisaient fonction de curateurs sous la surveillance des commissions de protection de l'enfance s'élevait, pour l'ensemble du pays, à 5 187. De ces curateurs, 4 297, soit 83 %, étaient des hommes et 890, soit 17 %, des femmes. Les curateurs femmes étaient particulièrement peu nombreuses à la campagne (13 %), mais elles étaient en majorité dans les villes (56 %). De tous les curateurs, 2 312, soit 45 %, étaient rétribués. Dans les autres cas, le rôle de curateur était exercé bénévolement par des personnes de confiance ou par des fonctionnaires des commissions de protection de l'enfance.

Outre les tâches définies par la loi sur la protection de l'enfance, les commissions sont chargées aussi, depuis le 1er janvier 1938, du règlement des questions relatives aux avances de pension d'entretien des enfants. La loi actuelle sur les avances de pension d'entretien est entrée en vigueur le 1er juillet 1943, donc au milieu de l'année dont il est ici rendu compte, et contient plusieurs modifications importantes. Les avances de pension sont octroyées sous certaines conditions et selon certaines normes aux enfants nés hors mariage ou aux enfants de femmes divorcées, quand le père ne s'acquitte pas de ses obligations d'entretien. Sont bénéficiaires de telles avances les enfants âgés de moins de 16 ans dont la filiation et l'obligation pour le père de contribuer à leur entretien ont été établies et dont les parents ne cohabitent pas. Pendant l'année 1943, des avances de pension ont été accordées à environ 21 100 mères. Le nombre des enfants ayant bénéficié de telles avances pendant une partie de l'année a été d'environ 26 700. Les enfants bénéficiaires de ces avances représentaient, en 1943, environ 29 % du total des enfants placés sous la surveillance d'un curateur. Le montant des sommes, versées sous forme d'avances de pension d'entretien pendant l'année 1943, s'élevait à 4,8 millions de couronnes. La moyenne des avances par enfant et par année a été de 182 couronnes. Parmi les pères soumis à l'obligation d'entretien, environ 2/3 avaient remboursé une partie des sommes avancées par les commissions. Les avances remboursées pendant 1943 se montaient à près de 2 millions de couronnes, soit aux

2/5 environ des avances consenties au cours de l'année.

Telle qu'elle est définie par la loi, la tâche des commissions de protection de l'enfance consiste, d'une part à assurer, dans des cas spéciaux, la protection, les soins et l'éducation aux enfants ou aux jeunes gens, soit par des mesures préventives, soit en assumant la charge et, d'autre part, à veiller sur les pupilles, c'est-à-dire sur les enfants élevés moyennant rémunération chez d'autres personnes que leurs parents. Les enfants et les jeunes gens dont les commissions ont pris la charge relèvent, soit de l'éducation préventive, soit de la protection sociale. On a recours à l'éducation préventive lorsque l'enfant se trouve dans des conditions de vie telles que la société a le droit d'intervenir, même contre la volonté des parents. C'est le cas de tous les enfants ou jeunes gens qui ont besoin d'éducation protectrice (caractère vicieux ou danger moral) mais aussi de ceux dont la santé ou la vie sont menacées par les mauvais traitements ou le manque de soins. Dans tous les cas où la question de l'éducation préventive se pose, certaines précautions préalables doivent être observées afin que l'enfant ne soit séparé de sa famille que lorsque cette mesure se sera avérée indispensable. La protection sociale, à laquelle on ne peut recourir contre la volonté des parents, est destinée aux enfants vivant dans des conditions par trop précaires ou ayant besoin de soins spéciaux. La protection sociale ne peut être appliquée que dans les cas où des secours à domicile seraient insuffisants et où il est nécessaire de recueillir l'enfant, sinon c'est à l'assistance publique que l'on doit recourir.

Le traitement d'un enfant recueilli dépend des circonstances pour chaque cas particulier. Les enfants qui ne sont pas dévoyés devront, en général, être mis en pension chez des personnes aptes à s'acquitter des obligations qui leur incombent. L'enfant peut aussi être confié à un asile, si cela semble préférable, ou à défaut d'une famille offrant les conditions désirables. Les enfants dévoyés sont d'ordinaire placés dans des maisons d'éducation préventive. Les enfants qui par suite de maladie requièrent des soins spéciaux sont confiés à des établissements appropriés.

La surveillance des commissions de protection de l'enfance sur les pupilles doit, aux termes de la loi, s'appliquer aux enfants de moins de 16 ans qui sont élevés contre rémunération ailleurs que chez leurs parents ou chez un tuteur spécialement constitué. Les enfants de moins de 16 ans confiés à des asiles sont assimilés aux pupilles, même dans les cas où aucune rémunération n'est versée pour

leur entretien. Les enfants qui sont placés sans rémunération en pension dans des familles particulières peuvent être déclarés pupilles par les commissions de protection de l'enfance s'il apparaît nécessaire de veiller sur eux. Du contrôle spécial sur les pupilles sont exceptés, notamment, les enfants recueillis par la commission de protection de l'enfance de la commune et confiés à des familles particulières ou à un asile situés dans les limites de la commune.

Le nombre total des enfants qui, durant l'année 1943, ont été l'objet de mesures de la part des commissions de protection de l'enfance, en accord avec les dispositions de la loi, ou qui ont été placés sous leur surveillance, s'est élevé à environ 59 000, soustraction faite des enfants portés en double dans des groupes différents. Les enfants recueillis ou ayant été l'objet de mesures préventives ont été au nombre d'environ 39 000, soit environ des 2/3 du total. Le nombre des pupilles rapportés et placés sous la surveillance des commissions a été d'environ 26 500, cette à dire 45 % du total. Dans ce chiffre sont compris environ 9 000 enfants pris à charge pour éducation préventive ou protection sociale et qui ont été confiés à des familles ou à des asiles situés en dehors de la commune où ils avaient été recueillis. Le reste des pupilles a été placé en pension par des personnes particulières dans des familles ou confié à des asiles.

Entre 1940 et 1943, le nombre des enfants dont se sont occupées les commissions de protection de l'enfance selon les termes de la loi n'a subi qu'une augmentation insignifiante. Par contre, le nombre des enfants ayant fait l'objet de mesures préventives a presque doublé (passant de 2 900 à 4 400), ce qui tient probablement à ce que les comptendus ont été plus complets que précédemment. Le nombre des enfants recueillis pour éducation préventive montre, à son tour, l'accroissement considérable de 19 % (de 6 500 à 7 700). Le nombre des enfants recueillis pour protection sociale a cependant diminué de 30 000 à 27 700 (soit de 8 %). Cette régression s'explique par changements de population et par circonstances économiques. L'évolution de l'activité des commissions de protection de l'enfance pendant les années 1928—1943 ressort du diagramme de la page 29.

Des 59 000 enfants dont s'occupaient, en 1943, les commissions de protection de l'enfance selon les termes de la loi, on calcule que 30 500, soit environ 52 % étaient nés hors mariage. Du total des 86 600 enfants nés hors mariage qui, à la fin de l'année 1943, étaient pourvus d'un curateur, plus de 1/3 étaient, soit recueillis par les commissions

de protection de l'enfance, soit des pupilles placés sous leur surveillance. Environ 16 500, soit à peu près 1/5 de tous les enfants nés hors mariage et pourvus d'un curateur, étaient recueillis en vue d'éducation préventive ou de protection sociale et approximativement le même nombre était constitué par des pupilles placés sous la surveillance des commissions. Le nombre des enfants nés dans le mariage dont les commissions avaient assumé la charge ou la surveillance au cours de l'année 1943 est calculé s'élever à environ 28 600. Ils représentaient près des 2 % de tous les enfants nés dans le mariage en Suède pendant 18 ans.

La proportion des enfants nés hors mariage est la plus élevée parmi les pupilles et les enfants recueillis dans un but de protection sociale. Dans le premier cas, près des 2/3 et, dans le second, sensiblement plus de la moitié étaient des enfants nés hors mariage. Beaucoup plus faible est la fréquence de cette catégorie d'enfants parmi ceux soumis à l'éducation préventive (1/4) ou objets de mesures préventives (1/9). Cependant, même dans ces deux derniers groupes, la proportion des enfants nés hors mariage est plus élevée que pour l'ensemble de la population dans les âges correspondants, où environ 6 % seulement des enfants sont nés hors mariage.

Dans toutes les branches d'activité des commissions de protection de l'enfance, la proportion des garçons par rapport à celle des filles est plus élevée que parmi les enfants en général. Ainsi, en 1943, il y avait 51 garçons sur 100 enfants. Les chiffres relatifs correspondants pendant 1943 sont 70 pour les enfants ayant fait l'objet de mesures préventives, 57 pour ceux soumis à l'éducation préventive, 55 pour ceux placés sous la protection sociale et 54 pour les pupilles surveillés.

Les âges des enfants ayant fait l'objet de mesures de la part des commissions de protection de l'enfance ne correspondent pas exactement, en général à la place qu'ils occupent dans la répartition des âges pour l'ensemble de la population, mais sont un peu supérieurs. Les âges au-dessous de 7 ans sont d'ordinaire moins nombreux et ceux au-dessus de 7 ans plus nombreux, proportionnellement, dans la clientèle des commissions que dans la population. La plus haute proportion des enfants âgés se trouve, comme l'on pouvait s'y attendre, dans les groupes soumis aux mesures préventives et à l'éducation préventive. Dans les deux cas, près des 3/4 des enfants avaient plus de 10 ans. De tous les enfants dans l'ensemble de la population, 43 % seulement étaient âgés de 10 à 18 ans. Des enfants qui pendant l'année 1943 se

trouvaient placés sous la protection sociale, 68 % étaient dans l'âge scolaire (7—16 ans). Les mêmes groupes d'âges ne comprennent dans la population que 52 % de tous les enfants de moins de 16 ans. Les pupilles surveillés, contrairement aux autres groupes, étaient dans les âges qui correspondent à ceux qu'occupent, proportionnellement, dans la population, tous les enfants d'âge semblable.

Le nombre des enfants et des jeunes gens qui, en 1943, ont été l'objet de mesures préventives s'est élevé à 4 413. De ceux-ci, 381 ont été recueillis ensuite au cours de l'année 251, pour éducation préventive et 130 pour protection sociale. Pendant cette même année, 1 341 enfants au total ont été recueillis pour être soumis à l'éducation préventive; c'est donc un phénomène habituel que l'on ait recours à l'éducation préventive sans qu'il y ait eu auparavant mesures préventives. Le nombre des mesures préventives qui ont été prises et qui s'est élevé à 6 312, a été naturellement supérieur à celui des enfants. Les mesures les plus ordinaires

des enfants pendant 18 ans ont été la surveillance, dans 2 492 cas et des remontrances à l'enfant, dans 2 048 cas.

Les enfants soumis en 1943 à l'éducation préventive étaient au nombre de 7 748, dont 1 341 avaient été recueillis au cours de l'année. Les causes de l'intervention des commissions étaient dans 2 126 cas (26 %) le manque de soins, les mauvais traitements ou quelque autre danger pour la vie ou la santé de l'enfant; dans 2 878 cas (35 %) le risque où se trouvait l'enfant de se dévoyer et dans 3 249 (39 %) un caractère vicieux. Dans 267 cas, (dont 49 hommes et 218 femmes) l'intervention avait en pour cause l'inconduite dans les âges 18—21 ans. Pour les 27 716 enfants placés sous la protection sociale durant 1943, la cause de l'intervention était dans 23 500 cas (84 %) la détresse de la famille ou l'abandon et dans 4 332 cas (16 %) la maladie etc.

Le tableau ci-dessous montre la répartition des formes de l'intervention pour les différents groupes principaux d'enfants:

	Nombre de cas	Dont, en %, placés dans			
		famille	asile d'enfants	maison d'éducation préventive	autre établissement
1. Recueillis pour:					
éducation préventive	8 291	39.4	20.4	28.9	11.3
protection sociale	28 785	63.7	22.1	—	14.2
2. Pupilles surveillés	24 519	78.7	21.3	—	—

Dans les trois groupes, le placement dans une famille était donc la forme la plus usuelle. Même parmi les enfants recueillis pour éducation préventive, près des 2/5 étaient, en 1943, placés dans des familles, tandis que ceux internés dans des maisons d'éducation préventive n'étaient que dans la proportion d'un peu plus de 1/4. Il convient cependant de rappeler qu'à peine 2/5 des enfants soumis à l'éducation préventive étaient recueillis à cause d'un caractère vicieux.

Les dépenses encourues par les commissions de protection de l'enfance pour le soin des enfants recueillis se sont élevées, en 1943, à 11.7 millions de couronnes, dont la majeure partie, 9.3 millions

de couronnes (80 %) était constituée par les frais d'entretien dans des familles ou des établissements situés en dehors des communes auxquelles les enfants appartenaient, tandis que 1.7 million de couronnes (15 %) représentait les frais d'entretien dans les établissements appartenant aux communes, et le reste, 0.7 million de couronnes, les frais d'équipement, de déplacement, etc. Le coût de l'entretien était en moyenne par enfant et par mois 26 couronnes dans les familles, 70 couronnes dans les asiles d'enfants, 24 couronnes dans les maisons d'éducation préventive et 48 couronnes dans les établissements médicaux ou autres.

Sammanfattning.

Den nu gällande barnavårdslagstiftningen i egentlig mening, lagen om samhällets barnavård och ungdomsskydd, är av år 1924. År 1934 vidtogos ändringar och tillägg, bl. a. genom att lagen utvidgades att i vissa delar gälla även ungdom i åldern 18—21 år och år 1936 rörande skyddshemsverksamhetens organisation, vilka senare bestämmelser trädde i kraft med ingången av år 1938. Enligt lagen är samhällets barnavårdande uppgift i första hand anförtrodd åt en kommunal institution, barnavårdsnämnden, som vid handläggning av ärenden rörande ungdomsskydd må kallas ungdomsnämnd. I ett antal smärre kommuner utövas denna funktion av fattigvårdsstyrelsen förstärkt med en präst samt en lärare eller lärarinna.

Sedan år 1928 har för vart tredje år upprättats statistik rörande barnavårdsnämndernas verksamhet. Befattningen med denna statistik åvilade ursprungligen statistiska centralbyrån, men överflyttades år 1938 till socialstyrelsen. Statistiken har fr. o. m. år 1940 utvidgats att omfatta icke endast uppgifter angående barna- och ungdomsvården utan också vissa uppgifter angående barnavårdsmannaskap och bidragsförskott m. m., vilka ärenden handläggas av barnavårdsnämnderna.

År 1943 funnos i hela riket 318 barnhem med 6 939 platser. Håri inbegripas icke anstalter, där barnen vistas endast vissa tider på dygnet (daghem, eftermiddagshem o. dyl.), och ej heller anstalter, där barnen vistas under viss del av året, exempelvis för sin utbildning (skolhem, skolinternat, skollovskolonier o. dyl.). Av barnhemmen drevos de flesta eller 174 av föreningar och stiftelser, 66 av kommuner, 24 av landsting, 29 av barnavårdsförbund och 25 av enskilda personer. Mer än hälften av barnhemmen eller 173 voro avsedda för tillfällig vård och observation av barn; 91 barnhem voro avsedda för stadigvarande vård och 54 förenade tillfällig och stadigvarande vård. För vård av friska barn från tuberkulösa hem funnos 44 dispensärbarnhem, för mödrar med späda barn 47 mödrahem och för uteslutande späda barn 24 spädbarnshem.

Skyddshemmen, vilka ha till uppgift att mottaga barn och ungdom, omhändertagna för skyddsuppostran på grund av vanart el. dyl., voro år

1943 till antalet 33 med ett sammanlagt platsantal av 1 226. Reglerna för skyddshemmen och deras verksamhet ha undergått genomgripande förändringar fr. o. m. ingången av år 1938. Därvid har ansvaret för skyddshemsverksamheten principiellt övertagits av staten och genomförts en uppdelning av eleverna med hänsyn till ålder, vanartsgrad och sinnesbeskaffenhet.

Jämte de arbetsuppgifter, som åvila barnavårdsnämnderna enligt barnavårdslagen, ha de även vissa åligganden enligt lagarna om barn utom äktenskap (1917) och om barn inom äktenskap (1920), såsom förordnande av barnavårdsmän och tillsyn av deras verksamhet. Enligt lagen om barn utom äktenskap skall barnavårdsnämnden för varje barn utom äktenskap förordna en barnavårdsman, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörligen tillvaratas. Uppdraget att vara barnavårdsman upphör, när barnet fyllt 18 år. Dessutom entledigas barnavårdsmanen, om barnet avlider, adopteras eller får äktenkaplig börd genom att föräldrarna ingå äktenskap med varandra. Enligt lagar, vilka trädde i kraft med ingången av år 1940, skall barnavårdsman i vissa fall kunna förordnas även för barn och adoptivbarn i söndrade eller upplösta äktenskap. Antalet barnavårdsmannaförordnanden under barnavårdsnämndernas tillsyn utgjorde vid slutet av år 1943 i hela riket 92 801, varav 86 562 avsågo utomäktenskapliga och 6 239 inomäktenskapliga barn. Antalet utomäktenskapliga barn, som vid denna tidpunkt stodo under tillsyn av förordnad barnavårdsman, utgjorde 37 % av samtliga 235 600 barn, som fötts utom äktenskap under de senaste 18 åren (1926—1943). För det övervägande antalet under samma tid födda utomäktenskapliga barn — till antalet 149 040 eller 63 % av samtliga — hade sålunda barnavårdsmannaförordnandena upphört, i de flesta fall på grund av att barnen legitimerats genom föräldrarnas äktenskap. Av verkställda undersökningar framgår, att numera över hälften av de utom äktenskap födda barnen få äktenkaplig börd genom föräldrarnas giftermål. — Antalet personer, som vid utgången av år 1943 fungerade såsom barnavårdsmän under barnavårdsnämndernas tillsyn, utgjorde i hela riket

5 187. Av barnavårdsmännen voro 4 297 eller 83 % män och 890 eller 17 % kvinnor. På landsbygden voro de kvinnliga barnavårdsmännen synnerligen fåtaliga (13 %), men i städerna voro de i majoritet (56 %). Av samtliga barnavårdsmän åtnjöt 2 312 eller 45 % särskilt arvode för sitt uppdrag. I övriga fall fullgjordes barnavårdsmannauppdraget antingen av oavlönade förtroendemän eller av hos barnavårdsnämnderna anställda tjänstemän.

Till barnavårdsnämndernas uppgifter vid sidan av barnavårdslagen hör vidare fr. o. m. år 1938 att handlägga ärenden rörande förskottering av underhållsbidrag till barn, s. k. bidragsförskott. Den nu gällande bidragsförskottslagen trädde i kraft den 1 juli 1943 och innehöll flera betydelsefulla ändringar. Dylika bidragsförskott utgå under vissa förutsättningar och enligt vissa normer till utomäktenskapliga barn eller till fränskild kvinnas barn, därest barnafadern icke fullgör sin underhållsskyldighet. Denna förmån tillkommer barn under 16 år, för vilka faderskap och underhållsskyldighet fastställs och vilkas föräldrar icke sammanbo. Under år 1943 utgick bidragsförskott till ungefär 21 100 mödrar. Antalet barn, som åtnjöt bidragsförskott under någon del av året, uppgick till omkring 26 700. Antalet barn med bidragsförskott utgjorde ungefär 29 % av antalet barn, som stodo under tillsyn av förordnad barnavårdsman under år 1943. De belopp, som utbetalats i bidragsförskott under år 1943, uppgingo till 4.8 milj. kr. I genomsnitt hade utgått i bidragsförskott 182 kr per barn och år. Av de underhållsskyldiga fäderna hade ungefär 2/3 återbetalat någon del av de underhållsbidrag, som nämnderna förskotterat. De belopp, som dessa återbetalat under år 1943, uppgick totalt till nära 2 milj. kr eller omkring 2/5 av de under året förskotterade underhållsbidragen.

Barnavårdsnämndernas direkta verksamhet enligt barnavårdslagen består i att i särskilda fall ingripa för att bereda skydd, vård eller uppfostran åt barn och ungdom antingen genom förebyggande åtgärder eller genom omhändertagande samt att utöva tillsyn över fosterbarnsvården. Den omhändertagande verksamheten kan ha formen av skyddsuppfostran eller samhällsvård. Omhändertagande för skyddsuppfostran omfattar fall, i vilka omständigheterna äro sådana, att ett ingripande bör kunna ske även mot föräldrarnas vilja. Dit höra alla uppfostringsfall (vanart och fara för vanart) men även fall av misshandel och allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa. Vid ifrågasatt omhändertagande för skyddsuppfostran

böra vissa förebyggande åtgärder vidtagas, så att ett skiljande från hemmet ej sker, förrän det visat sig, att rättelse icke kunnat vinnas på annat sätt. Vid samhällsvård, som icke kan ske mot föräldrarnas vilja, är det fråga om avhjälpande av nöd eller beredande av särskild vård, alltid med den förutsättningen att enbart understöd ej är tillräckligt utan att ett omhändertagande är påkallat — eljest skall fattigvården lämna understöd.

Hur vården skall ordnas för ett barn, som omhändertagits är beroende av omständigheterna i varje särskilt fall. Icke vanartade barn skola i regel utackorderas i ett för ändamålet lämpat enskilt hem. De kunna även intagas i barnhem, om så befinnes lämpligt eller om något passande enskilt hem ej finnes att tillgå. Vanartade barn skola i regel överlämnas till skyddshem. Barn, som på grund av sjukdom äro i behov av särskild vård, skola beredas vård på sjukvårdsanstalt.

Barnavårdsnämndernas tillsyn över fosterbarnsvården skall enligt barnavårdslagen omfatta barn under 16 år, som mot ersättning fostras hos annan än föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet. Barn i nämnda ålder, som är intaget i barnhem, räknas som fosterbarn, även om ersättning ej utgår. Barn, som vårdas i fosterhem utan ersättning, kan av barnavårdsnämnden förklaras vara fosterbarn, om behov av tillsyn anses föreligga. Från den särskilda fosterbarnskontrollen äro undantagna bl. a. av kommunens barnavårdsnämnd omhändertaget barn, som överlämnats till enskilt hem eller barnhem inom kommunen.

Hela antalet barn, vilka under redovisningsåret voro föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder enligt barnavårdslagen eller i egenskap av fosterbarn stodo under deras tillsyn, beräknas efter avdrag av dubbelförda barn till omkring 59 000. Nämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet omfattade c:a 39 000 barn eller ungefär 2/3 av samtliga. Antalet redovisade fosterbarn under tillsyn uppgick i runt tal till 26 500 eller 45 % av totalantalet. Häri äro inräknade de c:a 9 000 barn, vilka voro omhändertagna för skyddsuppfostran eller samhällsvård och överlämnats till fosterhem eller barnhem utom den kommun, där omhändertagandet ägt rum. Övriga fosterbarn voro av enskilda personer överlämnade till fosterhem eller barnhem.

Mellan 1940 och 1943 har antalet barn, med vilka barnavårdsnämnderna togo befattning enligt barnavårdslagen, undergått en endast obetydlig stegring. En ökning med nära hälften (från 2 900 till 4 400) har däremot inträtt i antalet barn, vilka

varit föremål för förebyggande åtgärder, sannolikt beroende på fullständigare redovisning än tidigare. Även antalet för skyddsuffostran omhändertagna uppvisar ett så betydande tillskott som 19 % (från 6 500 till 7 700). Emellertid har antalet barn, som omhändertagits för samhällsvård, minskat från 30 000 till 27 700 (med 8 %). Nedgången torde delvis sammanhånga med förändringar i åldersfördelningen inom befolkningen under 16 år, delvis med den itällande höjkonjunkturen. Utvecklingen av barnavårdsnämndernas verksamhet under åren 1928—1943 framgår av diagram på sid. 29.

Av de 59 000 barn, vilka år 1943 voro föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen, beräknas 30 500 eller c:a 52 % ha varit utomäktenskapliga. Av samtliga 86 600 utomäktenskapliga barn, vilka vid slutet av år 1943 stodo under tillsyn av förordnad barnavårdsman, voro drygt 1/3 antingen omhändertagna av barnavårdsnämnderna eller fosterbarn under deras tillsyn. Omkring 16 500 eller c:a 1/5 av samtliga utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman voro omhändertagna för skyddsuffostran eller samhällsvård och ungefär lika många voro fosterbarn under tillsyn. Antalet inomäktenskapliga barn, med vilka barnavårdsnämnderna tagit befattning under redovisningsåret, beräknas uppgå till c:a 28 600. Dessa torde utgöra knappt 2 % av samtliga inomäktenskapliga barn under 18 år i riket.

Andelen utomäktenskapliga barn är störst bland fosterbarnen och bland de för samhällsvård omhändertagna. I förra fallet voro nära 2/3 och i det senare betydligt över hälften av barnen födda utom äktenskap. Väsentligt lägre är frekvensen av utomäktenskapliga barn bland dem, som voro föremål för skyddsuffostran (1/4) eller förebyggande åtgärder (1/9). Men även inom dessa båda verksamhetsgrenar är de utomäktenskapliga barnens andel större än inom befolkningen i motsvarande åldrar. Barn i åldrarna under 18 år äro nämligen endast till ungefär 6 % utomäktenskapliga.

Inom samtliga grenar av barnavårdsnämndernas verksamhet förefinnes ett större överskott av gossar än bland barn i allmänhet. Sålunda fanns år 1943 51 gossar bland 100 barn i åldrarna under 18 år. Motsvarande relativtal utgör ej mindre än 70 för dem som under redovisningsåret voro föremål för förebyggande åtgärder,

57 för dem som voro föremål för skyddsuffostran, 55 för dem som åtnjöto samhällsvård och 54 för fosterbarn under tillsyn.

De barn, vilka varit föremål för åtgärder från barnavårdsnämndernas sida, äro i allmänhet något äldre än vad förhållandet är inom befolkningen. Åldrarna under 7 år äro i allmänhet fåtaligare och åldrarna över samma ålder talrikare företrädda, relativt sett, i det förra fallet än i det senare. Den största andelen äldre barn förekommer självfallet i grupperna förebyggande åtgärder och skyddsuffostran. I båda fallen voro nära 3/4 av barnen över 10 år. Av samtliga barn inom befolkningen voro blot 43 % mellan 10 och 18 år. De barn, som under redovisningsåret åtnjöto samhällsvård, voro till 68 % i skolåldern (7—16 år). Inom befolkningen omfatta samma åldersgrupper 52 % av samtliga barn under 16 år. Fosterbarn under tillsyn visa i motsats till övriga grupper en ålderssammansättning som i stort sett nära ansluter sig till åldersfördelningen bland samtliga barn i samma ålder.

Antalet barn och ungdom, som under år 1943 blevo föremål för förebyggande åtgärder, uppgick till 4 413. Av dessa blevo sedermera under året 381 omhändertagna, 251 för skyddsuffostran och 130 för samhällsvård. Under året omhändertogs för skyddsuffostran inalles 1 341 barn; det är sålunda en vanlig företeelse att skyddsuffostran tillgripes, utan att förebyggande åtgärder vidtagits. Antalet vidtagna förebyggande åtgärder var helt naturligt större än antalet barn, nämligen 6 312. De vanligaste åtgärderna mot barn under 18 år voro övervakning, 2 492 fall, och varning till barnet, 2 048 fall.

De barn, som under år 1943 åtnjöto skyddsuffostran, voro till antalet 7 748, varav 1 341 omhändertogs under året. Orsakerna till omhändertagandet voro i 2 126 fall (26 %) vanvård, misshandel eller annan fara till liv eller hälsa, i 2 878 fall (35 %) fara för vanart och i 3 249 fall (39 %) vanart. I 267 fall (varav 49 män och 218 kvinnor) hade omhändertagits för skyddsuffostran ungdom i åldern 18—21 år på grund av vanart. Beträffande de 27 716 barn, som voro föremål för samhällsvård under året, var orsaken till omhändertagandet i 23 500 fall (84 %) nöd i hemmet eller värlöshet och i 4 332 fall (16 %) sjukdom m. m.

Fördelningen efter vårdform inom resp. huvudgrupper av barn tedde sig på följande sätt:

	Antalet vårdfall	Därav i % vårdade i			
		enskilt hem	barn- hem	skydds- hem	annan anstalt
1. Omhändertagna för skyddsuppfostran	8 291	39·4	20·4	28·9	11·3
samhälsvård	28 785	63·7	22·1	—	14·2
2. Fosterbarn under tillsyn	24 519	78·7	21·3	—	—

Inom alla tre grupperna var alltså vård i enskilt hem vanligast. Även bland dem, som omhändertagits för skyddsuppfostran voro år 1943 nära 2/5 utackorderade i enskilt hem, medan de, som vårdades i skyddshem, utgjorde endast något över 1/4. Det bör emellertid erinras om att endast knappa 2/5 av de barn, som åtnjoto skyddsuppfostran voro omhändertagna på grund av vanart.

Barnvårdsnämndernas kostnader för vården av omhändertagna barn uppgick under år 1943

till 11·7 milj. kr, varav huvudparten, 9·3 milj. kr (80 %), utgjordes av vårdavgifter till enskilda personer eller till främmande anstalter, medan 1·7 milj. kr (15 %) utgjorde beräknade kostnader för vård på kommunernas egna anstalter och resten, 0·7 milj. kr, kostnader för utrustning, resor m. m. Vårdavgifterna utgjorde i medeltal per barn och månad för vård i enskilt hem 26 kr, för barn i barnhem 70 kr, för skyddshemsvård 24 kr och för vård på sjukvårdsanstalter o. dyl. 48 kr.

I. Inledning.

Primärmaterialet m. m. Sedan år 1928 har för vart tredje år upprättats statistik rörande samhällets barnavård. Befattningen med denna statistik åvilade ursprungligen statistiska centralbyrån men överflyttades 1 januari 1938 genom kungl. brev den 23 december 1937 till socialstyrelsen. Motivet härför var, att socialstyrelsen, i samband med den år 1937 genomförda omorganisationen, erhölet i uppdrag att handlägga de administrativa ärenden rörande fattigvård och barnavård, som tidigare handlagts av en särskild byrå inom socialdepartementet. Samtidigt fick styrelsen övertaga statistiska centralbyråns befattning även med fattigvårdsstatistiken.

År 1940 företogs vissa utvidgningar och förändringar av barnavårdsstatistiken, varom förslag framlades av socialstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 januari 1941. Det för 1943 års barnavårdsstatistik använda frågeformuläret överensstämmer i allt väsentligt med det, som användes för 1940 års statistik och som finnes avtryckt i 1940 års redogörelse. Liksom tidigare grundas statistiken, i vad den avser den egentliga barna- och ungdomsvården, på de av barnavårdsnämnderna förda förteckningarna över barn, som varit föremål för deras verksamhet.

Ehuru uppgifterna till barnavårdsstatistiken avsevärt förbättrats från det ena redovisningsåret till det andra, lämna de alltjämt i många fall åtskilligt att önska. Ett betydande kompletteringsarbete har därför varit nödvändigt för att bringa uppgifterna i bearbetningsbart skick. Den statistiska bearbetningen har kunnat vidtagas först efter en omfattande brevväxling med barnavårdsnämnderna, varigenom påtagligt felaktiga eller ofullständiga förteckningar i de flesta fall kunnat rättas eller kompletteras. I en hel del fall har detta måst ske genom förmedling av statens barnavårdskonsulenter. Trots detta kvarstår en del bristfälligheter, som det på grund av tidsutdräkt och ofullständigheter i barnavårdsnämndernas handlingar icke varit möjligt att avhjälpa. Dessa brister förefinnas framför allt i fråga om redovisningen av fosterbarnen. En närmare redogörelse härför lämnas i kapitlet om fosterbarnen (kap. VII sid. 66).

Redovisningen av de omhändertagna barnen synes däremot vara tämligen noggrann. Eftersom gränserna mellan skyddsuppfostran och samhällsvård samt mellan samhällsvård och fattigvård äro ganska obestämda, har emellertid tillämpningen av barnavårdslagen visat sig vara ganska skiftande. Icke sällan torde ett omhändertagande givas formen av samhällsvård, där det borde ha formen av skyddsuppfostran. På många håll sköta barnavårdsnämnderna uppgifter, som tillkomma fattigvårdsstyrelserna och tvärtom. På grund av

nämnda omständigheter måste de statistiska uppgifterna, i de delar de beröras av dessa förhållanden, behandlas med varsamhet.

Bearbetningen. För bearbetningen av de individuella uppgifterna rörande de barn, som varit föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet, har liksom år 1940 använts hålkortsmetoden. De uppgifter, som barnavårdsnämnderna redovisat rörande barnhem, barnavårdsmannaskap, bidragsförskott m. m. ha sammanställts manuellt.

Vid bearbetningen ha endast i några huvudtabeller, som återges i tabellbilagan, materialet sammanställts länsvis, varjämte särskilda uppgifter lämnats för de större städerna. Vid mera ingående grupperingar av primärmaterialet har bearbetningen i lokalt hänseende inriktats på studiet av förhållandena i olika landsdelar och i kommuner med olikartat näringsliv. Resultaten av dessa undersökningar redovisas endast i texttabeller. Sammandragssiffror redovisas i tabellbilagan för hela riket, dess landsbygd och städer.

Landsbygden har indelats i landsdelar, enligt den indelning, som använts vid 1935/36 års särskilda folkräkning.¹ Landskommunerna ha därvid ur geografiska synpunkter hänförts till fem riksområden, nämligen 1) Mälardalen (omfattande Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län), 2) Östra Götaland (Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län), 3) Skåne, Blekinge och Halland, 4) Bohuslän och Västergötland (Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län) samt 5) Dalarna och Norrland. Städerna ha uppdelats så, att Stockholm, Göteborg och Malmö redovisas var för sig, medan övriga större städer över 30 000 invånare och mindre städer förts till var sin grupp.

Med avseende på olikheter i näringslivet ha landskommunerna indelats i fem kommutyper: jordbrukskommuner, skogskommuner, blandade kommuner, industrikommuner och övriga kommuner, varvid följts den indelning, som gjordes vid 1940 års folkräkning. Till jordbrukskommuner ha räknats kommuner, där minst 75 % av befolkningen tillhör jordbruk med binärningar. Av dessa kommuner ha emellertid en del, belägna i Kopparbergs och Värmlands läns samt Norrlands skogsbygder, förts till en särskild grupp, skogskommuner. Inom ingen av sistnämnda kommuner överstiger åkerarealen 3 % av den totala landarealen. Såsom »blandade» kommuner ha räknats kommuner, i vilka 50—75 % av befolkningen tillhöra yrkesgruppen jordbruk med binärningar, och såsom industrikommuner betecknats kommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binärningar och är agglomererad (minst $\frac{2}{3}$ boende i tätorter). Till en särskild grupp, »övriga» kommuner, ha slutligen förts alla icke agglomererade landskommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binärningar.

¹ Jfr Särskilda folkräkningen 1935/36, del II, sid. 20*.

II. Barnavårdsnämnder.

Inom varje kommun skall finnas en barnavårdsnämnd, vilken har att ordna kommunens barnavård och vidtagna åtgärder till skydd för ungdom inom denna. Om två eller flera kommuner bilda ett fattigvårdssamhälle, skola de även gemensamt handhava sin barnavård. Antalet kommunala enheter är sålunda i fråga om fattigvården och barnvården detsamma och var år 1943 2 512, varav 2 391 tillhörde landsbygden och 121 utgjordes av städer. Gemensam barnavård hade två kommuner i vardera av Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län och därjämte fem andra kommuner i det sistnämnda länet. Antalet kommunala enheter i fråga om barnvården understeg i anledning härav med åtta antalet primärkommuner. Antalet barnavårdsnämnder inom varje län framgår av tab. 2.

Till storleken, efter antalet invånare räknat, äro barnavårdsnämndernas lokala områden mycket olika. En översikt av fördelningen av fattigvårdssamhällena länsvis efter folkmängden den 1 januari 1943 lämnas i tab. 1 i tabellbilagan i fattigvårdsberättelsen för år 1943 och samma fördelning gäller också i fråga om barnavårdsnämndernas verksamhetsområden. Följande tablå visar i sammandrag deras fördelning efter invånarantalet på landsbygden och i städerna:

	Antal fattigvårdssamhällen	Därav med nedanstående antal invånare den 1/1 1943											
		249	250-499	500-749	750-999	1 000-1 499	1 500-1 999	2 000-2 999	3 000-3 999	4 000-4 999	5 000-9 999	10 000-14 999	15 000-
<i>Landsbygden.</i>													
Antal fattigvårdssamhällen	2 391	124	396	365	282	423	235	267	112	57	101	25	4
Procentuell fördelning . . .	100·0	5·2	16·5	15·3	11·8	17·7	9·8	11·2	4·7	2·4	4·2	1·0	0·2
<i>Städerna.</i>													
Antal fattigvårdssamhällen	121	—	—	—	—	8	1	13	3	7	39	19	31
Procentuell fördelning . . .	100·0	—	—	—	—	6·6	0·8	10·8	2·5	5·8	32·2	15·7	25·6

Särskilt i fråga om landsbygden äro växlingarna i befolkningsstorleken mellan de kommunala enheterna för barna- och fattigvården mycket stora. Av ovanstående tablå framgår, att 520 fattigvårdssamhällen på landsbygden eller 22 % av samtliga hade en folkmängd under 500. I 124 av dessa fattigvårdssamhällen understeg folkmängden 250 personer. I 647 fattigvårdssamhällen var

invånarantalet mellan 500 och 1 000. Ej mindre än 1 167 fattigvårdssamhällen eller 49 % av samtliga hade alltså en folkmängd ej uppgående till 1 000 personer. I synnerhet på Gotland, i Skåne och Västergötland äro kommuner med ett ringa antal invånare talrika, likaså i Uppsala, Östergötlands och Hallands län. De folkrikaste — såväl som de till arealen största — förekomma mest i de nordliga delarna av riket.

Mindre kommun kan av Kungl. Maj:t för viss tid eller tills vidare erhålla befrielse från skyldigheten att ha särskild barnavårdsnämnd (7 § barnavårdslagen). I sådant fall skall barnavårdsnämndens befogenheter utövas av fattigvårdsstyrelsen, förstärkt med en präst samt en lärare eller lärarinna. Denna möjlighet har dock icke utnyttjats i någon större utsträckning. År 1943 voro 113 kommuner, samtliga belägna på landsbygden, jämlikt nyssnämnda bestämmelse befriade från skyldigheten att hava särskild barnavårdsnämnd. År 1940 var antalet 147. Fördelningen länsvis framgår av tab. 2 såsom skillnaden mellan talen i kol. 2 och 3. Av dessa kommuner utan särskilt tillsatt barnavårdsnämnd hade 28 mindre än 250 invånare, 48 mellan 250 och 500, 20 mellan 500 och 750, 9 mellan 750 och 1 000, 1 mellan 1 000 och 1 250 samt 7 över 1 250 invånare. Det största antalet dylika kommuner fanns i Skaraborgs län (27) och Älvsborgs län (19).

III. Barnvårdsanstalter.

I följande berättelse redovisas de barnvårdsanstalter, vilka äro underkastade särskilda bestämmelser i barnvårdslagen, nämligen *barnhem* och *skyddshem*.

Barnhem. I barnvårdslagen förstås med barnhem anstalter för heldygnsvård av barn, vilka ej äro skyddshem, allmänna uppfostringsanstalter eller avse beredande av sjukvård eller hjälp vid förlossning. Till barnhem räknas alltså icke anstalter, där barnen vistas endast vissa tider på dygnet, såsom daghem (barnkrubbor), eftermiddagshem, barnavärn och barnträdgårdar m. fl. Enligt vedertagen praxis pläga ej heller dit hänföras anstalter, där barn vistas under viss del av året, exempelvis för sin utbildning, såsom skolinternat, skolhem (såsom de norrländska), arbetsstugor, som äro internat (såsom de norrländska), skollovskolonier o. dyl.

Kommunerna ha i barnvårdslagen icke ålagts att upprätta barnhem, utan inrättandet av barnhem förutsättes skola ske frivilligt av kommuner, landsting eller enskilda. Sedan den 1 juli 1931 ha barnhemmen underkastats koncessionstvång. I fråga om enskilda barnhem fordras från nämnda tid tillstånd av länsstyrelsen, dels till inrättande av nya barnhem, dels till vidtagande av mera genomgripande förändringar av verksamheten. Plan för nytt kommunalt barnhem skall underställas länsstyrelsens prövning.

Barnhemmen äro underkastade den allmänna kontrollen över fosterbarnsvården. Barn under 16 år, intagna på barnhem, betraktas nämligen såsom fosterbarn och skola stå under samhällets tillsyn, utan avseende på om ersättning för vården utgår eller inte. Tillsynen utövas av barnvårdsnämnderna och statens barnvårdsinspektion. I vissa fall kunna dock barnvårdsanstalter erhålla befrielse från dylik tillsyn. Närmare uppgifter härom lämnas i kap. VII, sid. 65.

Barnvårdslagen uppdelar barnhemmen i två grupper. Den ena gruppen benämnes *barnhem för stadigvarande vård* och omfattar alla anstalter för stadigvarande vård och uppfostran av barn utom skyddshemmen och de allmänna uppfostringsanstalterna. Den andra gruppen kallas *upptagningshem*. I statistiken användes dock beteckningen *barnhem för tillfällig vård*, enär denna kategori omfattar även andra hem än de egentliga upptagningshemmen. Barnhemmen för tillfällig vård äro avsedda för tre olika ändamål, nämligen dels för att bereda tillfällig vård av barn, då vårdtiden kan antagas bliva av kort varaktighet, såsom vid sjukdom i hemmet, saknad av bostad eller på grund av andra tillfälliga omständigheter, dels för att möjliggöra observation av barn, som skola överlämnas till annan fostrare — fosterhem, barnhem eller annan anstalt

Tab. A. Barnhem åren 1943 och 1940.

Barnhemmets art	År 1943 redovisade barnhem drivna av						Samtliga barnhem 1943		År 1940 redovisade barnhem	
	kommuner, landsting, barnavårdsförbund		föreningar eller stiftelser		enskilda personer					
	An-tal	Plats-antal	An-tal	Plats-antal	An-tal	Plats-antal	An-tal	Plats-antal	An-tal	Plats-antal
<i>Landsbygden.</i>										
Barnhem för stadigvarande vård .	6	99	33	628	5	80	44	807	50	884
» » tillfällig vård	44	1 001	32	671	10	144	86	1 816	89	1 821
» » stadigv. o. tillf. vård	13	288	5	133	4	82	22	503	32	731
Summa	63	1 388	70	1 432	19	306	152	3 126	171	3 436
<i>Städerna.</i>										
Barnhem för stadigvarande vård .	6	176	40	594	1	12	47	782	57	983
» » tillfällig vård	38	1 219	45	998	4	57	87	2 274	85	2 226
» » stadigv. o. tillf. vård	12	324	19	418	1	15	32	757	28	610
Summa	56	1 719	104	2 010	6	84	166	3 813	170	3 819
<i>Hela riket.</i>										
Barnhem för stadigvarande vård .	12	275	73	1 222	6	92	91	1 589	107	1 867
» » tillfällig vård	82	2 220	77	1 669	14	201	173	4 090	174	4 047
» » stadigv. o. tillf. vård	25	612	24	551	5	97	54	1 260	60	1 341
Summa	119	3 107	174	3 442	25	390	318	6 939	341	7 255

— samt dels för vård av späda barn och deras mödrar. I praktiken tillgodoses i viss utsträckning de båda första syftena på ett och samma barnhem, vilka ofta sammanfattas under beteckningen upptagningshem för äldre barn. En del barnhem fungera på en gång såsom hem för stadigvarande vård och som upptagningshem.

Uppgifter angående barnavårdsanstalter av olika slag meddelas i tab. 2 länsvis och för var och en av de städer, som ha mer än 25 000 invånare. För landsbygden i dess helhet, för städerna och för hela riket meddelas därutöver i tab. 1 fördelningen på anstalter, som förvaltas av olika huvudmän. Med avseende på sin art ha barnhemmen i dessa båda tabeller fördelats på de förut omnämnda tre huvudgrupperna, barnhem för stadigvarande vård, barnhem för tillfällig vård (tidigare redovisade under rubriken »upptagningshem») samt barnhem för både stadigvarande och tillfällig vård. Därjämte ha de barnhem, som äro avsedda för vissa särskilda ändamål, uppdelats efter arten av sin verksamhet. Som särskilda grupper redovisas sålunda *mödrahem* och *spädbarnshem*, varvid till den förra gruppen räknats upptagningshem, avsedda för både mödrar och barn, samt till den senare hem, som uteslutande mottaga späda barn. Vidare ha särredovisats *dispensärbarnhem*, vilka äro avsedda för vård av friska barn från tuberkulösa hem och *specialhem*. Dessa senare omfatta barnhem för svårplacerade barn, som av en eller annan anledning icke ansetts böra överlämnas till enskilt hem eller vanligt barnhem, och specialanstalt samt barnhem för psykopatiska och nervösa barn. — Med avseende på den huvudman, som

driver verksamheten vid respektive barnhem, ha dessa i tab. 1 indelats i fem grupper, nämligen i barnhem, som drivas av kommuner, landsting, barnavårdsförbund, föreningar eller stiftelser samt av enskilda personer. I tab. A meddelas vissa huvudsiffror rörande barnhemmens fördelning efter verksamhetens art och anstaltens huvudmän.

Såsom framgår av tabellerna var hela antalet barnhem år 1943 318 eller 23 mindre än år 1940. På landsbygden ha barnhemmens antal minskat med 19 och i städerna med 4.

Hela platsantalet vid de redovisade barnhemmen utgjorde år 1943 6 939, varav 3 126 vid barnhem belägna på landsbygden och 3 813 vid anstalter i städerna. Sedan år 1940 hade platsantalet minskats på landsbygden med 310 och i städerna med 6.

Barnhemmen för stadigvarande vård uppvisade i jämförelse med år 1940 en minskning av antalet platser från 1 867 till 1 589, medan däremot barnhemmen för tillfällig vård uppvisade en mindre ökning från 4 047 till 4 090. Störst är minskningen av antalet platser vid barnhemmen för både stadigvarande och tillfällig vård på landsbygden (med 228 platser). I städerna har platsantalet på dessa hem däremot ökat med 147 platser, vilket är den största ökning, som redovisas. Även hemmen för tillfällig vård i städerna uppvisa ökat antal platser (48).

I följande tablå har på grundval av siffrorna i tab. 1 uträknats den procentuella fördelningen av barnhemmen och deras platsantal på fem grupper med hänsyn till vem som driver verksamheten.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	Antal barnhem	Platsantal	Antal barnhem	Platsantal	Antal barnhem	Platsantal
Samtliga barnhem	152	3 126	166	3 813	318	6 939
Däruv drivna av						
kommuner	16·4	18·2	24·7	37·6	20·8	28·8
landsting	13·8	15·7	1·8	1·6	7·5	8·0
barnavårdsförbund	11·2	10·5	7·2	5·9	9·1	8·0
föreningar eller stiftelser	46·1	45·8	62·7	52·7	54·7	49·6
enskilda personer	12·5	9·8	3·6	2·2	7·9	5·6

Över hälften (55 %) av samtliga barnhem drivas av föreningar eller stiftelser. Det är att märka, att en del av dessa barnhem till sin karaktär stå kommunala barnhem rätt nära, enär de merendels åtnjuta kommunala bidrag till hemmens drift. Kommunerna driva ungefär 21 % av barnhemmen och landstingen knappt 8 %. De av barnavårdsförbunden ägda barnhemmen utgöra till antalet c:a 9 % av samtliga. Dessa barnhem äro till sin art närmast kommunala, enär de ägas av länsförbund bestående av kommuner. Återstående barnhem, ungefär 8 % av samtliga, drivas av enskilda personer.

Den relativa fördelningen av antalet barnhem och antalet platser efter hemmens olika karaktär visar följande sammanställning.

	Hela antalet		Antal platser i barnhem drivna av				
	barnhem	platser	kommuner	landsting	barnvårdsförbund	föreningar eller stiftelser	enskilda personer
Samtliga barnhem	318	6 939	2 000	553	554	3 442	390
Därav i %:							
Barnhem för stadigv. vård	28.6	22.9	12.3	—	5.0	35.5	23.6
» » tillfällig vård	54.4	58.9	57.9	100.0	92.1	48.5	51.5
» » stadigv. o. tillf. vård	17.0	18.2	29.8	—	2.9	16.0	24.9
Mödrahem	14.8	14.5	8.2	2.7	28.5	19.4	—
Spädbarnshem	7.5	5.0	3.5	—	4.3	4.4	26.4
Dispensärbarnhem	13.8	14.1	2.1	97.3	—	11.7	—
Specialhem	11.9	10.3	9.1	—	3.6	10.8	37.2

I fråga om fördelningen med avseende på antalet platser finner man, att nära $\frac{2}{5}$ av platsantalet (59 %) kommer på barnhemmen för tillfällig vård, vilka alltså utgöra den största gruppen. C:a 23 % av antalet platser tillhöra hem för stadigvarande vård, varför återstående 18 % komma på barnhem, som förena stadigvarande och tillfällig vård. Av de i tablan redovisade barnhemmen för vissa särskilda ändamål, vilka sammanlagt rymma 44 % av platsantalet vid samtliga barnhem, äro dispensärbarnhem och mödrahem de två största grupperna, båda med c:a 14 %.

De barnhem, som drivas av kommuner, utgöras framför allt av hem för enbart tillfällig vård samt för tillfällig och stadigvarande vård i förening. Landstingen driva huvudsakligen dispensärbarnhem, och barnvårdsförbunden främst hem för tillfällig vård. Av dessa senare utgöra mödrahemmen en relativt stor grupp, men den största består av upptagningshem för äldre barn. Stiftelser eller föreningar driva mestadels hem för antingen enbart tillfällig eller enbart stadigvarande vård. Ungefär 42 % av platsantalet vid deras hem komma på mödrahem, dispensärbarnhem och specialhem. De barnhem, som tillhöra enskilda personer, äro till mycket stor del hem för tillfällig vård, främst spädbarnshem och specialhem.

Barnhemmens genomsnittliga utrymme uppgick till 22 platser. Med avseende på storleken, i antalet platser räknat, fördela sig barnhemmen såsom framgår av tab. B. Den vanligaste storleken för olika slag av barnhem visar sig vara 10—19 platser. Några större skillnader i storleken mellan olika typer av barnhem förekomma icke. I städerna äro barnhemmen emellertid i allmänhet något större än på landsbygden. Barnhemmen för tillfällig vård äro i regel något större än övriga slag av barnhem.

Skyddshem. Skyddshemmen ha till uppgift att mottaga barn och ungdom, vilka omhändertagits av barnvårdsnämnd för skyddsuppfostran på grund av vanart eller dylikt, och vilka barn icke ansetts böra utackorderas i fosterhem eller vanliga barnhem. Reglerna för skyddshemmen och deras verksamhet hava

Tab. B. Barnhem år 1948, fördelade efter storlek.

Barnhemmets art	Antal barnhem med platser							Summa
	mindre än 10	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 och flera	
<i>Landsbygden.</i>								
Barnhem för stadigvarande vård	3	25	11	3	1	1	—	44
» » tillfällig vård	2	38	38	5	2	—	1	86
» » stadigvarande o. tillfällig vård	—	10	8	2	1	—	1	22
Summa	5	73	57	10	4	1	2	152
<i>Städerna.</i>								
Barnhem för stadigvarande vård	6	26	12	2	—	1	—	47
» » tillfällig vård	2	34	38	6	2	—	5	87
» » stadigvarande o. tillfällig vård	—	14	7	9	1	1	—	32
Summa	8	74	57	17	3	2	5	166
<i>Hela riket.</i>								
Barnhem för stadigvarande vård	9	51	23	5	1	2	—	91
» » tillfällig vård	4	72	76	11	4	—	6	173
» » stadigvarande o. tillfällig vård	—	24	15	11	2	1	1	54
Summa	13	147	114	27	7	3	7	318

undergått genomgripande förändringar enligt lagen den 12 juni 1936, som trädde i kraft den 1 januari 1938.

Under det att det förut ålåg landstingen och de städer, som ej deltaga i landsting, att var för sig eller tillsammans upprätta skyddshem, är det numera i regel staten, som skall sörja för tillkomsten och driften av anstalter för beredande av skyddsuffostran. Staten kan också godkänna av annan upprättat skyddshem. Ehuru skyddshemsverksamheten principiellt förstärkts, äger staten f. n. icke samtliga skyddshem. Vissa skyddshem ägas av diakonissanstalter, ideella föreningar eller stiftelser, men platserna disponeras helt av staten enligt avtal. Stockholm och Göteborg anordna — liksom tidigare — egna för dessa städer avsedda skyddshem men erhålla statsbidrag till verksamheten. Med huvudmännen för de icke statliga skyddshemmen ha avtal träffats, avsedda att garantera, att verksamheten drives efter samma riktlinjer, som gälla för statliga hem.

Inom den nya organisationen skulle främst två huvudönskemål tillgodoses, nämligen att åstadkomma en ändamålsenlig uppdelning av elevmaterialet med hänsyn till ålder, vanartsgrad och sinnesbeskaffenhet samt att bereda de intagna en god skol- och yrkesundervisning. För placering av barnen stå två huvudgrupper av skyddshem till förfogande, nämligen dels hem för barn, vilkas själsliga beskaffenhet icke företer grövre rubbningar och för vilka utbildningen blir det betydelsefullaste, dels hem för sådana barn, som ha någon mera framträdande själslig defekt och som därför främst äro i behov av vård i en eller annan form.

Inom den förstnämnda gruppen särskiljas olika hem för elever i olika åldrar. Elever i skolåldern hänvisas sålunda till *skolhem*, skilda för gossar och

Tab. C. Skyddshem av olika slag år 1943.

S k y d d s h e m	Antal		Därav drivna av					
	hem	platser	staten		kommuner		föreningar el. stiftelser	
			hem	platser	hem	platser	hem	platser
1. Skolhem	12	363	8	221	2	67	2	75
2. Yrkeshem, hemsolor	11	378	4	197	1	30	6	151
3. Skol- och yrkeshem	4	225	2	85	2	140	—	—
4. Ungdomshem	2	61	1	25	—	—	1	36
5. Jordbrukshem	2	48	—	—	—	—	2	48
6. Hem för själsligt abnorma	2	151	1	60	—	—	1	91
Summa	33	1 226	16	588	5	237	12	401

flickor; gossar, som avgått från folkskolan men ej fyllt 18 år intagas i *yrkeshem*; flickor i samma ålder i *hemsolor*; ynglingar och unga kvinnor slutligen, som omhändertagits sedan de fyllt 18 år, placeras i *ungdomshem*. I Norrland ha inrättats *kombinerade skol- och yrkeshem* för gossar.

Den grupp av skyddshem, som är avsedd för själsligt defekta barn, omfattar dels *jordbrukshem*, dels s. k. *skyddshem för själsligt abnorma elever*. I jordbrukshemmen placeras barn över skolåldern, som tillhöra hjälpklassklientelet men ej äro sinnesslöa. Hemmen för själsligt abnorma mottaga barn i alla åldrar, vilkas vanart bottnar i allvarliga karaktärsrubbingar, men som dock ej äro att anse som sinnesslöa, samt barn, som lida av lättare kronisk sjukdom, vilken ej fordrar sjukhusvård.

Med avseende på tillsynen stå skyddshemmen direkt under övervakning av statens barnavårdsinspektion inom socialstyrelsen genom en skyddshemsinspektör. Skyddshemseleverna äro undantagna från den särskilda fosterbarnskontrollen.

Uppgifter rörande antalet skyddshem och deras platsutrymme länsvis år 1943 meddelas i tab. 2. I tab. C lämnas en översikt av antalet skyddshem av olika slag och deras storlek.

Skyddshemmen voro år 1943 till antalet 33 med ett sammanlagt platsantal av 1 226. Av dessa ägdes 16 med 588 platser av staten, sedan den övertagit de hem, som tidigare drivits av landstingen. De av Stockholm och Göteborg anordnade skyddshemmen voro till antalet 5 med inalles 237 platser. Övriga 12 skyddshem med 401 platser tillhörde diakonissanstalter, stiftelser eller föreningar men disponerades enligt avtal helt av staten.

IV. Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott m. m.

Förutom de arbetsuppgifter, som åvila barnavårdsnämnderna enligt barnavårdslagen, ha de även vissa åligganden enligt lagarna om barn utom äktenskap (1917) och om barn inom äktenskap (1920), såsom förordnande av barnavårdsmän och tillsyn av deras verksamhet. Till barnavårdsnämndernas verksamhet hör vidare fr. o. m. år 1938 att handlägga ärenden rörande bidragsförskott samt att utreda behov av mödrahjälp och övervaka hjälpens användning. Även en del andra ärenden, vilka angivas i 2 § barnavårdslagen, kunna beröra barnavårdsnämnderna.

Sedan år 1940 inhämtar socialstyrelsen från barnavårdsnämnderna statistiska uppgifter rörande barnavårdsmannaskap och bidragsförskott. En översikt över dessa verksamhetsgrenar lämnas här nedan. Mödrahjälpsnämnderna ingiva varje månad uppgifter om mödrahjälpen till socialstyrelsen. Dessa uppgifter publiceras halvårsvis i Sociala Meddelanden.

Förordnande och tillsyn av barnavårdsmän. Enligt lagen om barn utom äktenskap (1917) skall barnavårdsnämnden för varje barn utom äktenskap förordna en barnavårdsmän, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratages. Barnavårdsmannen skall sörja för att barnets börd fastställas och att barnet tillförsäkras underhåll. Han äger vidare att föra talan för barnet rörande faderskap, underhåll och förmynderskap. Genom särskilda föreskrifter är det sörjt för att barnavårdsnämnden snarast skall erhålla kännedom om utomäktenskapliga födelser, så att barnavårdsmän ofördröjligen kan bli utsedd. I lagen stadgas, att kvinna, som är havande med barn utom äktenskap, senast tre månader före nedkomsten bör anmäla sitt tillstånd, samt att barnavårdsnämnden, när dylik anmälan inkommit eller nämnden erhållit kännedom om att barn utom äktenskap blivit fött, har att till barnavårdsmän för barnet förordna därtill lämplig man eller kvinna. Barnavårdsnämnden erhåller eljest kännedom om utomäktenskapliga födelser genom anmälan från vederbörande pastorsämbete. Uppdraget att vara barnavårdsmän upphör, när barnet fyllt 18 år. Dessutom entledigas barnavårdsmannen, om barnet avlider, adopteras eller får äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingå äktenskap med varandra. Visar sig i annat fall, att behov av barnavårdsmän ej längre förefinnes, kan barnavårdsnämnden entlediga barnavårdsmannen. Så sker i vissa fall, om modern efter faderskapets och underhållsskyldighetens fastställande visat sig lämplig att sörja för barnet utan särskild hjälp eller kontroll.

Enligt lagar den 19 maj 1939, vilka trädde i kraft den 1 januari 1940, skall barnavårdsman i vissa fall kunna förordnas även för barn och adoptivbarn i söndrade eller upplösta äktenskap. I detta fall förordnas barnavårdsman av barnavårdsnämnden i regel endast på framställning av modern, ehuru nämnden, när särskild anledning finnes, kan förordna barnavårdsman även utan att modern därom gjort framställning. Grundförutsättning för förordnande av barnavårdsman för barn i äktenskap är att modern (adoptivmodern) av domstol tillerkänts vårdnaden om barnet.

Barnavårdsnämnden har icke endast att förordna barnavårdsman utan skall även utöva tillsyn över uppdragets fullgörande. Denna tillsyn innebär bl. a. att av barnavårdsmannen förda anteckningar och räkenskaper skola granskas av nämnden.

Barnavårdsmannaskapet var ursprungligen avsett att i allmänhet bli ett oavlönat förtroendeuppdrag. För att, särskilt för de större kommunernas vidkommande, säkerställa tillgången på barnavårdsmän har emellertid föreskrivits, att kommunerna skulle kunna anställa och avlöna personer, som hade denna verksamhet till sin enda eller huvudsakliga sysselsättning. I regel tillerkännes då barnavårdsmannen särskilt arvode för varje fall och är underkastad tjänstemannaansvar. I stora kommuner och framför allt i större städer lämnas mestadels barnavårdsmannauppdragen åt en eller flera av de hos barnavårdsnämnden anställda tjänstemännen. Det ingår i dessas arbetsuppgifter att utan särskild ersättning mottaga sådant uppdrag.

De statistiska uppgifter rörande barnavårdsmannaskap, som inhämtats för år 1943, ha sammanställts länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan. Uppgifterna avse dels antalet barnavårdsmannaförordnanden för utom och inom äktenskapet födda barn under barnavårdsnämndernas tillsyn vid utgången av år 1943 och dels antalet män och kvinnor, som fungerade såsom barnavårdsmän vid samma tid. Därjämte lämnas uppgifter om huru många personer, som under år 1943 uppburit arvode för barnavårdsmannauppdrag, och hur stort belopp, som sammanlagt uppburits.

Antalet barnavårdsmannaförordnanden under barnavårdsnämndernas tillsyn utgjorde vid slutet av år 1943 i hela riket 92 801, varav 86 562 avsågo utomäktenskapliga och 6 239 inomäktenskapliga barn. En översikt över barnavårdsmannaförordnanden på landsbygden och i städerna samt i olika landsdelar och kommuntyper meddelas i absoluta och relativa tal i tab. D.

I förhållande till år 1940 har antalet barnavårdsmannaförordnanden minskats med c:a 6 100 eller 6 %. På landsbygden är nedgången kraftig (12 %), medan en mindre ökning ägt rum i städerna (3 %). Minskningen hänför sig till de utomäktenskapliga barnen. De inom äktenskap födda barnen med förordnad barnavårdsman ha däremot ökat med nära 76 %, säkerligen framför allt beroende på att lagen om förordnande i vissa fall av barnavårdsman för inomäktenskapliga barn först på senare tid vunnit vidare tillämpning.

För att belysa den relativa förekomsten av barnavårdsmannaförordnanden i olika landsdelar och kommuntyper ha i tab. D antalet barn med förordnad barnavårdsman satts i relation till folkmängden.

Tab. D. Barnavårdsmanförordnanden år 1943.

Landsdelar och kommuntyper	Barn med förordnad barnavårdsman			
	Antal			I % av folk- mängden
	I äkten- skap	Utom äk- tenskap	Samtliga	
<i>Landsbygden</i>	2 459	52 865	55 324	1.4
Mälardlänen	415	7 897	8 312	1.3
Östra Götaland	380	6 857	7 237	1.0
Skåne, Blekinge och Halland	342	8 881	9 223	1.5
Bohuslän och Västergötland	356	7 293	7 649	1.0
Dalarna och Norrland	966	21 937	22 903	2.0
Jordbrukskommuner	408	8 573	8 981	1.4
Skogskommuner	174	3 673	3 847	2.3
Blandade kommuner	948	19 774	20 722	1.4
Industrikommuner	306	6 504	6 810	1.2
Övriga kommuner	623	14 341	14 964	1.4
<i>Städerna</i>	3 780	33 697	37 477	1.5
Stockholm	755	8 143	8 898	1.4
Göteborg	326	3 965	4 291	1.5
Malmö	751	2 621	3 372	2.1
Övriga städer över 30 000 inv.	985	7 196	8 181	1.5
Städer under 30 000 inv.	963	11 772	12 735	1.4
<i>Hela riket</i>	6 289	86 562	92 801	1.4

Antalet barn med förordnad barnavårdsman i förhållande till antalet barn under 15 år utgjorde år 1943 i hela riket 7 %. År 1940 var det tack vare folkräkningen för samma år möjligt att erhålla uppgifter om antalet barn under 15 år inom olika landsdelar och kommuntyper. Då antalet barnavårdsmanförordnanden sattes i relation till antalet barn under 15 år uppvisade Östra Götaland samt Bohuslän och Västergötland de lägsta siffrorna (c:a 5 %) men Dalarna och Norrland de högsta (c:a 9 %). Av kommuner med olika näringskarakteristik hade jordbrukskommunerna det relativt sett minsta antalet barnavårdsmanförordnanden (6 %) och skogskommunerna det största (9 %). Av städerna hade Stockholm och Malmö högre och de mindre städerna lägre procenttal än städerna i medeltal. De lokala olikheter, som förefinnas i avseende på frekvensen av barnavårdsmanförordnanden, torde främst härröra från skillnader i andelen utomäktenskapliga födelser mellan de olika områdena. Anledningen till att i detta fall barnavårdsmanförordnandena satts i förhållande till antalet barn under 15 år och ej under 18 år är den, att folkmängden i 1940 års folkräkningsberättelse redovisas kommunvis i endast tre åldersklasser, nämligen 0—15 och 15—65 år samt 65 år och däröver. Denna omständighet torde dock för jämförelse mellan olika lokala områden vara av mindre betydelse.

De utomäktenskapliga barn, för vilka barnavårdsman var förordnad vid utgången av år 1943, voro samtliga födda under de föregående 18 åren (1926—1943). Under denna 18-årsperiod ha fötts i runt tal 235 600 barn utom äktenskap. De ha i efterföljande tablå fördelats efter födelseår.

Födelseår	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Födelseår	Landsbygden	Städerna	Hela riket
1926	10 356	5 335	15 691	1936	8 067	3 820	11 887
1927	10 440	5 277	15 717	1937	7 863	3 827	11 690
1928	10 419	5 177	15 596	1938	7 713	4 247	11 960
1929	10 056	4 996	15 052	1939	7 748	4 307	12 055
1930	10 325	5 080	15 405	1940	6 768	4 497	11 265
1931	10 042	4 815	14 857	1941	6 503	4 337	10 840
1932	9 550	4 776	14 326	1942	6 321	4 192	10 513
1933	8 990	4 179	13 169	1943	6 561	4 485	11 046
1934	8 584	3 710	12 294	Summa	154 762	80 817	235 579
1935	8 456	3 760	12 216				

Under senare år ha fötts 10 000 å 11 000 barn utom äktenskap per år. Tidigare har antalet varit betydligt större: i slutet av 1920-talet c:a 16 000 årligen. Nedgången inträdde i och med 1930-talets början. Antalet nytillkomna barnavårdsmanförordnanden per år torde i det närmaste motsvara antalet under året födda utomäktenskapliga barn. De nytillkomna barnavårdsmanförordnandena utgöra sålunda årligen drygt $\frac{1}{8}$ av samtliga. Ett något större antal barnavårdsmanförordnanden torde upphöra årligen, alldenstund antalet utomäktenskapliga födelser under senare år ha minskat med undantag av en obetydlig ökning under år 1943. Ett rätt betydande antal barnavårdsmanförordnanden omsättes sålunda per år. Härvid har emellertid icke hänsyn tagits till den omsättning, som äger rum på grund av flyttningar, varigenom tillsynen ofta överflyttas från en barnavårdsnämnd till en annan och ombyte av barnavårdsman äger rum.

Av de 235 600 barn, som fötts utom äktenskap under åren 1926—1943, stodo enligt barnavårdsnämndernas uppgifter 86 560 eller 37 % under tillsyn av förordnad barnavårdsman vid utgången av år 1943. För det övervägande antalet under samma tid utom äktenskap födda barn — till antalet 149 040 eller 63 % av samtliga — fanns sålunda icke barnavårdsman förordnad vid tillfället i fråga. I det stora flertalet av dessa fall ha barnavårdsmanenskapen upphört av olika anledningar. En del av barnen ha avlidit under årens lopp och ett avsevärt antal ha legitimerats genom föräldrarnas äktenskap eller adopterats. Även andra orsaker torde i ett flertal fall ha föranlett, att barnavårdsmän entledigats. Härutöver torde emellertid komma ett antal barn, för vilka barnavårdsman aldrig varit förordnad.¹

På landsbygden utgjorde de redovisade barnavårdsmanförordnandena för utomäktenskapliga barn 34 % av antalet under åren 1926—1943 födda utomäktenskapliga barn, medan motsvarande tal i städerna var 42 %. Relativa antalet utomäktenskapliga barn utan förordnad barnavårdsman är sålunda något större på landsbygden (66 %) än i städerna (58 %). Skillnaden mellan landsbygd och städer torde dock vara något mindre än vad dessa siffror utvisa, enär vid deras beräkning ingen hänsyn kunnat tagas till de ändringar i den administrativa indelningen mellan landsbygd och städer, som ägt rum under åren 1926—1943 och ej heller till de flyttningar, som i övrigt ägt rum under tiden från landsbygd

¹ Se närmare härom i *Samhällets barnavård 1940*, sid. 18 ff.

till städer. De indelningsändringar, som skett under perioden, ha i allmänhet inneburit, att landskommuner blivit städer eller inkorporerats helt eller delvis med städer. Med hänsyn härtill skulle antalet födda utomäktenskapliga barn under åren 1926—1943 vid oförändrad indelning — den som gällde den 1 januari 1943 — ha varit för landsbygdens vidkommande något mindre och för städernas del i motsvarande mån större än det antal, som redovisas i föregående tablå (å sid. 14) och som använts vid beräkningen av ovan angivna procenttal. Nämda faktorer torde dock icke vara av den betydelse, att de kunna förklara hela skillnaden i procenttalen mellan landsbygd och städer.

Att det relativa antalet upphörda barnavårdsmanförordnanden är större på landsbygden än i städerna sammanhänger delvis därmed, att legitimeringarna, som ju orsaka större delen av de upphörda barnavårdsmanenskapen, äro relativt talrikare på landsbygden. I en utredning om den utomäktenskapliga fruktsamheten¹ har beräknats legitimeringsfrekvensen särskilt för landsbygd och städer. Av de barn, vilka fötts utom äktenskap under femårsperioden 1926—30, voro vid tidpunkten för 1936 års partiella folkräkning på landsbygden 54 % och i städerna 52 % legitimerade genom föräldrarnas äktenskap. I närmast föregående femårsåldersklass (1921—25) hade i förra fallet 51 % och i det senare 48 % av barnen fått äktenskaplig börd genom föräldrarnas giftermål. Möjligt är att entledigande av barnavårdsman av andra orsaker än legitimering också förekommer i större utsträckning på landsbygden än i städerna. Sannolikt får man också räkna med att relativa antalet fall, då barnavårdsman aldrig varit förordnad, är större på landsbygden än i städerna. Några särskilda beräkningar härav ha icke kunnat verkställas, men antagligt är att så förhåller sig. I det stora antalet småkommuner på landsbygden, där yrkesmässigt arbetande barnavårdsmän icke finnas, torde ofta svårigheter uppstå att finna lämplig barnavårdsman. Det torde därför stundom förflyta en längre tid, innan barnavårdsman blir tillsatt. Väntas dessutom barnet bliva relativt snart legitimerat, torde det mångentledes icke anses nödvändigt att barnavårdsman tillsattes.

Antalet personer, som vid utgången av år 1943 fungerade såsom barnavårdsmän under nämndernas tillsyn, utgjorde, enligt vad som framgår av tab. F, i hela riket 5 187. Det stora flertalet av dessa, 4 701 eller c:a 91 %, kommer på landskommunerna, medan 486 redovisas för städerna. I förhållande till antalet barnavårdsmanuppdrag, som på landsbygden uppgick till 55 324 och i städerna till 37 477, hade sålunda landskommunerna ojämförligt mycket flera barnavårdsmän än städerna. Detta sammanhänger huvudsakligen med att det stora flertalet landskommuner äro rätt små och antalet barnavårdsmanuppdrag kommunvis relativt ringa, varför endast ett fåtal uppdrag komma på varje barnavårdsman. Detta framgår av tab. E, där barnavårdsnämnderna fördelats efter antalet fungerande barnavårdsmän och deras sammanlagda antal barnavårdsmanuppdrag vid slutet av år 1943. Av de 2 277 landskommuner, som hade barnavårdsmän förordnade vid denna tidpunkt, hade 1 086 eller 48 %

¹ Hannes Hyrenius: Studier rörande den utomäktenskapliga fruktsamhetens variationer (Skrifter utgivna av Fahlbeckska stiftelsen XXXVIII), Lurd 1941.

Tab. E. Barnavårdsnämnderna fördelade efter antalet barnavårdsmän och deras sammanlagda antal barnavårdsmanuppdrag vid slutet av år 1943.

	Antal barnavårdsnämnder	Därav med nedanstående antal barnavårdsmanuppdrag															
		0	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-200	201-
Landsbygden . . .	2391	114	602	484	282	185	132	112	146	69	60	35	31	23	20	71	25
Antal barnavårdsnämnder m. nedanstående antal barnavårdsmän																	
0	114	114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1588	—	370	316	212	140	101	94	7	16	7	5	4	3	1	16	45
2	250	—	105	33	22	19	8	6	2	1	1	3	1	3	1	2	14
3	136	—	63	26	8	7	10	6	2	1	3	1	3	1	—	3	2
4	81	—	39	16	5	3	5	1	5	3	1	1	—	—	—	2	—
5-6	114	—	25	61	9	4	2	1	2	2	1	2	—	—	1	1	3
7-8	41	—	—	22	8	3	1	1	2	1	—	—	—	—	—	1	—
9-10	28	—	—	10	12	—	—	1	3	—	—	—	1	—	—	1	—
11-15	16	—	—	—	6	5	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1
16-20	9	—	—	—	—	4	1	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—
21-30	10	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	1	1	—	2	—
31-	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1
Städerna	121	—	—	1	5	6	5	6	5	1	6	6	4	5	7	31	33
Antal barnavårdsnämnder m. nedanstående antal barnavårdsmän																	
1	58	—	—	1	4	6	4	4	4	—	5	4	1	3	2	16	4
2	28	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	3	7	14
3	15	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1	2	4	4	4
4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1
5-6	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
7-8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
9-10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
11-15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
16-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21-30	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
31-	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1

högst 10 barnavårdsmanuppdrag och 1 685 eller 74 % högst 25. Tabellen visar vidare, att landskommunerna i många fall redan vid ett fåtal barnavårdsmanuppdrag fördelat dessa på ett flertal barnavårdsmän. Av de landskommuner, som hade högst 25 barnavårdsmanuppdrag, hade 32 % förordnat flera barnavårdsmän.

Relativa antalet män och kvinnor bland barnavårdsmännen samt andelen med arvode avlönade barnavårdsmän framgår av den översikt landsdels- och kommuntypsvis, som lämnas i tab. F.

Av samtliga redovisade barnavårdsmän voro 4 297 eller 83 % manliga och 890 eller 17 % kvinnliga. På landsbygden voro de kvinnliga barnavårdsmännen synnerligen fåtaliga (13 %), men i städerna voro de i majoritet (56 %). Störst är det kvinnliga inslaget i de större städerna och minst i Dalarna och Norrland. Sedan år 1940 har antalet kvinnliga barnavårdsmän minskat med ca 3 %.

Tab. F. Barnavårdsmän landsdelsvis år 1943.

Landsdelar och kommuntyper	Antal barnavårdsmän	Därav i procent		Antal barnavårdsmän med arvode i % av samtliga		
		män	kvinnor	män	kvinnor	tillhopa
<i>Landsbygden</i>	4 701	86·8	13·2	44·0	49·3	44·7
Mälardläne	666	79·3	20·7	64·8	47·8	61·3
Östra Götaland	1 150	88·7	11·3	39·7	46·2	40·4
Skåne, Blekinge och Halland	681	80·2	19·8	69·8	79·3	71·7
Bohuslän och Västergötland	1 490	89·5	10·5	26·1	29·3	26·4
Dalarna och Norrland	714	91·7	8·3	48·7	44·1	48·3
Jordbrukskommuner	1 572	90·3	9·7	32·6	28·8	32·2
Skogskommuner	80	90·0	10·0	68·5	87·5	70·0
Blandade kommuner	1 943	88·6	11·4	44·8	52·0	45·6
Industrikommuner	274	70·8	29·2	73·2	47·5	65·7
Övriga kommuner	832	81·1	18·9	55·0	64·3	56·7
<i>Städerna</i>	486	44·2	55·8	40·9	42·1	43·6
Stockholm	62	16·1	83·9	50·0	69·2	66·1
Göteborg	31	29·0	71·0	66·7	77·3	74·2
Malmö	14	—	100·0	—	—	—
Övriga städer över 30 000 inv.	73	28·8	71·2	52·4	36·5	41·1
Städer under 30 000 inv.	306	57·2	42·8	37·7	40·6	39·0
<i>Hela riket</i>	5 187	82·8	17·2	48·8	48·2	44·6

Av samtliga barnavårdsmän åtnjöto 2 312 eller 45 % särskilt arvode för sitt uppdrag. I övriga fall fullgjordes barnavårdsmannauppdraget antingen av oavlönade förtroendemän eller av hos barnavårdsnämnderna anställda tjänstemän. Barnavårdsmän med arvode förekom i stort sett lika allmänt i städerna som på landsbygden, dock i mycket varierande grad inom skilda landsdelar och kommuntyper.

Kvinnorna åtnjöto i större utsträckning än männen särskilt arvode för barnavårdsmannauppdragen. Antalet barnavårdsmannauppdrag, för vilka arvode utgätt under året, är icke känt. Om antalet vid barnavårdsnämnderna anställda tjänstemän, vilka fungerade såsom barnavårdsmän, ha heller inga uppgifter inhämtats.

I arvode för barnavårdsmannauppdrag utbetalade barnavårdsnämnderna under år 1943 enligt uppgifterna i tab. 3 i tabellbilagan inalles c:a 965 500 kr. Av detta belopp kom ungefär 488 100 kr på landskommunerna och c:a 477 400 kr på städerna. Om arvodets genomsnittliga storlek per barnavårdsmannauppdrag är intet känt, då uppgifter saknas om antalet barnavårdsmannaförordnanden, för vilka arvode utgätt. Det belopp, som i genomsnitt utgätt i arvode per barnavårdsman, är givetvis beroende av antalet innehavda förordnanden.

Bidragförskott. Till förskottering av det underhållsbidrag, som fadern till utomäktenskapliga barn eller till frånskild kvinnas barn är förpliktad utgiva i enlighet med dom eller avtal, skola barnavårdsnämnderna under vissa förutsättningar efter gjord ansökan enligt bestämmelserna i bidragförskottslagen utbetala s. k. bidragförskott, därest barnafadern icke fullgör sin under-

hållsskyldighet. Den nu gällande lagen trädde i kraft den 1 juli 1943 och innebär vissa förändringar i tidigare gällande bestämmelser.

Rätt till bidragsförskott tillkommer barn under 16 år, för vilka faderskap och underhållsskyldighet fastställts, såvida föräldrarna icke sammanbo och barnet icke vistas hos fadern. Förskottets storlek är beroende av moderns årsinkomst eller, om hon är gift med annan än barnets fader, av hennes och hennes mans gemensamma årsinkomst. Förskottet får dock icke överstiga det fastställda underhållsbidraget från barnets fader. Det är graderat efter dyrort i likhet med folkpensionerna. Den summa, som högst kan utgå för ett barn, är i första dyrortsgruppen 252 kr, i andra 300 kr och i tredje 360 kr per år. Om modern har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn utgår bidraget med följande belopp per barn:

Ortsgrupp	1	2	3
Två barn	228 kr	276 kr	336 kr
Tre barn	204 »	252 »	300 »
Fyra eller flera barn	180 »	228 »	276 »

För barn under 2 år höjes förskottet med 60 kr.

Bidragsförskott beviljas för tiden fr. o. m. den månad ansökan skett och retroaktivt 2 månader tillbaka, om den underhållsskyldige ej erlagt tidigare förfallna belopp. Utbetalningarna ske månadsvis och utgå t. o. m. utgången av det löpande budgetåret, om ej underhållsplikten dessförinnan upphört. Det förskottrade beloppet återkräves av det allmänna från barnets fader. Kostnaderna fördelas i övrigt med $\frac{3}{4}$ på statsverket och $\frac{1}{4}$ på den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljade förskottet.

Föreliggande statistiska uppgifter rörande bidragsförskotten under år 1943 redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan. I tab. G lämnas för olika landsdelar och för kommuner av olika näringskaraktär en översikt av i vilken utsträckning bidragsförskott utgått och av det utbetalade förskottets storlek i medeltal per barn och år.

Under år 1943 utgick bidragsförskott i drygt 21 100 fall, därav 11 800 på landsbygden och 9 300 i städerna. Antalet barn, som åtnjutit bidragsförskott under någon del av året, uppgick till omkring 26 700, varav i landskommunerna 14 800 och i städerna 11 900.

Antalet barn med bidragsförskott utgör på landsbygden 27 % och i städerna 32 % samt i hela riket 29 % av antalet barn, som stodo under tillsyn av förordnad barnavårdsman under år 1943. De högsta siffrorna ha Stockholm och Göteborg, båda med 41 % och därefter Malmö med 29 %, under det att genomsnittet för övriga städer är 26 à 27 %, eller detsamma som för landskommunerna. Bland landskommunerna i olika landsdelar och av olika näringskaraktär redovisas de högsta siffrorna för Skåne, Blekinge och Halland (34 %) och för de blandade kommunerna (33 %). De lägsta talen uppvisa Mälardalen (20 %) och gruppen övriga kommuner (22 %).

Av de 86 560 utomäktenskapliga barn under 18 år, som vid utgången av år 1943 stodo under barnavårdsnämndernas tillsyn genom förordnad barnavårds-

Tab. G. Bidragsförskott under år 1943.

Landsdelar och kommutyper	Bidragsförskott ha utbetalats			Antal barn med bidragsförskott i % av barn med förordnad barnavårdsman	Beloppet av utbetalat bidragsförskott per barn och år kr
	till antal		med kronor		
	fall	barn			
<i>Landsbygden</i>	11 837	14 771	2 516 548	26.7	170
Mälardalen	1 488	1 699	315 080	20.4	185
Östra Götaland	1 588	1 722	319 478	23.8	186
Skåne, Blekinge och Halland	1 792	3 136	355 712	34.0	113
Bohuslän och Västergötland	1 732	2 310	356 920	30.2	155
Dalarna och Norrland	5 237	5 904	1 169 358	25.8	198
Jordbrukskommuner	2 007	2 189	407 024	24.0	186
Skogskommuner	851	916	175 682	24.8	192
Blandade kommuner	4 682	6 741	991 887	32.6	147
Industrikommuner	1 402	1 643	325 433	24.1	198
Övriga kommuner	2 895	3 282	616 522	21.9	188
<i>Städerna</i>	9 317	11 910	2 327 232	31.8	195
Stockholm	2 938	3 624	763 530	40.7	211
Göteborg	1 292	1 763	382 200	41.1	217
Malmö	709	992	161 275	29.4	163
Övriga städer över 30 000 inv.	1 629	2 111	370 326	25.8	175
Städer under 30 000 inv.	2 749	3 420	649 901	26.9	190
<i>Hela riket</i>	21 154	26 681	4 843 780	28.8	182

man, kunna endast en mindre del komma ifråga till bidragsförskott. Uteslutna från denna förmån äro sålunda alla barn, för vilka faderskapet och underhållsskyldigheten icke fastställts. Enligt en 1944 företagen undersökning¹ rörande barnavårdsmanförordnanden m. m. utgjorde dessa barn år 1940 drygt 9 % av samtliga utomäktenskapliga barn. Om denna siffra tillämpas på 1943 års uppgifter, skulle c:a 8 050 barn tillhöra denna kategori. Barn, vilkas föräldrar sammanbo utan att vara gifta, falla heller icke under bidragsförskottslagen. Dessa utgöra enligt den ovannämnda undersökningen 10 % av samtliga utomäktenskapliga barn eller c:a 8 650 år 1943. Dessutom måste frånräknas de utom äktenskap födda barn, som äro över 16 år, c:a 13 000. Av återstående 57 000 utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman kunna givetvis ifrågakomma till erhållande av bidragsförskott endast sådana, vars fader icke fullgör sin underhållsskyldighet. Dessa utgjorde år 1936 enligt de statistiska undersökningar, som 1934 års barnpensioneringssakkunniga verkställde (S. O. U. 1936: 47), omkring 49 % av samtliga utomäktenskapliga barn med månatligt underhållsbidrag. Under förutsättning att frekvensen av bidragsförsummelser år 1943 var ungefär densamma, kommer man sålunda fram till att i runt tal 28 000 av de utomäktenskapliga barn, som stodo under tillsyn av förordnad barnavårdsman vid utgången av år 1943, skulle falla under bidragsförskottslagen. En del av dessa torde dock icke vara berättigade till bidrags-

¹ Se Sociala Meddelanden för 1944 nr 2, sid. 99 ff.

Tab. H. I bidragsförskott utbetalade belopp, 1000-tal kr, landsdelsvis åren 1938—1943 enligt finansstatistiken.

Landsdelar	1938	1939	1940	1941	1942	1943
<i>Landsbygden</i>	2 547	2 929	2 926	2 985	2 833	2 534
Mälardalen	409	447	435	418	403	322
Östra Götaland	314	358	349	368	348	321
Skåne, Blekinge och Halland	401	451	435	436	404	368
Bohuslän och Vänerlän	318	383	409	426	401	368
Dalarna och Norrland	1 105	1 290	1 298	1 337	1 277	1 155
<i>Städerna</i>	1 380	2 114	2 093	1 993	1 818	1 840
Stockholm	—	417	443	426	367	389
Göteborg	408	518	428	407	386	382
Malmö	45	52	49	46	42	40
Övriga städer över 30 000 inv.	384	427	436	428	379	404
Städer under 30 000 inv.	543	700	737	686	644	625
<i>Hela riket</i>	3 927	5 043	5 019	4 978	4 651	4 374

förskott på grund av att modern har för hög taxerad inkomst. Antalet utom-äktenskapliga barn bland de 26 700 barn, till vilka bidragsförskott utgått under år 1943, är icke bekant. De torde emellertid utgöra det övervägande antalet. Med hänsyn till vad dessa beräkningar, som givetvis endast få betraktas såsom approximativa, ge vid handen, torde det sålunda finnas anledning antaga, att bidragsförskottslagen i stort sett kommit i full tillämpning.

De stora differenser, som framträda mellan å ena sidan de större städerna och å andra sidan landskommunerna och städerna överhuvud i avseende på den omfattning, vari bidragsförskottslagen tillämpats, torde förskriva sig från flera orsaker. Att de utomäktenskapliga barnen i landskommunerna ha bidragsförskott i relativt mindre utsträckning än i storstäderna torde väsentligen sammanhänga därmed, att relativa antalet dylika barn, vilkas föräldrar sammanbo utan att ha ingått äktenskap med varandra, är väsentligt större i förra fallet än i det senare samt att frekvensen av bidragsförsummelser från barnafädernas sida är mindre. I samma riktning som dessa faktorer verkar också det förhållandet, att legitimeringsfrekvensen är större för de utom äktenskapet födda barnen på landsbygden än i städerna. Om avsikten är att efter någon tid legitimera ett utomäktenskapligt barn, torde detta ha ett återhållande inflytande på sökandet av bidragsförskott.

De belopp, som utbetalats i bidragsförskott under år 1943, uppgingo enligt barnavårdsnämndernas uppgifter tillsammans (inräknat statsbidraget) till 4·8 milj. kr, varav på landsbygden ungefär 2·5 milj. kr och i städerna c:a 2·3 milj. kr. Enligt kommunernas uppgifter till finansstatistiken utgjorde bruttoutgifterna för bidragsförskotten under åren 1938—1943 de belopp, som redovisas i tab. H. Finansstatistikens uppgifter äro för år 1943 lägre än barnavårdsnämndernas. Skillnaden utgör 470 000 kr och faller helt på städerna. Dessa differenser bero uppenbarligen på att statsbidragen i vissa städer icke inräknats i de förskotterade underhållsbidragen i finansstatistiken.

Tab. I. Antal fäder till barn med bidragsförskott år 1943 fördelade i % med avseende på om deras vistelseort var känd eller icke samt frekvensen av återbetalade bidragsförskott.

Landsdelar och kommuntyper	Hela antalet fäder	Därav i %				Antal fäder som inbetalat ersättning i % av fäder med känd vistelseort	Återbetalat belopp i % av utbetalade bidragsförskott under 1943	Återbetalat bidragsförskott per fäder kr
		med känd vistelseort hela året	efterlysta	efterlysta och anträffade ¹	icke anträffade vid årets slut			
<i>Landsbygden</i>	11 975	91.3	4.9	2.5	6.2	57.1	35.8	145
Mälardalen	1 472	87.7	6.2	3.3	0.0	58.6	34.5	144
Östra Götaland	1 468	89.5	5.9	3.1	7.4	61.9	31.9	125
Skåne, Blekinge, Halland	1 778	89.8	6.9	3.0	7.2	56.4	34.8	138
Bohuslän o. Vänerlän . . .	1 688	90.6	4.9	2.1	7.3	56.1	32.4	135
Dalarna o. Norrland	5 569	93.4	3.7	2.1	4.5	56.0	38.6	155
Jordbrukskommuner	2 222	91.0	5.2	2.5	6.5	48.4	32.9	137
Skogskommuner	842	94.5	1.5	0.4	5.1	57.3	38.5	148
Blandade kommuner	4 584	90.8	5.3	2.9	6.3	59.2	34.5	139
Industrikommuner	1 345	89.7	6.2	3.8	6.5	67.3	38.8	155
Övriga kommuner	2 982	92.0	4.5	2.0	6.0	55.7	37.6	152
<i>Städerna</i>	8 618	92.6	3.5	2.4	5.0	80.3	47.0	171
Stockholm	2 392	87.8	5.5	5.3	6.9	79.8	58.1	189
Göteborg	1 292	96.7	0.2	0.2	3.1	64.6	39.0	185
Malmö	681	94.3	3.8	1.6	4.1	73.2	42.3	145
Övr. städer över 30 000 inv.	1 554	94.5	2.7	1.1	4.4	74.2	44.8	153
Städer under 30 000 inv.	2 699	93.3	3.7	1.9	4.8	67.3	41.0	157
<i>Hela riket</i>	20 593	91.3	4.3	2.5	5.7	66.9	41.2	158

Beträffande utvecklingen av bidragsförskotten under dessa sex år visa finansstatistikens uppgifter, även om de äro i någon mån ofullständiga, att de utgående bidragsbeloppen voro betydligt högre under år 1939 än under begynnelseåret 1938. Därefter sjunka beloppen på det hela taget oavbrutet såväl på landsbygden, som i städerna. Under bidragsförskottslagens första år torde förskotteringen av underhållsbidrag dock ha kommit i tillämpning i något större omfattning än vad som framgår av finansstatistikens siffror. Redovisningen torde nämligen vara ofullständigare för år 1938 än för senare år. Detta framgår bl. a. därav, att för Stockholm icke redovisats några kostnader för bidragsförskott under år 1938.

De belopp, som i genomsnitt utgått i bidragsförskott per barn under år 1943, redovisas för olika delar av riket i sista kolumnen av tab. G. Det genomsnittliga beloppet utgör för hela riket 182 kr, för landsbygden 170 kr och för städerna 195 kr.

Fäderna till de barn, som åtnjöto bidragsförskott under år 1943, uppgingo enligt tab. I till ungefär 20 600, varav 12 000 på landsbygden och 8 600 i städerna. De vistades i 92 % av samtliga fall på ort, som var känd för barnavårds-

¹ Ingå även i föregående kolumn.

nämnderna. I 4 % av fallen hade efterlysning skett. Antalet vid årets slut ej anträffade fäder utgjorde omkring 6 % av samtliga.

Ersättning helt eller delvis för bidragsförskott, som utbetalats under år 1943 eller tidigare, inflöt under redovisningsåret enligt tab. 3 från i runt tal 12 600 fäder, därav 6 200 på landsbygden och 6 400 i städerna. Av samtliga fäder, vilkas vistelseort var känd för barnavårdsnämnderna, hade 67 % återbetalat någon del av de underhållsbidrag, som nämnderna förskotterat (se tab. I). Relativa antalet fäder, som lämnat återbetalning, var större i städerna (80 %) än på landsbygden (57 %). De belopp, som återbetalats av de ersättningskyldiga fäderna, utgjorde nära 2 milj. kr. På landsbygden hade återbetalats 0.9 milj. kr och i städerna 1.1 milj. kr. De återbetalade beloppen utgjorde 41 % av värdet av de under år 1943 förskotterade underhållsbidragen, nämligen på landsbygden 36 % och i städerna 47 %. I medeltal hade var och en av fäderna under året återbetalat 158 kr, nämligen på landsbygden 145 kr och i städerna 171 kr.

Till 1943 års fattigvårdsstatistik har socialstyrelsen inhämtat uppgifter från fattigvårdsstyrelserna om bl. a. huru många barn i de familjer, som erhållit fattigvårdsunderstöd i någon form under år 1943 eller någon del därav, vilka åtnjutit bidragsförskott. Antalet sådana barn utgjorde i hela riket 6 900, därav 2 700 på landsbygden och 4 200 i städerna. I relation till hela antalet barn med bidragsförskott under året utgöra dessa tal för hela riket 26 %, för landskommunerna c:a 18 % och för städerna 35 %.¹

Arbetsföreläggande. Föräldrars försummelse av sin underhållsskyldighet kan, liksom enligt fattigvårdslagen, föranleda arbetsföreläggande. I barnavårdslagen (72 §) stadgas om arbetsskyldighet för: a) den, som av lastbarhet, vårdslöshet, lättja eller liknöjdhet så försummar sina skyldigheter mot sitt barn, som ej fyllt 16 år, att skyddsuffostran eller samhällsvård måste beredas detta, och tillika undandrager sig fullgörandet av honom åliggande ersättningskyldighet; b) den, som enligt dom eller avtal är pliktig att vid fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till sitt barn, som ej fyllt 16 år, men av lättja eller liknöjdhet underlåter att fullgöra denna plikt och härigenom föranleder sådan försämring av det uppehälle och den uppfostran, som lagligen tillkommer barnet, att särskild åtgärd mot den försumlige prövas påkallad för att framtvunga underhållsskyldighetens fullgörande. Den försumlige kan åläggas arbete på den plats, fattigvårdsanstalt el. dyl., som barnavårdsnämnden finner lämplig. Regeln är dock att arbete under behövlig ledning och övervakning icke kan ordnas utom på de för ändamålet skapade arbetshemmen (enligt 33 § fattigvårdslagen), vilka upprättats och drivas av landstingen med bidrag av statsmedel.

Antalet under redogörelseåret meddelade arbetsförelägganden redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3. Under 1943 ha barnavårdsnämnderna meddelat försörjningspliktig arbetsföreläggande i 1 106 fall, varav i 210 fall

¹ Jfr Fattigvården år 1943, sid. 60.

enligt 72 § a) och i 896 fall enligt 72 § b). I senare fallet avsågo föreläggandena 649 fall, i vilka bidragsförskott utgått. Antalet fall, då tillämpning av barnavårdslagens bestämmelser om arbetsförelägganden ifrågasatts, är givetvis större. I en hel del fall ha nämnderna ansett sig icke böra omedelbart meddela arbetsföreläggande utan till en början endast beslutat tilldela vederbörande varning. Huru många dessa fall äro har dock icke efterfrågats.

Det stora flertalet försumliga försörjningspliktiga falla tydligen till föga inför delgivningen av barnavårdsnämndens beslut om arbetsföreläggande och göra upp sitt mellanhavande med kommunen och påtaga sig själva den försörjningsplikt, som samhället måst fullgöra. Enligt barnavårdsnämndernas uppgifter för år 1943 ha föreläggandena nämligen endast i 140 fall, varav 34 fall enligt 72 § a) och 106 fall enligt 72 § b), lett till vederbörandes inställelse i arbetet.

V. Barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen.

Verksamhetens huvudformer. Barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen är inriktad på tre linjer, nämligen:

1. att till barns och ungdoms välfärd vidtaga åtgärder av allmän art, t. ex. att främja tillkomsten av vissa slag av barnavårdsinstitutioner;

2. att i särskilda fall ingripa för att bereda skydd, vård eller uppfostran åt barn och ungdom antingen genom förebyggande åtgärder eller genom omhändertagande;

3. att utöva kontroll över fosterbarnsvården.

Föreliggande statistik avser barnavårdsnämndernas omhändertagande och den därmed förbundna förebyggande verksamheten samt deras tillsyn över fosterbarnsvården.

Bestämmelserna angående omhändertagande av barn och ungdom äro i lagen upptagna under två olika rubriker, nämligen omhändertagande för skyddsuppfostran och omhändertagande för samhällsvård. Förutsättningen för skyddsuppfostran är förefintligheten av så allvarliga missförhållanden, att nämnderna ha rätt att ingripa även *mot* föräldrarnas vilja. För att samhällsvård skall beredas, erfordras däremot ej, att förhållandena äro så svårartade, som nyss nämnts, men väl att de äro sådana, att nämnderna ej böra undandraga sig att *med* föräldrarnas samtycke bringa hjälp genom barnets omhändertagande.

För *skyddsuppfostran* skola enligt 22 § i barnavårdslagen omhändertagas: a) barn under 16 år, som i föräldrahemmet misshandlas eller utsättas för allvarlig vanvård eller annan fara till liv eller hälsa; b) barn i sagda ålder, som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnet, är i fara att bliva vanartat; c) barn under 18 år, som befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsgåtgärder krävas för dess tillrättaförande; d) personer i åldern mellan 18 och 21 år, som befinnas vara hemfallna åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilka särskilda åtgärder från barnavårdsnämndernas sida krävas för deras tillrättaförande. Sistnämnda kategori ungdom, som tidigare behandlats enligt lösdrivarlagen, har genom lag den 31 maj 1934 överförts till barnavårdslagen, i samband med en höjning av åldersgränsen i lösdrivarlagen till 21 år.

Innan barnavårdsnämnd beslutar omhändertagande för skyddsuppfostran, skall den överväga, huruvida rättelse kan vinnas genom *förebyggande åtgärder*, enligt 23 §, så att ett skiljande från hemmet ej sker, förrän det visat sig, att rättelse icke kunnat vinnas på annat sätt.

Samhällsvård skall enligt 29 § i barnavårdslagen beredas barn under 16 år i följande fall: a) om barnet på grund av föräldrarnas sjukdom, liknöjdhet eller oförmåga eller eljest i hemmet rådande förhållanden är utsatt för nöd utan att likväl förutsättningarna för skyddsuppfostran föreligga; b) om barnet till följd av kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller annan kroppslig eller andlig svaghet är i behov av särskild vård utom hemmet, som ej kan beredas av föräldrarna; c) om barnets föräldrar övergivit barnet eller avlidit. Förutsättningen för sådant omhändertagande är, att vårdbehovet icke annorledes (t. ex. genom understöd från fattigvårdsstyrelsen) avhjälpes samt i fråga om a) och b) att föräldrarna medgivit omhändertagandet.

Hur det skall ordnas för ett barn, som omhändertagits, beror icke på om barnavårdsnämndens beslut avsett skyddsuppfostran eller samhällsvård, utan avgöres med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Icke vanartade barn skola i regel utackorderas i för ändamålet lämpade enskilda hem. De kunna även intagas i barnhem, om så befinnes lämpligt eller om något passande enskilt hem ej finnes att tillgå. För vanartade barn skall i första hand övervägas intagning på skyddshem men överlämnande till barnhem eller enskilt hem kan även ske. Skyddshemselever, som fyllt 15 år, kunna, om de visat särdeles svår vanart, överföras till allmän uppfostringsanstalt. Personer, som omhändertagits efter fyllda 18 år, böra överlämnas till skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt; dessutom kan intagning i arbetshem ifrågakomma. Barn, som på grund av kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet e. dyl. är i behov av särskild vård, skall beredas dylik vård å härför lämpad anstalt eller annorstädes.

Den *kontroll över fosterbarnsvården*, som enligt lagen tillkommer barnavårdsnämnderna, skall omfatta å ena sidan alla barn under 16 år, som mot ersättning vårdas hos annan än föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, och dessutom, då barnavårdsnämnd så beslutar, barn som utan ersättning vårdas hos annan än föräldrarna eller annan förmyndare, å andra sidan alla barn i nämnda ålder, vilka äro intagna i barnhem, oavsett om ersättning för vården utgår eller ej. I vissa fall kan befrielse från lokal tillsyn meddelas (jfr härom sid. 65).

Allmän översikt av verksamheten. Antalet barn, varmed barnavårdsnämnderna tagit befattning under år 1943 inom de olika grenarna av sin verksamhet enligt barnavårdslagen, framgår av tab. J.

Hela antalet barn, vilka under redovisningsåret voro föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder enligt barnavårdslagen eller i egenskap av fosterbarn stodo under deras tillsyn, beräknas efter avdrag för dubbelförda barn ha utgjort 59 000.

Nämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet omfattade 39 300 barn eller ungefär $\frac{2}{3}$ av samtliga. Antalet redovisade fosterbarn under tillsyn utgjorde omkring 26 500 eller 45 % av totalantalet. Häri äro inräknade 9 300 barn, vilka voro omhändertagna för skyddsuppfostran eller samhällsvård och överlämnats till fosterhem eller barnhem utom den kommun, där

Tab. J. Översikt över antalet barn, varmed barnavårdsnämnderna tagit befattning enligt barnavårdslagen under år 1943.

	1943			1940 Hela riket
	Lands- bygden	Städerna	Hela riket	
1. <i>Skyddsufffostran, samhällsvård och därmed sammanhängande åtgärder.</i>				
Antal barn föremål för förebyggande åtgärder	1 415	2 998	4 413	2 920
Därav senare under året omhändertagna	131	250	381	224
Antal för skyddsufffostran eller samhällsvård omhändertagna barn	18 978	16 297	35 275	36 453
Därav omhändertagna för:				
a) skyddsufffostran	3 673	4 075	7 748	6 516
b) samhällsvård	15 351	12 365	27 716	30 021
Antal för skyddsufffostran eller samhällsvård omhändertagna barn, vilka överlämnats till fosterhem eller barnhem i annan kommun och icke voro undantagna från lokal tillsyn enl. barnavårdslagen 60 § 1 mom. ¹	5 998	3 301	9 299	10 640
2. <i>Antal redovisade fosterbarn under tillsyn</i>	18 295	8 193	26 488	27 105
Därav				
a) barn under de lokala nämndernas tillsyn	16 472	8 023	24 495	24 993
b) barn undantagna från lokal tillsyn enl. barnavårdslagen 60 § 1 mom. ¹	1 823	170	1 993	2 112
3. <i>Antal fosterbarn i vidsträckt bemärkelse</i>	27 775	14 376	42 151	45 271

omhändertagandet ägt rum. Övriga 17 200 fosterbarn voro av enskild person överlämnade till fosterhem eller barnhem.

Fosterbarnen torde vara väsentligt flera än dem, som enligt barnavårdsnämndernas uppgifter stått under deras tillsyn under redovisningsåret. Enligt verkställda undersökningar, för vilka en redogörelse lämnas i kapitlet rörande fosterbarnen (kap. VII), kan man beräkna, att ungefär 12 % av de 9 300 barn, som barnavårdsnämnderna omhändertagit och utackorderat i andra kommuner, icke kommit i åtnjutande av tillsyn från vistelsekommunens sida. Antalet fosterbarn skulle med inräknande av dessa barn ökas från c:a 26 500 till ungefär 27 600. Därigenom förändras dock icke nettoantalet barn, varmed barnavårdsnämnderna tagit befattning under året, alldenstund dessa barn äro inräknade i statistiken såsom omhändertagna. Även i fråga om barn, som av föräldrar eller andra anhöriga inackorderats hos enskilda, torde den statistiska redovisningen vara ofullständig i minst lika hög grad som beträffande de av nämnderna omhändertagna barnen. I åtskilliga fall torde nämnderna sakna kännedom om sådana barn, emedan barnafostraren ej sällan torde underlåta att göra anmälan till barnavårdsnämnden om mottagandet av fosterbarn. Antalet fosterbarn torde därför kunna antagas uppgå till ungefär 30 000.

Såsom fosterbarn kunna betraktas även de barn, vilka en kommuns barnavårdsnämnd omhändertagit och överlämnat till enskilt hem eller barnhem inom kommunen, ehuru bestämmelserna om kontroll över fosterbarnsvården formellt ej äga tillämpning på dem. Antalet dylika barn uppgick under år 1943

¹ Se härom sid. 65.

Tab. K. Översikt över barnvårdsnämndernas verksamhet 1928—1943.

	A n t a l b a r n					
	1928	1931	1934	1937	1940	1943
I. Barn, som voro föremål för förebyggande åtgärder	2 061	2 455	2 154	2 569	2 920	4 418
Därav senare under året omhändertagna	230	183	161	138	224	381
II. Barn, som under redovisningsåret omhändertogs för skyddsufffostran eller samhällsvård	7 570	8 162	8 140	8 294	7 137	7 919
Därav omhändertagna för:						
a) skyddsufffostran	1 061	1 049	938	977	1 010	1 341
b) samhällsvård	6 624	7 247	7 323	7 348	6 157	6 658
III. Samtliga barn, som under redovisningsåret voro föremål för skyddsufffostran eller samhällsvård	35 351	38 846	42 951	42 087	36 453	35 275
Därav omhändertagna för:						
a) skyddsufffostran	4 765	5 578	6 151	6 418	6 516	7 748
b) samhällsvård	30 689	33 358	36 874	35 782	30 021	27 716
IV. Fosterbarn under barnvårdsnämndernas tillsyn	29 562	31 517	32 313	29 647	27 105	26 488
Därav utackorderade i:						
a) enskilt hem	25 515	26 530	26 990	23 954	21 440	20 740
b) barnhem	4 142	5 021	5 367	5 765	5 705	5 772

till 15 663. Antalet fosterbarn i vidsträckt bemärkelse skulle, med inräknande av dessa barn bland de redovisade fosterbarnen under nämndernas tillsyn uppgå till 42 151. På grund av de tidigare nämnda ofullständigheterna i fosterbarnsredovisningen torde dock antalet överstiga 45 000.

Hela antalet barn, med vilka barnvårdsnämnderna år 1943 togo befattning enligt barnvårdslagen utgjorde omkring 59 000 mot nära 58 000 år 1940. Antalet barn, vilka varit föremål för förebyggande åtgärder ha ökat avsevärt (från 2 900 till 4 400 eller med omkring 50 %). Även antalet för skyddsufffostran omhändertagna ökade betydligt mellan de två redovisningsåren (från omkring 6 500 till c:a 7 770 eller med 9 %). Däremot har ägt rum en rätt väsentlig nedgång i antalet omhändertagna för samhällsvård (från 30 000 till 27 700 eller med 8 %). Antalet redovisade fosterbarn under tillsyn (c:a 26 500) var i stort sett detsamma år 1943 som år 1940.

Dessa förändringar böra ses mot bakgrunden av att hela antalet barn under 16 år inom befolkningen ej nämnvärt ändrats (1 399 000 år 1940 mot 1 443 000 år 1943). Däremot ha vissa omfattande förändringar i åldersfördelningen inträtt till följd av den kraftiga nedgången i födelsetalen före 1930-talets mitt och den starka nativitetshöjning, som därpå följde. Sålunda steg antalet barn under 7 år från 606 000 till 687 000.¹ Detta har givetvis i sin mån påverkat utvecklingen framför allt av antalet barn inom samhällsvården och fosterbarnstillsynen, de två dominerande grenarna av barnvårdsnämndernas verksamhet enligt barnvårdslagen. Med hänsyn till att fosterbarn under tillsyn ha en ålderssammansättning, som i stort sett nära ansluter sig till åldersfördelningen bland samtliga minderåriga barn inom befolkningen, kunde man

¹ Jfr Befolkningsrörelsen år 1943, tab. 5.

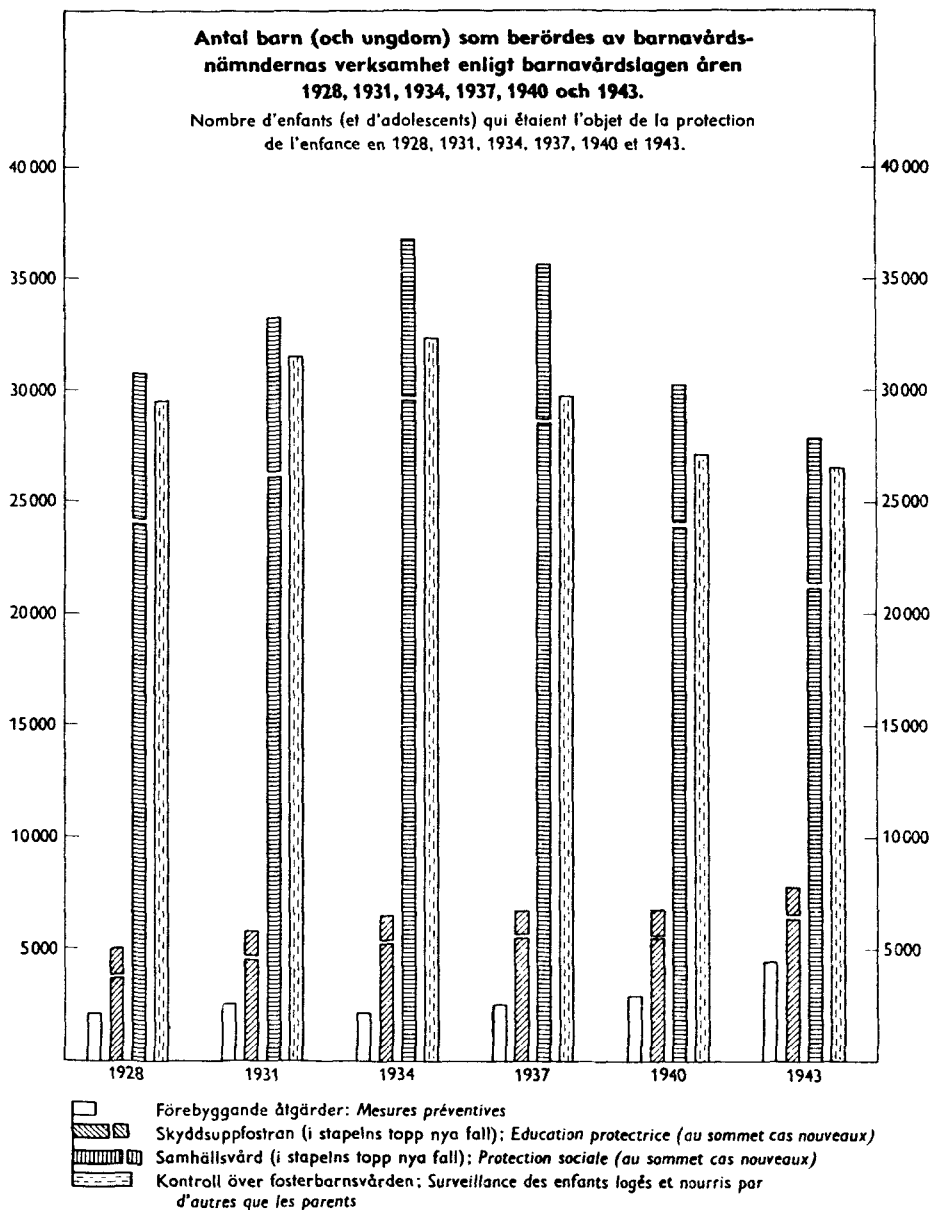
icke vänta sig några större förändringar i deras numerär mellan åren 1940 och 1943. I motsats till fosterbarnen äro övriga barn, som varit föremål för åtgärder från nämndernas sida, i allmänhet något äldre än vad förhållandet är inom befolkningen. Man kunde alltså vänta sig en minskning i antalet omhändertagna barn vad samhällsvården beträffar. Nedgången i antalet barn, omhändertagna för samhällsvård, kan dock ej förklaras enbart på denna grund. Otvivelaktigt har den ihållande högkonjunkturen verkat begränsande på behovet av barnavårdsnämndernas ingripande i form av samhällsvård, vilket ju är fattigvårdens motsvarighet inom barnavården. Ökningen av antalet skydds-
uppfostransfall har icke något samband med befolkningsutvecklingen.

I tab. K lämnas en översikt av antalet barn, som under åren från och med 1928 till och med 1943 voro föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder eller stodo under deras tillsyn. Huvuddragen av de förändringar som skett, åskådliggöras av diagrammet å omstående sida.

Den starka ökningen mellan åren 1940 och 1943 i antalet barn, mot vilka förebyggande åtgärder riktats, måste till stor del tillskrivas noggrannare redovisning för år 1943 än tidigare. Den i stort sett jämna höjningen alltsedan år 1928 fram till år 1940 torde dock ge en åtminstone till proportionen riktig bild av den förebyggande verksamhetens utveckling under ifrågavarande tidsperiod.

Omhändertagande för samhällsvård var vida vanligare än omhändertagande för skyddsuppfostran. År 1943 omhändertogs sålunda 6 658 barn för samhällsvård men endast 1 341 barn och ungdom för skyddsuppfostran. Från år 1928 till år 1937 visade antalet under respektive år nytillkomna fall av samhällsvård en ökning med ungefär 10 %, medan antalet under samma år nytillkomna fall av skyddsuppfostran minskade med 12 %. Denna utveckling förbyttes fr. o. m. år 1937 i sin motsats. Emellertid voro i antalet av dem, som under år 1937 omhändertogs för skyddsuppfostran, inräknade 71 personer tillhörande kategorien ungdom i åldern 18—21 år, vilken år 1934 icke omfattades av lagen. I fråga om barn under 18 år fortsatte antalet omhändertaganden för skyddsuppfostran att minska fram till år 1937. Sedan år 1937 har antalet nya fall av skyddsuppfostran i denna ålder ökat med nära hälften. Antalet personer i åldern 18—21 år, som under år 1943 omhändertogs för skyddsuppfostran, var 86 mot 60 år 1940 och 71 år 1937. Omhändertagande för samhällsvård uppvisade under år 1943 åter en ökning. Sedan år 1940 hade antalet nya dylika omhändertaganden stigit med 8 %.

Samtliga barn och ungdom, omhändertagna under år 1943 eller tidigare, vilka under redovisningsåret voro föremål för skyddsuppfostran, utgjorde till antalet 7 748. Även om man frånräknar de personer, som enligt de nya lagbestämmelserna omhändertagits efter fyllda 18 år — till antalet 267 år 1943 och 188 år 1940 — var detta antal betydligt större än under något av de föregående redovisningsåren. Hela antalet för samhällsvård omhändertagna barn (27 716) var år 1943 mindre än under något tidigare redovisningsår och hade sedan år 1940 nedgått med omkring 8 %.

Antalet redovisade fosterbarn under barnavårdsnämndens tillsyn var under år 1943 (26 488) mindre än under något tidigare redovisningsår. Deras numerär har sedan år 1934, då den var som störst (32 313), nedgått med 18 %. Minskningen kommer uteslutande på fosterbarnen i enskilda hem, vilka alltsedan år 1934 befunnit sig i successivt avtagande. De i enskilda hem utackorderade

Tab. L. Antalet inom- resp. utomäktenskapliga barn, varmed barnavårdsnämnderna tagit befattning under år 1943.

	Barn födda		Samtliga
	i äkten- skap	utom äktenskap	
1. <i>Skyddsufffostran, samhällsvård och därmed sammanhängande åtgärder.</i>			
Antal barn föremål för förebyggande åtgärder	3 931	482	4 413
Därav senare under året omhändertagna	311	70	381
Antal för skyddsufffostran eller samhällsvård omhändertagna barn	18 840	16 435	35 275
Därav omhändertagna för:			
a) skyddsufffostran	5 738	2 010	7 748
b) samhällsvård	13 235	14 481	27 716
Antal för skyddsufffostran eller samhällsvård omhändertagna barn, vilka överlämnats till fosterhem eller barnhem i annan kommun och icke voro undantagna från lokal tillsyn enl. barnavårdslagen 60 § 1 mom. ¹	4 685	4 614	9 299
2. <i>Antal redovisade fosterbarn under tillsyn</i>	9 555	16 933	26 488
Därav			
a) barn under de lokala nämndernas tillsyn	8 487	16 008	24 495
b) barn undantagna från lokal tillsyn enl. barnavårdslagen 60 § 1 mom. ¹	1 068	925	1 993

barnen voro år 1943 färre (20 740) än något tidigare redovisningsår. Deras antal understeg med 3 % 1940 års siffra och med 23 % 1934 års toppsiffra. Antalet fosterbarn i barnhem har oavbrutet ökat från år 1928 till år 1937. Denna utveckling synes senare ha avstannat, då antalet dylika fosterbarn år 1943 var i det närmaste oförändrat gentemot åren 1937 och 1940. Ehuru av skäl som förut angivits (jfr sid. 27) de i tab. K meddelade uppgifterna angående antalet fosterbarn genomgående måste antagas vara för låga, åtminstone vad fosterbarnen i enskilda hem beträffar, är det sannolikt, att de något så när återspegla själva utvecklingen. Fram till år 1934 ökade sålunda hela antalet fosterbarn under tillsyn, beroende på att åldersgränsen för ifrågavarande barn enligt ett till den nya barnavårdslagen fogat övergångsstadgande successivt höjdes från sju till sexton år.

Jämförelse mellan vissa huvudgrupper av barn. I tab. L anges i absoluta tal fördelningen efter börd av barn och ungdom, med vilka barnavårdsnämnderna under redovisningsåret tagit befattning enligt barnavårdslagen. Barnens relativa fördelning efter kön och ålder samt andelen utomäktenskapliga barn inom olika grenar av nämndens verksamhet framgår av tab. M.

De barn, vilka äro föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen, äro i stor utsträckning utomäktenskapliga. Så var fallet — enligt tab. L — beträffande 30 500 eller c:a 52 % av samtliga barn inom samhällets barnavård under år 1943. Av samtliga 86 600 utomäktenskapliga barn, vilka vid utgången av år 1943 stodo under tillsyn av förordnad barnavårds-

¹ Se härom sid. 65.

Tab. M. Fördelning efter kön, ålder och börd av vissa huvudgrupper av barn.

	Barn, som under år 1943 voro föremål för						Fosterbarn under tillsyn
	förebyggande åtgärder	skydds- uppfostran		samhällsvård		tillhoppa	
		nyttillkomna	samtliga	nyttillkomna	samtliga		
Hela antalet barn	4 413	1 341	7 748	6 658	27 716	89 832	26 488
Därav i %:							
a) Gossar	70·3	56·0	57·0	54·4	54·8	57·0	53·6
Flickor	29·7	44·0	43·0	45·6	45·2	43·0	46·4
b) I åldern:							
under 1 år	0·9	3·8	0·6	13·8	3·2	2·4	5·0
1—3 »	3·2	7·4	2·9	24·1	10·3	8·1	13·6
3—7 »	8·2	12·2	9·6	27·1	18·4	15·6	22·0
7—10 »	15·3	14·4	15·1	19·5	22·5	20·2	21·9
10—16 »	58·2	47·6	47·0	15·9	45·0	46·9	36·8
16— »	14·2	15·1	24·8	0·1	0·6	6·8	0·7
c) Utomäktenskapliga	10·9	20·8	25·9	31·2	52·2	42·3	68·9

man, voro sålunda drygt $\frac{1}{3}$ antingen omhändertagna av barnavårdsnämnderna eller fosterbarn under nämndernas tillsyn. Omkring 16 500 eller nära $\frac{1}{5}$ av samtliga utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman voro omhändertagna för skyddsuppfostran eller samhällsvård och ungefär lika många voro fosterbarn under tillsyn. Antalet inomäktenskapliga barn, med vilka barnavårdsnämnderna tagit befattning under redovisningsåret, uppgick till c:a 28 600. Dessa torde utgöra knappt 2 % av samtliga inomäktenskapliga barn under 18 år i riket.

Andelen utomäktenskapliga barn är — såsom framgår av tab. M — störst bland fosterbarnen och bland de för samhällsvård omhändertagna. I förra fallet voro nära $\frac{2}{3}$ och i det senare över hälften av barnen födda utom äktenskap. Väsentligt lägre är den relativa frekvensen av utomäktenskapliga barn bland dem, som voro föremål för skyddsuppfostran ($\frac{1}{4}$) eller förebyggande åtgärder ($\frac{1}{6}$). Men även inom dessa båda verksamhetsgrenar är de utomäktenskapliga barnens andel större än inom befolkningen i motsvarande åldrar. Barn i åldrarna under 18 år äro nämligen till blott omkring 6 % födda utom äktenskap.

Med avseende på fördelningen på kön framgår av tab. M, att inom samtliga grenar av barnavårdsnämndernas verksamhet förefinnes ett större överskott av gossar än bland barn i allmänhet. Sålunda fanns år 1943 51 gossar bland 100 barn i åldrarna under 18 år. Motsvarande relativt tal utgör ej mindre än 70 för dem som under samma år voro föremål för förebyggande åtgärder, 57 för dem som voro föremål för skyddsuppfostran, 55 för dem som åtnjöto samhällsvård och 54 för fosterbarn under tillsyn.

De barn, vilka varit föremål för åtgärder från barnavårdsnämndernas sida, äro i genomsnitt något äldre än motsvarande inom befolkningen. Åldrarna under 7 år äro i allmänhet fåtaligare och åldrarna över samma ålder talrikare

Tab. N. Barnavårdsnämndernas verksamhet enligt barnavårdslagen inom olika landsdelar år 1943.

Landsdelar	Barn, som voro föremål för skydds- uppfostran, samhällsvård m. m. per 1 000 av folkmängden				Fosterbarn under till- syn per 1 000 av folkmängden	Fosterbarn i vidsträckt bemärkelse per 1 000 av folk- mängden
	Före- bygg- åtg.	Skydds- upp- fostran	Sam- hälls- vård	Samt- liga		
<i>Landsbygden</i>	0·4	0·9	3·9	5·2	4·7	7·1
Mälarlän	0·3	0·8	4·7	5·8	6·5	9·0
Östra Götaland	0·3	0·7	3·3	4·3	4·5	6·6
Skåne, Blekinge och Halland	0·3	0·9	3·5	4·7	5·7	7·8
Bohuslän och Vänerlän	0·3	1·0	2·4	3·7	4·3	5·8
Dalarna och Norrland	0·4	1·1	5·2	6·7	3·2	6·8
<i>Städerna</i>	1·1	1·6	4·8	7·5	3·1	5·5
Stockholm	1·6	1·3	5·0	7·9	2·5	4·7
Göteborg	0·5	1·7	7·1	9·3	2·3	6·5
Malmö	0·9	2·3	5·6	8·8	5·1	8·5
Övr. städer över 30 000 inv.	1·1	1·6	3·8	6·5	3·1	5·1
Städer under 30 000 inv.	1·1	1·5	4·3	6·9	3·5	5·6
<i>Hela riket</i>	0·7	1·2	4·2	6·1	4·1	6·5

företrädda, relativt sett, i det förra fallet än i det senare. Den största andelen äldre barn förekommer självfallet i grupperna förebyggande åtgärder och skyddsuppfostran. I båda fallen äro nära $\frac{3}{4}$ av barnen över 10 år. Av samtliga barn inom befolkningen äro 43 % mellan 10 och 18 år. De barn, som under redovisningsåret åtnjöto samhällsvård, voro till drygt $\frac{2}{3}$ i skolåldern (7—16 år). Inom befolkningen omfattade samma åldersgrupp 52 % av samtliga barn under 16 år.¹ Under året nytillkomna fall av samhällsvård utgöras i allmänhet av yngre barn. Nära $\frac{2}{3}$ av dessa barn voro under 7 år och drygt $\frac{1}{8}$ i första levnadsåret.

Fosterbarn under tillsyn visa i motsats till övriga här behandlade grupper en ålderssammansättning, som i stort sett nära ansluter sig till åldersfördelningen bland samtliga barn i samma ålder.

I jämförelse med föregående redovisningsår har barnens ålderssammansättning icke undergått några mera märkbara förändringar.

Barnavårdsnämndernas verksamhet inom olika landsdelar och städer. I tab. 4 i tabellbilagan lämnas uppgifter angående omfattningen av barnavårdsnämndernas verksamhet länsvis. För en jämförande översikt av verksamhetens relativa omfattning inom olika delar av riket har i tab. N antalet barn inom barnavårdsnämndernas olika verksamhetsgrenar satts i relation till invånarantalet. Då barnens andel i folkmängden växlar betydligt inom olika delar av riket, hade man fått en riktigare bild av de regionala olikheterna, om man som i statistiken år 1940 i stället gjort jämförelsen med åldersgruppen 0—15 år inom olika

¹ Jfr Befolkningsrörelsen år 1943, tab. 5.

landsdelar och städer. De mer framträdande olikheterna i tab. N mellan skilda områden äro emellertid långt större än vad som kan förklaras enbart med olikheter i åldersfördelningen.

Antalet barn, omhändertagna av barnavårdsnämnderna eller föremål för deras förebyggande åtgärder, utgjorde under år 1943 i hela riket ungefär 6·1 per 1 000 av folkmängden. Motsvarande frekvenstal var omkring 0·7 för dem som varit föremål för förebyggande åtgärder, 1·2 för dem som omhändertagits för skyddsuppfostran och c:a 4·2 för dem som åtnjöt samhällsvård. Frekvenstalen äro i fråga om nämndernas olika verksamhetsgrenar väsentligt högre i städerna än på landsbygden. Relativa antalet barn, som varit föremål för nämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet, var i förra fallet (7·5 ‰) c:a 40 % högre än i det senare (5·2 ‰). Vad de olika slagen av åtgärder beträffar är skillnaden, relativt sett, mindre mellan landsbygd och städer beträffande samhällsvård (3·9 ‰ mot 4·8 ‰) än i fråga om förebyggande åtgärder (0·4 ‰ mot 1·1 ‰) och skyddsuppfostran (0·9 ‰ mot 1·6 ‰).

Den största omfattningen har barnavårdsnämndernas omhändertagande och den därmed förbundna förebyggande verksamheten i de större städerna, Göteborg (9·3 ‰), Malmö (8·8 ‰) och Stockholm (7·9 ‰), men är dock i de mindre städerna (under 30 000 invånare) i genomsnitt väsentligt större (6·9 ‰) än på landsbygden (5·2 ‰). I landskommunerna var relativa antalet barn, som föranlett barnavårdsnämndernas ingripande i någon form, störst i Dalarna och Norrland (6·7 ‰). Betydligt mindre omfattning hade nämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet i Götaland (3·7—4·7 ‰).

Förebyggande åtgärder voro icke fullt 3 gånger så vanliga i städerna som på landsbygden och skyddsuppfostran förekom ungefär dubbelt så ofta i städerna som i landskommunerna. Förhållandet mellan frekvensen av förebyggande åtgärder och relativa antalet för skyddsuppfostran omhändertagna barn är därför väsentligt mindre på landsbygden än i städerna, vilket möjligen kan tyda på, att i förra fallet de förebyggande åtgärderna äro i viss utsträckning ofullständigt redovisade. I fråga om samhällsvård föreligger på landsbygden en betydligt högre frekvens i Dalarna och Norrland (5·2 ‰) samt i Mälardalen (4·7 ‰) än i övriga landsdelar (2·4—3·5 ‰). Särskilt utmärkas Bohuslän och Vänerlän av relativt få fall av dylika omhändertaganden (2·4 ‰). Beträffande städerna är frekvensen av samhällsvård störst i Göteborg (7·1 ‰) och i Malmö (5·6 ‰). I fråga om övriga städer ligga frekvenstalen något under nivå i mellersta och norra Sveriges landskommuner.

Det relativa antalet fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn var betydligt lägre i städerna (3·1 ‰ av folkmängden) än på landsbygden (4·7 ‰). De högsta frekvenstalen uppvisade Mälardalen (6·5 ‰) samt de fyra sydligaste länen (5·7 ‰), det lägsta Dalarna och Norrland (3·2 ‰).

I tab. N angives även det relativa antalet »fosterbarn i vidsträckt bemärkelse», varmed avses dels fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn, dels omhändertagna barn, vilka nämnderna överlämnat till enskilt hem eller barnhem inom den egna kommunen.

Tab. O. Barnavårdsnämndernas verksamhet bland utomäktenskapliga barn i olika landsdelar och städer år 1943.

Landsdelar	Per 1 000 utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman var nedanstående antal				
	föremål för skydds- uppfostran, samhälls- vård m. m.				foster- barn under tillsyn
	före- byggande åtgärder	skydds- upp- fostran	samhälls- vård	samtliga	
<i>Landsbygden</i>	3·6	19·5	164·1	187·2	223·3
Mälardalen	4·1	17·5	211·8	233·4	336·7
Östra Götaland	5·1	19·2	197·5	221·8	340·7
Skåne, Blekinge och Halland	2·9	20·6	165·5	189·0	287·1
Bohuslän och Vänerlän	4·5	29·9	133·4	167·8	286·3
Dalarna och Norrland	2·9	16·4	146·2	165·5	99·1
<i>Städerna</i>	8·7	29·1	172·2	210·0	152·1
Stockholm	11·3	25·3	172·5	209·1	123·8
Göteborg	2·8	21·7	214·1	238·6	97·4
Malmö	8·4	38·9	141·5	188·8	221·7
Övriga städer över 30 000 inv.	8·1	26·8	133·4	168·3	161·5
Städer under 30 000 inv.	9·2	33·6	190·5	233·3	169·2
<i>Hela riket</i>	5·6	23·2	167·3	196·1	195·6

I vilken utsträckning utomäktenskapliga barn varit föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet framgår för olika delar av riket av tab. O. Mellan olika landsdelar och städer förekommo beträffande de utomäktenskapliga barnen vissa variationer i fråga om frekvensen av olika åtgärder. Skillnaderna äro dock något mindre än de, som framträda i tab. N. Ett undantag härifrån utgör andelen fosterbarn under tillsyn av de utomäktenskapliga barnen, vilken i Östra Götaland var drygt tre gånger så stor som i Dalarna och Norrland (340 ‰ mot 99 ‰). Räknat per 1 000 av folkmängden blir skillnaden nämligen långt mindre (4·5 jämfört med 3·2).

VI. Skyddsufffostran, samhällsvård och därmed sammanhängande åtgärder.

Förebyggande åtgärder.

Antal barn och antal åtgärder. De förebyggande åtgärder, vilka enligt barnavårdslagen böra tillgripas, innan barn omhändertagas för skyddsufffostran, äro redan i och för sig att betrakta som ett ingripande från barnavårdsnämndens sida och torde därför i regel föregås av råd och förmaningar av mindre formell natur. Finner nämnden, att dylik upplysningsverksamhet varit resultatlös, bör den, efter omständigheterna i varje särskilt fall, tillgripa de förebyggande åtgärder, som kunna anses lämpliga. När det gäller barn (under 18 år) anvisar lagen fyra olika slag av förebyggande åtgärder, nämligen förmaning till föräldrarna, varning till barnet, anlitande av lämplig, till stöd för hemufffostran inrättad anstalt (t. ex. barnkrubba, arbetsstuga, kindergården, barnavårdscentral) eller av nämnden bestämd sysselsättning. Beträffande person i åldern 18—21 år bör nämnden enligt en år 1934 antagen tilläggsbestämmelse tillhålla honom att föra ett ordentligt liv, allvarligt erinra honom om de följder, som i annat fall kunna inträda för honom, samt, om så befinnes lämpligt, vara honom behjälplig med anskaffande av arbete. Om nämnden lämnat vissa föreskrifter i förebyggande syfte, bör den alltid ordna med övervakning av att föreskrifterna efterlevas. Dessutom kan emellertid förordnas om övervakning även utan samband med några föreskrifter i förebyggande syfte.

Nämndernas upplysande och rådgivande verksamhet beröres icke i förevarande redogörelse utan endast de i lagen särskilt angivna förebyggande åtgärderna. I tab. P lämnas en översikt över antalet åtgärder av olika slag åren 1940 och 1943. Tab. 4 innehåller uppgifter angående antalet barn inom varje särskilt län samt i de större städerna, vilka under år 1943 voro föremål för förebyggande åtgärder.

Antalet barn och ungdom, som under år 1943 blevo föremål för förebyggande åtgärder, uppgick till 4 413, därav 1 415 på landsbygden och 2 998 i städerna. Gentemot år 1940 innebär detta en ökning med ej mindre än 51 % (på landsbygden 79 %, i städerna 41 %). Denna ökning torde huvudsakligen bero på att de förebyggande åtgärderna numera redovisas mera noggrant än tidigare. Beträffande frekvensen av förebyggande åtgärder i olika delar av riket hänvisas till översikten i föregående kapitel (tab. N och O).

Hela antalet åtgärder, som företagits i förebyggande syfte, var helt naturligt större än antalet barn, nämligen 6 312. De vanligaste åtgärderna mot barn

Tab. P. Av barnavårdsnämnderna vidtagna förebyggande åtgärder åren 1940 och 1943.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Antal åtgärder.						
<i>Barn under 18 år.</i>						
Förmaning till föräldrarna	462	351	298	551	760	1 402
Varning till barnet	496	1 027	826	1 021	1 322	2 048
Åtgärder till stöd för hemuppfostran	27	79	16	21	43	100
Övervakning	99	520	1 042	1 972	1 141	2 492
<i>Ungdom 18 - 21 år.</i>						
Varning	24	33	46	60	70	93
Hjälp till arbete	3	8	3	5	6	13
Övervakning	13	23	95	141	108	164
Summa åtgärder	1 124	2 541	2 326	3 771	3 450	6 312
<i>Nettoantal barn och ungdom</i>	792	1 415	2 128	2 998	2 920	4 413
Därav även omhändertagna	67	131	157	250	224	381
a) för skyddsuppfostran	42	86	92	165	134	251
b) » samhällsvård	25	45	65	85	90	130

under 18 år voro övervakning i 2 492 fall och i 2 048 fall varning till barnet. Övervakning torde i enlighet med anvisning i lagen ha företagits i de flesta fall, då annan åtgärd vidtagits. På landsbygden synes den vanligaste formen av förebyggande åtgärder vara en varning till barnet med eller utan övervakning. Även förmaning till föräldrarna förekommer här i stor utsträckning. I städerna synes nämligen den vanligaste åtgärden vara övervakning utan samband med annan åtgärd. I de flesta fall torde man få antaga, att förordnande om övervakning föregåtts av varning eller förmaning av mindre formell karaktär. Dessutom torde man få räkna med att en del barn, vilka tilldelats varning el. dyl. under föregående år, kvarstått under övervakning under år 1943. Anlitande av anstalt till stöd för hemuppfostran samt barnets hållande till lämplig sysselsättning har förekommit endast i obetydlig omfattning.

Gentemot ungdom i åldern 18—21 år ha förebyggande åtgärder företagits på landsbygden i 64 fall och i städerna i 206 fall. Av ifrågavarande personer hade 93 erhållit varning, i 13 fall hade hjälp till arbete lämnats och övervakning skett i 164 fall.

I flertalet fall synes resultat ha vunnits genom de vidtagna förebyggande åtgärderna, varför barnavårdsnämnderna icke behövt skrida till omhändertagande av barnen. Av de 4 413 barn och ungdom, vilka under år 1943 voro föremål för förebyggande åtgärder, blevo — såsom framgår av tab. P — sedermera under året 381 eller 9 % omhändertagna av barnavårdsnämnderna. Av dessa 381 blevo dock 130 omhändertagna för samhällsvård, varför skyddsuppfostran följt på förebyggande åtgärd endast i 251 fall eller i ungefär 6 % av samtliga. Omhändertagande för skyddsuppfostran hade skett i ungefär samma utsträckning på landsbygden som i städerna. Även antalet för samhällsvård omhändertagna var proportionsvis lika stort i städerna som på landsbygden.

Fördelning efter kön, ålder och börd. Barn och ungdom, vilka under år 1943 blevo föremål för förebyggande åtgärder, fördelade sig efter kön, ålder och börd på sätt, som framgår av tab. Q, i vilken för jämförelsens skull motsvarande tal för år 1940 återgivas.

Gossarna utgjorde det stora flertalet eller nära $\frac{3}{4}$ av de barn under 18 år, vilka voro föremål för förebyggande åtgärder. Överskottet av gossar var större på landsbygden än i städerna men har i båda fallen minskat sedan föregående redovisningsår. C:a $\frac{3}{5}$ av barnen befunno sig i åldern 10—16 år. På landsbygden voro ungefär $\frac{3}{4}$ och i städerna något över hälften av barnen i denna ålder. Sexton- och sjuttonåringarna utgjorde i förra fallet ungefär 6 % och i det senare c:a 10 % av samtliga. Sedan föregående redovisningsår ha barnen under skolåldern (yngre än 7 år) i städerna betydligt ökat sitt antal (från c:a 11 % till ungefär 17 %), under det att den relativa andelen på landsbygden hållit sig i det närmaste oförändrad (omkring 6 %). Däremot ägde en kraftig nedgång i proportionen av barn över denna ålder rum. Detta sammanhängde med motsvarande förändringar i befolkningens åldersstruktur under ifrågasvarande period.¹ Vad det relativa antalet utomäktenskapliga barn beträffar, framträder även år 1943 den tendens till minskning, som gjort sig gällande de närmast föregående redovisningsåren.

I motsats till förhållandet under år 1940 voro år 1943 bland de personer över 18 år, som under observationsåret varit föremål för förebyggande åtgärder, kvinnorna något övertaliga.

Vilka åtgärder, som barnavårdsnämnderna vidtagit beträffande gossar och flickor i olika åldrar under 18 år, framgår av nedanstående tablå:

	Barn i åldern						Samtliga	
	under 7 år		7—16 år		16—18 år			
	Goss.	Fl.	Goss.	Fl.	Goss.	Fl.	Goss.	Fl.
Antal åtgärder beträffande vidstående barn	341	298	3 832	1 090	282	199	4 455	1 587
Därav i %:								
förmäning till föräldrarna	27·0	27·2	24·6	21·3	12·4	10·1	24·0	21·0
varning till barnet	4·4	1·3	42·2	25·2	30·1	25·6	38·6	20·8
åtgärder till stöd för hemuppfostran	0·6	1·0	1·7	1·5	3·2	3·0	1·7	1·6
övervakning	68·0	70·5	31·5	52·0	54·3	61·3	35·7	56·6

I fråga om barn under sju år är givetvis vanvård, misshandel eller annan fara till liv eller hälsa, för vilken barnen utsättas i hemmet, den mest förekommande orsaken till barnavårdsnämndens ingripande. Man finner att övervakning är den vanligaste formen av förebyggande åtgärder beträffande dessa barn. Tydligt är det i regel fråga om övervakning av hemmen. Därjämte förekommer förmäning till föräldrarna (med eller utan övervakning) ganska ofta. I fråga om barn i åldern 7—16 år gäller det närmast att förebygga vanart. Detta kan ske genom att tilldela barnet en varning, vilket är den van-

¹ Jfr sid. 27.

Tab. Q. Barn och ungdom, som under åren 1940 och 1943 voro föremål för förebyggande åtgärder, fördelade efter kön, ålder och börd.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Barn under 18 år	752	1 365	1 984	2 817	2 736	4 182
Därav i %:						
a) Gossar	82·6	80·3	70·3	67·4	73·6	71·6
Flickor	17·4	19·7	29·7	32·6	26·4	28·4
b) I åldern:						
under 1 år	0·2	0·5	0·5	1·1	0·4	0·9
1—3 »	1·8	1·3	3·0	4·4	2·6	3·4
3—7 »	4·2	4·0	7·8	11·1	6·9	8·8
7—10 »	16·3	13·9	18·5	17·5	17·9	16·3
10—16 »	66·8	74·5	55·9	56·3	58·8	62·3
16—18 »	10·7	5·8	14·3	9·6	13·4	8·3
c) Utomäktenskapliga	14·6	13·7	9·7	9·5	11·0	10·9
Ungdom 18—21 år	40	50	144	181	184	231
Därav i %:						
a) Män	48·6	44·2	52·7	46·8
Kvinnor	51·4	55·8	47·3	53·2
b) Utomäktenskapliga	13·9	13·8	16·3	12·1

ligaste formen av förebyggande åtgärder beträffande gossar i denna ålder. För flickor är däremot övervakning alltjämt vanligast. Vad 16- och 17-åringarna angår, är det naturligt, att förmaning till föräldrarna förekommer mindre ofta — åtskilliga av ifrågavarande barn torde ha lämnat föräldrahemmet. Varning till barnet tillgripes ganska ofta, framför allt beträffande gossar, men för både gossar och flickor är övervakning utan formell varning vida vanligare. Här är det givetvis i regel fråga om att övervaka barnens uppförande utanför hemmet.

Skyddsuppfostran.

Under redovisningsåret för skyddsuppfostran omhändertagna barn och ungdomar. I tab. R redovisas i sammandrag för hela riket, landsbygden och städerna antalet barn och ungdom, vilka under år 1943 omhändertogs för skyddsuppfostran, jämte deras fördelning efter kön, ålder och börd. I tabellbilagan återfinnas uppgifterna i absoluta tal i tab. 5.

Antalet barn under 18 år, som omhändertogs för skyddsuppfostran, utgjorde 1 255 år 1943 och har sedan 1940, då motsvarande antal var 950, tillväxt med nära $\frac{1}{3}$. I städerna har ifrågavarande antal barn ökat med omkring $\frac{4}{10}$ och i landskommunerna med ungefär $\frac{1}{4}$ i jämförelse med tre år tidigare. I samband med dessa förändringar har andelen gossar ökat på landsbygden och minskat i städerna. Det största tillskottet i städerna föll på barn under skolåldern (0—7 år), medan i landskommunerna gruppen skolbarn i åldern 10—16 år visade den starkaste ökningen.

Tab. R. Barn och ungdom, som omhändertogs för skyddsuppfostran åren 1940 och 1943, fördelade efter kön, ålder och börd.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Barn under 18 år	455	563	495	692	950	1 255
Därav i %:						
a) Gossar	53·5	59·5	59·6	57·9	56·7	58·6
Flickor	46·5	40·5	40·4	42·1	43·3	41·4
b) I åldern:						
under 1 år	5·9	4·6	1·0	2·7	3·4	3·5
1—3 „	9·2	9·1	4·0	6·9	6·5	7·9
3—7 „	15·8	17·1	8·7	9·8	12·1	13·1
7—10 „	20·4	16·3	14·5	14·7	17·4	15·5
10—16 „	44·3	48·1	55·2	53·0	49·9	50·8
16— „	4·4	4·8	16·6	12·9	10·7	9·2
c) Utomäktenskapliga	25·7	21·3	18·4	20·5	21·9	20·9
Ungdom 18—21 år	9	20	51	66	60	86
Därav i %:						
a) Män	(11·8)	18·2	(18·3)	17·4
Kvinnor	(88·2)	81·8	(81·7)	82·6
b) Utomäktenskapliga	(31·4)	21·2	(30·0)	19·8

Med avseende på ålderssammansättningen finner man av tab. R, att barnen i skolåldern voro ungefär lika talrika (65 å 70 %) i landskommuner och i städer bland dem, som år 1943 omhändertagits för skyddsuppfostran. I fråga om åldrarna under och över skolåldern råda emellertid avsevärda olikheter mellan landsbygd och städer. Relativa antalet för skyddsuppfostran omhändertagna barn under skolåldern var år 1943 mer än halvannan gång så stort på landsbygden (31 %) som i städerna (19 %). Däremot voro 16- och 17-åringarna nära tre gånger så starkt representerade i senare fallet (13 %) som i det förra (5 %). Dessa skiljaktigheter i barnens åldersfördelning stå i samband med olikheter i avseende på orsakerna till barnavårdsnämndernas ingripande. Differenserna äro dock avsevärt mindre än under föregående redovisningsår.

Antalet personer i åldern 18—21 år, vilka år 1943 omhändertogs för skyddsuppfostran, utgjorde 86, därav 66 i städerna och 20 i landskommunerna. I jämförelse med år 1940 har antalet stigit med 11 på landsbygden och med 15 i städerna. Flertalet i denna ålder omhändertagna voro år 1943 liksom tidigare kvinnor. Ungefär $\frac{1}{5}$ av samtliga 86 voro födda utom äktenskap.

I tab. S ha sammanställts vissa uppgifter angående orsakerna till omhändertagandet och vårdformen för under redovisningsåret omhändertagna barn och ungdomar. Av de anförda relativtalen framgår, att vanart hos barn under 18 år var vanligare hos gossar (i c:a 43 % av fallen) än hos flickor (omkring 34 %). I åldern 18—21 år äro dock vanartfallen väsentligt talrikare bland de unga kvinnorna än bland ynglingarna. I övrigt finner man, att både för gossar och flickor fara för vanart ansetts föreligga i ungefär $\frac{1}{3}$ av samtliga fall, medan i $\frac{1}{5}$ å $\frac{1}{4}$ av fallen vanvård, misshandel eller annan fara till liv eller hälsa föranlett omhändertagandet. — Med barnens ålder växla givetvis

Tab. S. Orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn och ungdom, vilka år 1943 omhändertogs för skyddsuppfostran.

	Landsbygden	Städerna	Gossar	Flickor	I åldern			
					under 7 år	7-16 år	16-18 år	18-21 år
Hela antalet barn och ungdom:								
a) under 18 år	563	692	736	519	307	832	116	—
b) i ålderna 18—21 år	20	66	15	71	—	—	—	86
Antal redovisade orsaker till omhändertagandet	619	836	812	643	342	908	119	86
Därav i %:								
Vanvård m. m.	28·3	20·7	22·2	26·1	55·0	17·6	—	—
Fara för vanart	36·0	27·2	32·6	28·8	43·5	32·6	4·2	—
Vanart under 18 år	32·5	44·2	43·4	34·1	1·5	49·8	95·8	—
> 18—21 år	3·2	7·9	1·8	11·0	—	—	—	100·0
Antal redovisade vårdfall	576	876	791	661	334	882	236	
Därav i %:								
Enskilt hem	34·9	18·0	25·0	24·3	36·2	24·6	8·9	
Barnhem	33·1	42·6	39·8	37·7	56·9	37·2	19·5	
Skyddshem	21·9	26·8	28·0	21·2	—	28·3	47·0	
Annat anstalt	10·1	12·6	7·2	16·8	6·9	9·9	24·6	
Antal barn, vilkas omhändertagande ej verkställdt	26	50	47	29	11	54	11	

orsakerna i hög grad. I åldrarna under skolåldern har mer än hälften omhändertagits på grund av vanvård o. dyl. och drygt $\frac{2}{5}$ på grund av föräldrarnas oförmåga att fostra barnen o. dyl. (fara för vanart). För barn i skolåldern (7—16 år) har vanart förelegat i hälften, fara för vanart i ungefär $\frac{1}{3}$ och vanvård eller liknande orsaker i omkring $\frac{1}{6}$ av samtliga fall. Vad 16- och 17-åringarna beträffar, kan enligt barnvårdslagen endast vanart föranleda ingripande.

En betydande olikhet föreligger mellan städer och landsbygd, i det att vanartsfallen voro avsevärt talrikare i städerna, fallen av vanvård och fara för vanart däremot talrikare på landsbygden. Till en del beror denna olikhet på den förut konstaterade skillnaden i åldershänseende mellan de barn, som omhändertagits på landsbygden och i städerna (jfr tab. R). Emellertid kvarstår den antydda olikheten, även om man inskränker jämförelsen till barn i skolåldern, såsom framgår av nedanstående tablå:

	Landsbygden			Städerna		
	Goss.	Fl.	Samtl.	Goss.	Fl.	Samtl.
Antal under redovisningsåret omhändertagna barn i åldern 7—16 år	228	135	363	298	171	469
Antal redovisade orsaker till omhändertagandet	247	144	391	322	195	517
Därav i %:						
Vanvård m. m.	17·0	25·7	20·2	13·1	20·0	15·7
Fara för vanart	34·8	37·5	35·8	30·4	29·7	30·2
Vanart	48·2	36·8	44·0	56·5	50·3	54·1

Beträffande barn i skolåldern utgjorde alltså vanart orsaken till barnavårdsnämndernas ingripande betydligt oftare i städerna än på landsbygden (54 % mot 44 %). I övrigt framgår av omstående tablå, att vanartsfallen i åldern 7—16 år voro vanligare bland gossar än bland flickor såväl i landskommunerna som i städerna.

Vad vårdformen angår, utvisa de i tab. S återgivna relativtalen, att i fråga om såväl gossar som flickor inackordering i enskilt hem omfattade omkring $\frac{1}{4}$ av de redovisade vårdfallen, vård på barnhem c:a $\frac{2}{5}$ och intagning i skyddshem omkring $\frac{1}{4}$. Beträffande barn under skolåldern hade väsentligt över hälften inackorderats i barnhem och c:a $\frac{1}{3}$ i enskilt hem. För barn i skolåldern förekommer vård i skyddshem i nära $\frac{3}{10}$ av samtliga fall. Inackordering i barnhem omfattade inom denna åldersklass något mer än $\frac{1}{3}$ och vård i enskilt hem i runt tal $\frac{1}{4}$ av antalet vårdfall. Av vanartsfallen i åldern 16—21 år hade nära hälften överlämnats till skyddshem och i det närmaste $\frac{1}{5}$ till barnhem, vilka hade karaktären av skyddshem.

Emedan vanartsfallen, såsom ovan konstaterats, voro talrikare i städerna än på landsbygden, är det naturligt, att intagning i skyddshem förekom betydligt oftare för de i städerna omhändertagna barnen än för dem, som omhändertogs på landsbygden (27 % mot 22 %). Beträffande vård i enskilt hem var förhållandet omvänt.

Av nedanstående tablå framgår, hur det ordnats för gossar resp. flickor, vilka omhändertogs på grund av skilda orsaker:

	G o s s a r				F l i c k o r			
	Vanvård m. m.	Fara för vanart	Vanart under 18 år	Vanart 18—21 år	Vanvård m. m.	Fara för vanart	Vanart under 18 år	Vanart 18—21 år
Antal vårdfall . . .	192	281	367	15	186	208	254	82
Därav i %:								
Enskilt hem . . .	31.2	33.8	16.1	13.3	34.4	38.9	13.4	1.2
Barnhem	58.9	50.5	24.2	20.0	53.2	50.3	27.5	20.7
Skyddshem	0.5	8.9	53.4	53.4	0.6	4.4	40.6	37.8
Annat anstalt . .	9.4	6.8	6.3	13.3	11.8	6.4	18.5	40.3

Vårdformen varierade sålunda rätt avsevärt med orsakerna till omhändertagandet men i stort sett på ungefär samma sätt för gossar och flickor. Intagning i barnhem omfattade över hälften och inackordering i enskilt hem ungefär $\frac{1}{3}$ av de vårdfall, vilka omhändertogs på grund av vanvård, misshandel eller annan fara till liv eller hälsa. För barn tillhörande denna grupp förekom vård på sjukvårdsanstalt i c:a $\frac{1}{10}$ av samtliga fall. De barn, som omhändertogs på grund av fara för vanart, anförtröddes i omkring halva antalet fall till barnhem och i ungefär $\frac{1}{3}$ av fallen till enskilt hem. Vad de vanartade barnen under 18 år beträffar, utgjorde intagning i skyddshem den vanligaste vårdformen ($\frac{2}{5}$ till drygt hälften av vårdfallen), men inackordering i barnhem förekom heller inte sällan (omkring $\frac{1}{4}$ av vårdfallen). Vanartsfallen i åldern 18—21 år ha i fråga om män till mer än hälften och i fråga om kvinnor till knappt $\frac{2}{5}$ över-

lämnats till skyddshem. Kvinnorna i denna ålder ha i relativt stor utsträckning ($\frac{2}{5}$) erhållit vård på sjukvårdsanstalt.

I följande tablå ha de redovisade vårdfallen, oavsett barnens kön, uppdelats på städer och landsbygd:

	Landsbygden				Städerna			
	Vanvård m. m.	Fara för vanart	Vanart under 18 år	Vanart 18—21 år	Vanvård m. m.	Fara för vanart	Vanart under 18 år	Vanart 18—21 år
Antal vårdfall	174	222	194	17	204	262	427	80
Därav i %:								
Enskilt hem	41·9	47·7	17·0	—	25·0	25·9	14·1	3·7
Barnhem	46·6	40·1	19·1	5·9	64·2	59·2	28·6	23·8
Skyddshem	—	7·2	55·7	29·4	1·0	6·9	44·7	42·5
Annat anstalt	11·5	5·0	8·2	64·7	9·8	8·0	12·6	30·0

Man finner härav, att för samtliga kategorier av barn vård i enskilt hem förekom betydligt oftare på landsbygden än i städerna, medan inackordering i barnhem var vanligare i senare fallet än i det förra. För barn under 18 år var intagning på skyddshem på det hela taget en väsentligt vanligare företeelse på landsbygden än i städerna, vilket förmodligen sammanhänger med att barnvårdsnämnderna i landskommunerna merendels ingripa mindre ofta och begränsa sig till fall av svårare vanart än i städerna.

Förebyggande åtgärder och omhändertagande för skyddsuppfostran. Det är en vanlig företeelse, att omhändertagande för skyddsuppfostran tillgripes, utan att förbyggande åtgärder först vidtagits. Detta framgår av följande tablå, som visar i vilken utsträckning förebyggande åtgärder föregått omhändertagande för skyddsuppfostran.

	Antal barn o. ungdom			D ä r a v						
	Lands- bygd	Stä- der	Hela riket	goss.	f.	i åldern			i äkt.	utom äkt.
						und. 7 år	7—16 år	16— år		
Antal barn o. ungdom omhändertagna under år 1943 för skyddsuppfostran	583	758	1341	751	590	307	832	202	1 062	279
Därav tidigare under året föremål för förebyggande åtgärder										
a) antal	86	165	251	151	100	21	180	50	211	40
b) procent	14·8	21·8	18·7	20·1	16·9	6·8	21·6	24·8	19·9	14·3

Av 1 341 barn och ungdom, som under år 1943 omhändertogs för skyddsuppfostran, hade förut under samma år 251 eller 19 % varit föremål för förebyggande åtgärder. I vad mån de övriga före år 1943 blivit föremål för dylika åtgärder, är icke uppgivet i redovisningen till denna statistik. Före-

byggande åtgärder hade under året föregått omhändertagande för skyddsuppfostran oftare i städerna än på landsbygden, nämligen i förra fallet i 22 % och i det senare i 15 % av antalet under året företagna omhändertaganden.

Vissa olikheter framträdde mellan skilda grupper av barn i avseende på förekomsten av förebyggande åtgärder. Den förebyggande verksamheten synes sålunda ha varit mindre omfattande, relativt taget, i fråga om flickor än i fråga om gossar. Beträffande barn i skolåldern och däröver hade åtgärder vidtagits i proportionsvis mer än 3 gånger flera fall än mot barn i åldern under 7 år. Även för barn utom äktenskap i jämförelse med barn i äktenskap framstår den förebyggande verksamheten såsom mindre omfattande, beroende på att de utomäktenskapliga barnen oftare än övriga barn måste omhändertagas av barnavårdsnämnderna.

Barn och ungdom, omhändertagna under redovisningsåret eller tidigare, vilka voro föremål för skyddsuppfostran. Hela antalet barn och ungdom, vilka redovisats som föremål för skyddsuppfostran för vart tredje år sedan 1928, alltså summan av antalet från föregående år kvarvarande och antalet under resp. redovisningsår nytillkomna fall av skyddsuppfostran, framgår av följande sammanställning, vilken även visar de relativa förändringarna mellan olika år:

Å r	Barn under 18 år			Ungdom 18—21 år		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
<i>Antal barn och ungdom.</i>						
1928	2 364	2 401	4 765	—	—	—
1931	2 872	2 706	5 578	—	—	—
1934	3 263	2 888	6 151	—	—	—
1937	3 360	2 889	6 249	53	116	169
1940	3 234	3 094	6 328	55	133	188
1943	3 596	3 885	7 481	77	190	267
<i>Procentuell ökning eller minskning.</i>						
1928—1931	+ 21·5	+ 12·7	+ 17·1	—	—	—
1931—1934	+ 13·6	+ 6·7	+ 10·3	—	—	—
1934—1937	+ 3·0	± 0·0	+ 1·6	—	—	—
1937—1940	— 3·7	+ 7·1	+ 1·3	+ 3·8	+ 14·7	+ 11·2
1940—1943	+ 11·2	+ 25·6	+ 18·2	+ 40·0	+ 42·9	+ 42·0

Hela antalet för skyddsuppfostran omhändertagna har oavbrutet tillväxt. De starkaste ökningarna förmärkas mellan åren 1928 och 1931 samt mellan de båda senaste redovisningsåren.

Om man tar hänsyn endast till barn under 18 år, finner man, att hela antalet av de i landskommunerna omhändertagna barnen ökade mycket starkt fram till omkring år 1934. Mellan åren 1934 och 1937 var ökningen däremot rätt obetydlig och förbyttes t. o. m. mellan de två redovisningsåren 1937—1940 i en minskning. År 1943 uppvisade landsbygden emellertid åter en betydande ökning (11 %) i förhållande till år 1940. I städerna tillväxte antalet betydligt

långsammare än på landsbygden och mellan åren 1934 och 1937 upphörde tillväxten helt. Från år 1937 till år 1943 har i städerna åter inträtt en ökning av antalet barn, som voro föremål för skyddsuppfostran, vilken såväl relativt som i absoluta tal räknat var betydligt starkare än landskommunernas för samma period.

Under de tre år, då antalet för skyddsuppfostran omhändertagna unga personer i åldern 18—21 år redovisats, framvisar detta en betydande tillväxt såväl på landsbygd som i städer.

Hela antalet för skyddsuppfostran omhändertagna barn och ungdom länsvis och i de större städerna framgår av tab. 4. Sammanföras dessa tal för landskommunerna landsdelsvis och för städerna till vissa storleksgrupper, får man följande översikt utvisande huvuddragen i de lokala förändringarna i antalet omhändertagna mellan åren 1940 och 1943.

Landsdelar	Antal för skyddsuppfostran omhändertagna barn och ungdom	Ökning eller minskning mellan 1940 och 1943	
		Antal	%
<i>Landsbygden</i>	3 673	+ 384	+ 11·7
Mälardalen	552	+ 1	+ 0·2
Östra Götaland	483	+ 72	+ 17·6
Skåne, Blekinge och Halland	587	+ 118	+ 25·2
Bohuslän och Vänerlän	750	+ 77	+ 11·4
Dalarna och Norrland	1 301	+ 116	+ 9·8
<i>Städerna</i>	4 075	+ 848	+ 26·8
Stockholm	862	+ 46	+ 5·6
Göteborg	504	+ 86	+ 20·6
Malmö	377	+ 112	+ 42·8
Övriga städer över 30 000 inv.	1 027	+ 297	+ 40·7
Städer under 30 000 inv.	1 305	+ 307	+ 30·8
<i>Hela riket</i>	7 748	+ 1 232	+ 18·9

I tab. T redovisas antalet barn av olika kön, ålder och börd, vilka under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran, och meddelas i relativa tal förändringarna i antalet omhändertagna sedan år 1940.

Ökningen av totalantalet barn med så mycket som 1 232 från år 1940 har haft till följd en ökning inom flertalet grupper av barn. Det procentuella tillskottets storlek varierade emellertid starkt med barnens ålder.

Några mer betydelsefulla förändringar i den relativa fördelningen efter kön, ålder och börd bland barn under 18 år ha emellertid ej följt med de ovan antydda utvecklingstendenserna, såsom framgår av tab. U. Gossarna voro i flertal (drygt 58 %). Barnen under skolåldern utgjorde ungefär $\frac{1}{7}$, i skolåldern knappt $\frac{2}{3}$ och över skolåldern drygt $\frac{1}{3}$ av samtliga. Liksom fallet var bland de barn, som omhändertogs under själva redovisningsåret, voro såväl absolut som relativt taget de yngsta barnen avsevärt talrikare på landsbygden än i städerna, de äldsta barnen däremot betydligt talrikare i senare fallet än i det förra. På

Tab. T. Barn och ungdom av olika kön, ålder och börd, vilka under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940
Barn under 18 år.						
<i>Gossar</i>	2 067	+ 16·3	2 304	+ 25·5	4 371	+ 20·9
Därav i åldern under 1 år	16	+ 14·3	10	. ¹	26	+ 85·7
1—3 »	74	+ 48·0	42	+ 68·0	116	+ 54·7
3—7 »	216	+ 9·1	156	+ 19·1	372	+ 13·1
7—10 »	370	+ 4·5	307	+ 38·9	677	+ 17·7
10—16 »	1 170	+ 19·1	1 138	+ 13·4	2 308	+ 18·8
16— »	221	+ 22·8	651	+ 30·7	872	+ 23·6
<i>Flickor</i>	1 529	+ 5·0	1 581	+ 25·7	3 110	+ 14·6
Därav i åldern under 1 år	10	- 23·1	8	+ 60·0	18	± 0·0
1—3 »	52	- 3·7	55	+ 66·7	107	+ 23·0
3—7 »	211	+ 18·5	159	+ 54·4	370	+ 31·7
7—10 »	288	+ 2·5	210	+ 40·9	498	+ 15·8
10—16 »	749	- 0·5	588	+ 16·9	1 337	+ 6·4
16— »	219	+ 23·7	561	+ 20·6	780	+ 21·6
<i>Samtliga barn</i>	3 596	+ 11·2	3 885	+ 25·6	7 481	+ 18·2
Därav utomäktenskapliga . .	1 009	- 3·4	935	+ 20·6	1 944	+ 6·8
Ungdom 18—21 år.						
Män	15	+ 15·4	34	+ 41·7	49	+ 32·4
Kvinnor	62	+ 47·6	156	+ 43·1	218	+ 44·4
<i>Samtliga</i>	77	+ 40·0	190	+ 42·9	267	+ 42·0
Därav utomäktenskapliga . .	22	+ 22·2	44	+ 2·8	66	+ 8·2

landsbygden voro drygt $\frac{1}{4}$ och i städerna knappt $\frac{1}{4}$ av samtliga för skyddsuppfostran omhändertagna barn utomäktenskapliga.

Antalet ungdom i åldern 18—21 år, vilka under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran, uppgick till 267, därav 49 män och 218 kvinnor (se tab. T). Sedan år 1940 har deras antal ökat med 79. Männerna ha ökat med 12 och kvinnorna med 67.

De olikheter, som förefinnas mellan olika delar av riket med avseende på fördelningen efter kön, ålder och börd bland barn och ungdom, vilka under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran, framgå i huvuddrag av tab. V.

Proportionen av gossar bland de omhändertagna varierade endast obetydligt i landets olika delar (53—59 %). Däremot företedde andelen utom äktenskapet födda stora olikheter särskilt i städerna.

Uppgifter rörande orsakerna till omhändertagandet samt vårdformen för barn och ungdom, som under år 1943 erhöillo skyddsuppfostran, framgå i sammandrag

¹ I städerna hade år 1940 inga spädbarn varit föremål för skyddsuppfostran.

Tab. U. Barn och ungdom, som under åren 1940 och 1943 voro föremål för skydds-
uppfostran, fördelade i procent efter kön, ålder och börd.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Barn under 18 år	3 234	3 596	3 094	3 885	6 328	7 481
Därav i %:						
a) Gossar	55·0	57·5	59·4	59·3	57·1	58·4
Flickor	45·0	42·5	40·6	40·7	42·9	41·6
b) I åldern:						
under 1 år	0·8	0·7	0·2	0·5	0·5	0·6
1—3 »	3·2	3·5	1·9	2·5	2·6	3·0
3—7 »	11·6	11·9	7·6	8·1	9·6	9·9
7—10 »	19·7	18·3	11·9	13·3	15·9	15·7
10—16 »	53·7	53·4	47·3	44·4	50·6	48·7
16— »	11·0	12·2	31·1	31·2	20·8	22·1
c) Utomäktenskapliga	32·3	28·1	25·0	24·1	28·8	26·0
Ungdom 18—21 år	55	77	133	190	188	267
Därav i %:						
a) Män	23·6	19·5	18·0	17·9	19·7	18·4
Kvinnor	76·4	80·5	82·0	82·1	80·3	81·6
b) Utomäktenskapliga	32·7	28·6	32·3	23·2	32·4	24·7

Tab. V. Barn och ungdom, som under år 1943 voro föremål för skydds-
uppfostran, fördelade i procent efter kön, börd och ålder i olika delar i riket.

Landsdelar	Antal omhän- der- tagna barn	Därav i procent								
		Goss.	Fl.	U. ä.	I åldern					
					under 1 år	1-3 år	3-7 år	7-10 år	10-16 år	16- år
Landsbygden	3 673	56·7	43·3	28·1	0·7	3·4	11·6	17·9	52·3	14·1
Mälardalen	552	53·4	46·6	25·0	0·5	1·6	12·0	16·9	49·1	19·9
Östra Götaland	483	55·9	44·1	27·3	1·0	3·7	8·3	14·5	55·7	16·8
Skåne, Blekinge och Halland	587	55·5	44·5	31·2	0·7	3·4	11·6	20·8	52·1	11·4
Bohuslän och Vänerlän	750	57·3	42·7	29·1	0·9	3·2	11·6	17·7	53·8	12·8
Dalarna och Norrland	1 301	58·5	41·5	27·7	0·6	4·2	12·8	18·4	51·5	12·5
Städerna	4 075	57·4	42·6	24·0	0·4	2·4	7·7	12·7	42·4	34·4
Stockholm	862	57·8	42·2	23·9	0·6	1·6	7·1	9·5	42·8	38·4
Göteborg	504	58·9	41·1	17·1	0·2	1·2	6·7	11·3	37·5	43·1
Malmö	377	58·9	41·1	27·1	—	1·9	4·5	8·2	45·1	40·3
Ovr. städer över 30 000 inv.	1 027	54·5	45·5	22·0	0·5	1·7	6·7	14·3	42·0	34·8
Städer under 30 000 inv.	1 305	58·3	41·7	27·5	0·5	4·1	10·8	15·3	43·4	26·4
Hela riket	7 748	57·0	43·0	25·9	0·6	2·9	9·6	15·1	47·0	24·8

av tab. X, i vilken redovisas i relativa tal förändringarna sedan föregående redovisningsår.

Om man tar hänsyn till endast dem, som blivit omhändertagna före fyllda 18 år, uppvisade inom landskommunerna vanartsfallen en relativt något större ökning (med omkring $\frac{1}{3}$) än vanvårdsfallen (ungefär $\frac{1}{4}$) vid jämförelse med år 1940. I städerna var förhållandet omvänt. Antalet av de på grund av vanvård

Tab. X. Orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn och ungdom, som under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn o. ungdom	Ökning el. minskning i % sedan 1940
Hela antalet barn och ungdom	3 673	+ 11·7	4 075	+ 26·3	7 748	+ 18·9
Omhändertagna på grund av:						
vanvård m. m.	1 191	+ 25·2	935	+ 89·3	2 126	+ 47·1
fara för vanart	1 620	+ 5·6	1 253	+ 18·9	2 878	+ 11·0
vanart under 18 år	970	+ 29·5	2 012	+ 30·1	2 982	+ 29·9
, 18—21 ,	77	+ 40·0	190	+ 42·9	267	+ 42·0
Summa orsaker till omhändertagandet	3 858	+ 17·3	4 395	+ 36·0	8 253	+ 26·6
Vårdade i:						
enskilt hem	1 919	+ 1·3	1 343	+ 18·2	3 262	+ 7·7
barnhem	642	+ 22·1	1 053	+ 18·4	1 695	+ 19·8
skyddshem	731	+ 27·6	1 668	+ 33·0	2 399	+ 31·3
annan anstalt	447	+ 20·5	488	+ 47·0	935	+ 33·0
Summa vårdfall	3 739	+ 11·1	4 552	+ 26·1	8 291	+ 18·9
Antal barn, vilkas omhändertagande ej verkställts	46	+ 58·6	69	+ 35·3	115	+ 43·8

Tab. Y. Orsaker till omhändertagandet samt vårdformer för barn och ungdom, vilka under åren 1940 och 1943 voro föremål för skyddsuppfostran.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Antal redovisade orsaker	3 289	3 858	3 292	4 395	6 521	8 253
Därav i %:						
Vanvård m. m.	28·9	30·9	15·3	21·3	22·2	25·8
Fara för vanart	46·6	42·0	32·7	28·6	39·7	34·9
Vanart under 18 år	22·8	25·1	47·9	45·8	35·2	36·1
, 18—21 ,	1·7	2·0	4·1	4·3	2·9	3·2
Antal redovisade vårdfall	3 364	3 739	3 611	4 552	6 975	8 291
Därav i %:						
Enskilt hem	56·3	51·3	31·5	29·5	43·4	39·4
Barnhem	15·6	17·2	24·6	23·1	20·3	20·4
Skyddshem	17·1	19·5	34·7	36·7	26·2	28·9
Annat anstalt	11·0	12·0	9·2	10·7	10·1	11·3

omhändertagna hade nämligen där sedan föregående redovisningsår vuxit till ej långt ifrån det dubbla, under det att fallen av vanart stigit med ungefär $\frac{1}{3}$.

Av tab. Y framgår, att vanvård, misshandel eller annan fara till liv eller hälsa omfattade år 1943 på landsbygden nära $\frac{1}{3}$ och i städerna drygt $\frac{1}{5}$ av de uppgivna orsakerna till omhändertagandet. Motsvarande andelar utgjorde i fråga om fara för vanart över $\frac{4}{10}$ resp. nära $\frac{3}{10}$ och i fråga om vanart $\frac{1}{4}$ resp. nära hälften. Vanartfallen äro sålunda även bland samtliga för skyddsuppfostran omhändertagna betydligt vanligare i städerna än på landsbygden, och skill-

Tab. Z. Orsaker till omhändertagandet samt vårdformer för barn och ungdom, som under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran i olika delar av riket.

Landsdelar	Antal redovisade orsaker	Därav i %				Antal vårdfall	Därav i %			
		van-vård m. m.	fara för van-art	van-art under 18 år	van-art 18-21 år		enskilt hem	barnhem	skyddshem	annan anstalt
<i>Landsbygden</i>	3 858	30·9	42·0	25·1	2·0	3 739	51·3	17·2	19·5	12·0
Mälardalen	566	21·9	44·2	31·1	2·8	563	38·9	18·6	28·1	14·4
Östra Götaland	493	24·1	44·6	28·8	2·5	490	49·2	16·5	22·7	11·6
Skåne, Blekinge och Halland	612	29·1	42·3	26·6	2·0	590	57·0	16·6	17·6	8·8
Bohuslän och Vänerlän	786	37·0	39·2	21·9	1·9	759	53·1	17·4	19·1	10·4
Dalarna och Norrland	1 401	34·2	41·6	22·6	1·6	1 337	53·9	16·9	15·9	13·3
<i>Städerna</i>	4 395	21·3	28·6	45·8	4·3	4 552	29·5	23·1	36·7	10·7
Stockholm	1 006	21·8	41·7	33·2	3·3	1 010	25·2	32·1	28·1	14·6
Göteborg	504	18·0	17·3	58·7	6·0	603	23·5	27·7	41·3	7·5
Malmö	393	14·2	28·5	49·4	7·9	430	24·9	15·8	44·4	14·9
Övr. städer över 30 000 inv.	1 093	22·9	20·2	52·9	4·0	1 116	29·7	20·3	40·2	9·8
Städer under 30 000 inv.	1 399	22·8	29·9	43·6	3·7	1 393	36·4	19·2	35·6	8·8
<i>Hela riket</i>	8 253	25·8	34·9	36·1	3·2	8 291	39·4	20·4	28·9	11·3

naden är ungefär lika stor som då jämförelsen inskränkes till de under själva redovisningsåret omhändertagna (jfr tab. S).

Vad vårdformen beträffar utvisar tab. X tillskott för samtliga grupper i jämförelse med år 1940. Särskilt har antalet vårdfall på »annan anstalt» (huvudsakligen sjukvårdsanstalter) i städerna undergått en kraftig ökning mellan åren 1940 och 1943. På landsbygden visar antalet på skyddshem intagna den största tillväxten.

Av tab. Y framgår, att vård i enskilt hem förekommer mer än halvannan gång så ofta på landsbygden (51 %) som i städerna (30 %), medan vård på skyddshem är nära dubbelt så vanligt i det senare fallet (37 %) som i det förra (20 %). Även intagning på barnhem sker betydligt oftare i städerna (23 %) än i landskommunerna (17 %).

För olika delar av riket redovisas i tab. Z fördelningen efter orsaker till omhändertagandet samt vårdform bland barn och ungdom, som under år 1943 voro föremål för skyddsuppfostran.

Villkorlig utskrivning. Villkorlig utskrivning innebär, att ett för skyddsuppfostran omhändertaget barn återlämnas på prov till föräldrarna eller i fråga om skyddshemselev, placeras i enskilt hem eller eventuellt i barnhem. Dylik utskrivning beslutas för skyddshemselev av hemmets styrelse och för annat barn av barnvårdsnämnden. Skyddshemselev står även efter den villkorliga utskrivningen under tillsyn av hemmet, liksom annan villkorligt utskrivnen står under barnvårdsnämndens övervakning. I föreliggande statistik räknas den förre såsom intagen på skyddshemmet tills slutlig utskrivning sker, ehuru han vistas utom detsamma, och den senare redovisas i regel under den vårdformen, som tillämpats före den villkorliga utskrivningen.

Villkorlig utskrivning av icke skyddshemselever har under år 1943 enligt föreliggande uppgifter skett i 336 fall. Städernas barnavårdsnämnder beagnade sig vida mer av villkorlig utskrivning än landsbygdens. I städerna hade 274 fall villkorligt utskrivits, varav i Stockholm 114, i Göteborg 52 och i övriga städer 108. På landskommunerna komma tillsammans endast 62 fall.

Uppgifter angående villkorlig utskrivning av skyddshemselever lämnas icke av barnavårdsnämnderna. Enligt uppgift från skyddshemsinspektören blevo 587 skyddshemselever villkorligt utskrivna under år 1943. Hela antalet villkorligt utskrivna skyddshemselever var betydligt större. Deras antal utgjorde vid årets början 904 och vid dess slut 1 024.

Samhällsvård.

Under redovisningsåret för samhällsvård omhändertagna barn. Under år 1943 omhändertogs 6 658 barn för samhällsvård, därav 2 242 på landsbygden och 4 416 i städerna. I jämförelse med år 1940 innebära dessa tal för landsbygdens del en betydande nedgång (med omkring $\frac{1}{6}$) och för städernas vidkommande en ännu större uppgång (med c:a $\frac{1}{4}$). I hela riket har antalet under redovisningsåret omhändertagna barn ökat med ungefär 500 (eller c:a $\frac{1}{12}$) sedan år 1940.

Hur de för samhällsvård omhändertagna barnen fördelade sig efter kön, ålder och börd framgår av tab. Å. Över halva antalet (54 %) av de år 1943 omhändertagna utgjordes av gossar. Deras andel har minskat något sedan föregående redovisningsår såväl på landsbygden som i städerna. Vad åldersfördelningen beträffar, voro på landsbygden något över hälften (53 %) i småbarnsåldern (under 7 år). I städerna tillhörde nära $\frac{3}{4}$ samma åldersgrupp. Sedan år 1940 har antalet omhändertagna under skolåldern ökat såväl på landsbygden som i städerna. Slutligen utvisar tab. Å, att på landsbygden nära $\frac{2}{5}$ och i städerna något mer än $\frac{1}{4}$ av de barn, som omhändertogs för samhällsvård år 1943, voro utomäktenskapliga. Förekomsten av utomäktenskaplig börd har minskat från år 1940 till år 1943, beroende på en nedgång i städerna, och var nu för hela riket lägre än något tidigare redovisningsår (31 %).

I tab. Å meddelas vissa uppgifter angående orsakerna till omhändertagandet samt vårdformen för barn, vilka omhändertogs för samhällsvård under år 1943.

Med avseende på orsakerna ha de fall, då barnen utsatts för nöd i hemmet eller omhändertagits på grund av att föräldrarna avlidit eller övergivit barnen (värnlöshet), liksom under tidigare två redovisningsår, sammanförts till en grupp. När det gäller att avgöra, vilket av dessa två skäl, som varit förhanden, har nämligen resultatet blivit så olika i fråga om landsbygd och städer, att uppgifterna icke förefalla särdeles tillförlitliga. De två orsaksgруппerna ha emellertid hållits åtskilda vid bearbetningen. På grundval härav kan sägas, att nu liksom tidigare nöd i hemmet varit den dominerande orsaken i städerna och förekommit i över $\frac{2}{3}$ av fallen, medan denna och orsaken värnlöshet i landskommunerna omfattade vardera c:a $\frac{1}{3}$ av fallen.

Tab. Å. Barn, som omhändertogs för samhällsvård åren 1940 och 1943, fördelade efter kön, ålder och börd.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Hela antalet barn	2 680	2 242	3 477	4 416	6 157	6 658
Därav i %:						
a) Gossar	56·0	53·7	56·6	54·7	56·3	54·4
Flickor	44·0	46·3	43·4	45·3	43·7	45·6
b) I åldern:						
under 1 år	9·8	9·5	15·3	15·3	12·9	13·3
1—3 »	20·1	17·5	24·1	27·4	22·3	24·1
3—7 »	22·3	25·8	24·0	27·8	23·3	27·1
7—10 »	24·7	24·2	20·9	17·1	22·6	19·5
10—16 »	22·9	22·8	15·7	12·4	18·8	15·9
16— »	0·2	0·2	0·0	0·0	0·1	0·1
c) Utomäktenskapliga	39·4	39·9	31·4	26·8	34·9	31·2

Tab. Å. Orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn, vilka år 1943 omhändertogs för samhällsvård.

	Landsbygden	Städerna	Gossar	Flickor	I åldern	
					under 7 år	7—16 år
Antal under redovisningsåret omhändertagna barn	2 242	4 416	3 620	3 038	4 295	2 363
Antal redovisade orsaker till omhändertagandet	2 250	4 436	3 628	3 058	4 314	2 372
Därav i %:						
Nöd i hemmet, värlöshet	72·2	80·0	77·5	77·3	84·9	63·8
Sjukdom m. m.	27·8	20·0	22·5	22·7	15·1	36·2
Antal redovisade vårdfall	2 275	4 721	3 805	3 191	4 545	2 451
Därav i %:						
Enskilt hem	52·4	15·6	25·5	30·1	24·4	33·4
Barnhem	22·7	68·4	55·6	51·0	62·5	36·9
Annat anstalt	24·9	16·0	18·9	18·9	13·1	29·7
Antal barn, vilkas omhändertagande ej verkställts	20	92	68	44	77	35

Tillsammans omfattade orsakerna nöd i hemmet och värlöshet på landsbygden 72 % och i städerna 80 % av samtliga fall av omhändertagande för samhällsvård. Sjukdom eller svaghet (kroppslig eller andlig) anföres såsom orsak (i några fall jämte nöd i hemmet) oftare på landsbygden (28 %) än i städerna (20 %). Mellan gossar och flickor synes någon nämnvärd skillnad med avseende på orsakerna till omhändertagandet ej föreligga. Däremot framträder en betydande skillnad mellan barn i olika åldrar. Sjukdom eller svaghet har sålunda enligt tab. Å varit en mer än dubbelt så ofta förekommande orsak till omhändertagandet för barn över 7 år än för barn under denna ålder (drygt $\frac{1}{3}$ mot knappt $\frac{1}{6}$).

Vård i enskilt hem anlätades på landsbygden i ungefär hälften av samtliga fall och i ungefär tre gånger större utsträckning än i städerna. Städernas barn däremot intogos betydligt oftare än landsbygdens i barnhem (mer än $\frac{2}{3}$, mot knappt $\frac{1}{4}$). De yngre barnen erhöles i större omfattning än de äldre vård i barnhem. Vård på »annan anstalt», d. v. s. i huvudsak sjukvårdsanstalter, förekom i ungefär $\frac{1}{5}$ av samtliga vårdfall. Ifrågavarande andel för resp. grupper överensstämmer rätt nära med det relativa antalet omhändertaganden på grund av sjukdom eller svaghet. I enlighet härmed förekom vård på »annan anstalt» något oftare på landsbygden än i städerna och betydligt oftare för barn över 7 år än för barn under 7 år. Vårdformerna för gossar och flickor synas ha varit ungefär desamma.

Hela antalet barn, som erhöles samhällsvård. Avgränsning mellan samhällsvård och fattigvård m. m. Hela antalet barn, vilka erhöles samhällsvård under vart och ett av redovisningsåren sedan år 1928 framgår av följande översikt:

År	Antal barn			Procentuell ökning eller minskning sedan föregående redovisningsår		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
1928	18 357	12 332	30 689	—	—	—
1931	21 031	12 327	33 358	+ 14·6	± 0·0	+ 8·7
1934	23 511	13 363	36 874	+ 11·8	+ 8·4	+ 10·5
1937	22 745	13 037	35 782	— 3·3	— 2·4	— 3·0
1940	18 408	11 613	30 021	— 19·1	— 10·9	— 16·1
1943	15 351	12 365	27 716	— 16·6	+ 6·5	— 7·7

Fram till år 1934 ägde en relativt stark ökning rum av antalet barn, som voro föremål för samhällsvård. Sedan dess har deras antal minskat ännu kraftigare, så att betydligt färre barn åtnjöto samhällsvård år 1940 än år 1928. Liksom uppgången fram till år 1934 har även nedgången efter detta år varit starkast på landsbygden. Mellan åren 1940 och 1943 har antalet barn, som erhöles samhällsvård, minskat på landsbygden med 17 %. Städerna uppvisa däremot en mindre ökning (med omkring 7 %) sedan föregående redovisningsår.

Utvecklingen i avseende på samhällsvårdens omfattning torde delvis — liksom fattigvårdens — sammanhånga med de ekonomiska konjunkturerna. Dessa kännetecknades under början av 1930-talet av en svår industriell kris, från vilken en återhämtning skett under senare delen av decenniet. Under 1930-talets senare hälft torde även sådana förhållanden som nedgången i antalet minderåriga barn och tillkomsten av lagstiftning om barnbidrag och bidragsförskott, bidragit till minskningen av antalet för samhällsvård omhändertagna barn. Den av konjunkturförhållandena orsakade tendensen till fortsatt nedgång under 1940-talets början har tydligen i städerna i någon mån motverkats av den starka nativitetsökningen under samma period (jfr sid. 27—28).

I tab. 4 redovisas hela antalet för samhällsvård omhändertagna barn länsvis och i de större städerna. I följande tablå lämnas en översikt av de förändringar

i samhällsvårdens omfattning, som ägt rum i olika delar av riket mellan åren 1940 och 1943.

Landsdelar	Antal för samhällsvård omhändertagna barn	Ökning eller minskning mellan 1940 och 1943	
		Antal	%
<i>Landsbygden</i>	15 351	- 3 057	- 16.6
Mälardalen	3 057	- 641	- 17.3
Östra Götaland	2 264	- 345	- 13.2
Skåne, Blekinge och Halland	2 169	- 440	- 16.9
Bohuslän och Vänerlän	1 834	- 471	- 20.4
Dalarna och Norrland	6 027	- 1 160	- 16.1
<i>Städerna</i>	12 365	+ 752	+ 6.5
Stockholm	3 175	+ 375	+ 13.4
Göteborg	2 071	+ 43	+ 2.1
Malmö	906	+ 140	+ 18.3
Övriga städer över 30 000 inv.	2 449	+ 507	+ 26.1
Städer under 30 000 inv.	3 764	- 313	- 7.7
<i>Hela riket</i>	27 716	- 2 305	- 7.7

Nedgången inom landskommunerna fördelar sig tämligen jämnt på olika landsdelar. Städerna däremot uppvisa betydande olikheter i förändringens relativa storlek.

Vad som i 1924 års barnavårdsdag benämnes samhällsvård skulle i stort sett motsvara den fattigvård, som tidigare tilldelats barn utom föräldrahemmet. Flertalet barn av denna kategori ha också överförts från fattigvården till barnavården eller direkt omhändertagits av barnavårdsnämnderna. Emellertid skedde övergången successivt och den har, såsom tab. Ö utvisar, varit olikformig för skilda grupper av barn. De allra flesta i enskilt hem utackorderade barnen överfördes redan under de första åren efter barnavårdsdagens ikraftträdande till barnavårdsnämnderna. Sedan år 1928 ha dessa i ökad omfattning övertagit omsorgen om de utackorderade barnen, så att år 1937 fattigvårdsstyrelserna svarade för endast 3 % av ifrågasvarande barn. En liknande utveckling har ägt rum beträffande barn, som erhållit vård på fattigvårdsanstalt eller barnhem. Likväl redovisade fattigvårdsstyrelserna ännu år 1943 c:a 450 barn, som vårdats på fattigvårdsanstalter.

Vad beträffar de barn, som erhållit sjukhusvård, svara fattigvårdsstyrelserna alltså för det stora flertalet. Dylik vård bekostades år 1943 av fattigvårdsstyrelserna för drygt 6 000 barn och av barnavårdsnämnderna för drygt 4 000 barn. För städernas del iakttagas man mellan åren 1934 och 1940 en avsevärd ökning av antalet sjuka barn, varmed fattigvården tagit befattning. Denna ökning förskriver sig emellertid från en fullständigare redovisning av sjukvårdsfallen fr. o. m. år 1937 och är alltså endast skenbar. Tidigare hade uppgifterna angående sjukhusvården innefattat endast en ringa del av de understödstagare i Stockholm och Göteborg, vilka erhållit fri sjukhusvård på fattigvårdens bekostnad.

Tab. Ö. Samhällsvård och fattigvård åren 1928—1943. Antal av barnavårdsnämnderna resp. fattigvårdsstyrelserna redovisade vårdfall.¹

År	Fattigvård				Samhällsvård			
	Antal barn vårdade i			Summa vårdfall	Antal barn vårdade i			Summa vårdfall
	enskilt hem	fattigvårdsanstalt	sjukvårdsanstalt		enskilt hem	barnavårdsanstalt	sjukvårdsanstalt	
<i>Landsbygden.</i>								
1928	1 315	763	3 215	5 293	15 301	1 191	2 003	18 494
1931	901	644	3 935	5 480	17 546	1 337	2 290	21 173
1934	830	549	5 892	7 271	19 595	1 474	2 702	23 771
1937	758	347	5 221	6 326	18 424	1 587	2 993	23 004
1940	419	4 910	5 329	14 630	1 548	2 388	18 566
1943	206	3 949	4 155	11 930	1 424	2 165	15 519
<i>Städerna.</i>								
1928	1 350	1 230	1 125	3 705	8 907	2 520	1 571	12 998
1931	1 118	1 058	1 144	3 320	8 545	2 764	1 885	13 194
1934	213	732	1 380	2 325	9 204	3 001	2 114	14 319
1937	115	721	2 270	3 106	8 604	3 362	2 194	14 160
1940	287	3 157	3 444	6 646	4 003	1 899	12 548
1943	240	2 143	2 383	6 392	4 941	1 933	13 266

Antalet barn av olika kön, ålder och börd, vilka under år 1943 åtnjöto samhällsvård, redovisas i tab. Aa, vari dessutom återgivas i relativa tal förändringarna i antalet omhändertagna sedan föregående redovisningsår.

Såväl i landskommunerna som i städerna har den minskning resp. ökning, som antalet för samhällsvård omhändertagna barn undergått mellan åren 1940 och 1943, varit ungefär lika kraftig för gossar som för flickor. I städerna avspeglar sig den starka ökning, som födelsetalen undergått sedan år 1935, i ett kraftigt tillskott till åldrarna under 7 år. Antalet omhändertagna utomäktenskapliga barn har både absolut och relativt sett minskat från föregående redovisningsår.

De förändringar, som barnens fördelning efter kön, ålder och börd undergått som följd av den nämnda utvecklingen, framgår av tab. Ab. Fördelningen efter kön, är i stort sett densamma som för tre år sedan. Andelen gossar var under redovisningsåret något större i städerna än på landsbygden (ungefär 56 % mot 54 %). Småbarnsåldern (under 7 år) omfattade 32 % av barnen år 1943 mot 29 % år 1940. På landsbygden har åldersgruppen mellan dessa båda år något minskat (från 24 % till c:a 23 %), men ökat i städerna (från 36 % till 43 %). Barnen under skolåldern voro sålunda under redovisningsåret relativt sett nästan dubbelt så talrika i städerna som på landsbygden (43 % mot 23 %). Omkring hälften (på landsbygden 57 % och i städerna 47 %) av de barn, som år 1943 erhöilo samhällsvård voro utomäktenskapliga. Deras andel har minskat sedan föregående redovisningsår, starkast i städerna.

¹ Uppgifterna rörande fattigvården äro hämtade ur fattigvårdsstatistiken för resp. år och avse antalet barn, som på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad vårdats utom föräldrahemmet. För åren 1940 och 1943 finnas inga uppgifter i fattigvårdsstatistiken om antalet av fattigvårdsstyrelserna i enskilt hem utackorderade barn. Dessa uppgifter utingo ur statistiken vid dess omläggning år 1939.

Tab. Aa. Barn av olika kön, ålder och börd, vilka under år 1943 erhöilo samhällsvård.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	Antal barn	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal barn	Ökning el. minskning i % sedan 1940
<i>Gossar</i>	8 269	- 16·1	6 932	+ 5·8	15 201	- 7·4
Därv i åldern						
under 1 år	116	- 19·4	363	+ 41·8	479	+ 19·8
1—3 »	507	- 19·3	1 072	+ 30·9	1 579	+ 9·1
3—7 »	1 297	- 21·5	1 502	+ 21·7	2 799	+ 3·0
7—10 »	2 020	- 21·3	1 467	- 12·0	3 487	- 17·6
10—16 »	4 257	- 11·3	2 507	- 2·1	6 764	- 8·1
16— »	72	+ 1·4	21	+ 31·3	93	+ 6·9
<i>Flickor</i>	7 082	- 17·2	5 433	+ 7·4	12 515	- 8·0
Därv i åldern						
under 1 år	98	- 17·6	311	+ 13·1	409	+ 3·8
1—3 »	412	- 19·7	876	+ 35·4	1 288	+ 11·0
3—7 »	1 112	- 17·2	1 187	+ 23·7	2 299	+ 1·5
7—10 »	1 684	- 25·0	1 050	- 10·8	2 734	- 20·1
10—16 »	3 704	- 13·2	1 994	- 1·6	5 698	- 9·4
16— »	72	+ 9·1	15	+ 25·0	87	+ 11·5
<i>Samtliga</i>	15 351	- 16·6	12 365	+ 6·5	27 716	- 7·7
Därv utomäktenskapliga	8 677	- 18·4	5 804	- 3·6	14 481	- 13·1

Tab. Ab. Barn, som under åren 1940 och 1943 voro föremål för samhällsvård, fördelade i procent efter kön, ålder och börd.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Hela antalet barn	18 408	15 351	11 613	12 365	30 021	27 716
Därv i %:						
a) <i>Gossar</i>	53·6	53·9	56·4	56·1	54·7	54·8
<i>Flickor</i>	46·4	46·1	43·6	43·9	45·3	45·2
b) I åldern:						
under 1 år	1·4	1·4	4·6	5·4	2·6	3·2
1—3 »	6·2	6·0	12·6	15·8	8·7	10·3
3—7 »	16·3	15·7	18·6	21·7	17·2	18·4
7—10 »	26·1	24·1	24·5	20·4	25·5	22·5
10—16 »	49·2	51·9	39·5	36·4	45·5	45·0
16— »	0·8	0·9	0·2	0·3	0·5	0·6
c) Utomäktenskapliga	57·8	56·5	51·8	46·9	55·5	52·2

I olika delar av riket fördela sig de barn, som under år 1943 erhöilo samhällsvård, efter kön, börd och ålder på sätt som framgår av översikten i tab. Ac.

Tab. Ad innehåller vissa huvudsiffror, belysande orsakerna till omhändertagandet samt vårdformerna för de barn, som erhöilo samhällsvård år 1943, varjämte jämförelse göres med föregående redovisningsår.

Tab. Ac. Barn, som under år 1943 voro föremål för samhällsvård, fördelade i procent efter kön, börd och ålder i olika delar av riket.

Landsdelar	Antal omhändertagna barn	Därav i %								
		Goss.	Fl.	U. ä.	I åldern					
					under 1 år	1-3 år	3-7 år	7-10 år	10-16 år	16- år
<i>Landsbygden</i>	15 351	53·9	46·1	56·5	1·4	6·0	15·7	24·1	51·9	0·9
Mälardalen	3 057	54·7	45·3	54·7	1·4	7·5	17·7	22·9	49·2	1·3
Östra Götaland	2 264	53·3	46·7	59·8	1·5	6·1	15·9	25·6	49·7	1·2
Skåne, Blekinge och Halland	2 169	52·3	47·7	67·8	1·3	5·4	15·0	25·3	52·1	0·9
Bohuslän och Vänerlän	1 834	56·7	43·3	53·1	2·1	5·2	14·0	23·4	54·4	0·9
Dalarna och Norrland	6 027	53·4	46·6	53·2	1·1	5·6	15·3	24·1	53·2	0·7
<i>Städerna</i>	12 365	56·1	43·9	46·9	5·4	15·8	21·7	20·4	36·4	0·3
Stockholm	3 175	57·3	42·7	44·3	7·0	19·0	23·8	18·5	31·7	—
Göteborg	2 071	57·1	42·9	41·0	6·1	16·9	24·2	19·7	33·0	0·1
Malmö	906	54·6	45·4	40·9	4·2	14·1	21·6	21·9	38·0	0·2
Övr. städer över 30 000 inv.	2 449	55·8	44·2	44·7	4·8	15·5	21·0	21·4	37·1	0·2
Städer under 30 000 inv.	3 764	55·0	45·0	55·4	4·5	12·9	19·2	21·3	41·4	0·7
<i>Hela riket</i>	27 716	54·8	45·2	52·2	3·2	10·3	18·4	22·5	45·0	0·6

Tab. Ad. Orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn, som under år 1943 voro föremål för samhällsvård.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1943	Ökning el. minskning i % sedan 1940	1943	Ökning el. minskning i % sedan 1940	1943	Ökning el. minskning i % sedan 1940
Hela antalet barn	15 851	— 16·6	12 365	+ 6·5	27 716	— 7·7
Omhändertagna på grund av:						
nöd i hemmet, värnlöshet	13 138	— 17·1	10 362	+ 7·9	23 500	— 7·7
sjukdom m. m.	2 268	— 11·8	2 064	+ 1·7	4 332	— 5·8
Summa orsaker till omhändertagandet	15 406	— 16·4	12 426	+ 6·8	27 832	— 7·4
Vårdade i:						
enskilt hem	11 930	— 18·5	6 392	— 3·8	18 322	— 13·9
barnhem	1 424	— 8·0	4 941	+ 23·4	6 365	+ 14·7
annan anstalt	2 165	— 9·3	1 933	+ 1·8	4 098	— 4·4
Summa vårdfall	15 519	— 16·4	13 266	+ 5·7	28 785	— 7·5
Antal barn, vilkas omhändertagande ej verkstälts	27	.	98	.	125	+ 86·6

Antalet barn har enligt tab. Ad minskat i ungefär samma utsträckning (med 6—8 %) inom de två grupperna av orsaker till omhändertagandet. Utvecklingen har dock varit väsentligt olika på landsbygden och i städerna. Beträffande dem, som omhändertagits på grund av nöd i hemmet eller värnlöshet, motsvarades den starka nedgången i antalet på landsbygden (med 17 %) av en rätt betydande ökning (med 8 %) i städerna. I samma riktning ehuru ej i lika hög grad ändrades antalet omhändertagna till följd av sjukdom m. m.

Tab. Ae. Fördelning efter orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn, vilka under åren 1940 och 1943 voro föremål för samhällsvård.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Antal redovisade orsaker	18 422	15 406	11 637	12 426	30 059	27 832
Därav i %:						
Nöd i hemmet, värlöshet	86.0	85.3	82.6	83.4	84.7	84.4
Sjukdom m. m.	14.0	14.7	17.4	16.6	15.3	15.6
Antal redovisade vårdfall	18 566	15 519	12 548	13 266	31 114	28 785
Därav i %:						
Enskilt hem	78.8	76.9	53.0	48.2	68.4	63.7
Barnhem	8.3	9.2	31.9	37.2	17.8	22.1
Annat anstalt	12.9	13.9	15.1	14.6	13.8	14.2

Fördelningen efter orsaker till omhändertagandet för samhällsvård var — såsom framgår av tab. Ae — i stort sett densamma år 1943 som tre år tidigare. På grund av sjukdom m. m. hade omhändertagits nära $\frac{1}{6}$ av samtliga barn, som erhöles samhällsvård, de övriga på grund av nöd i hemmet eller värlöshet. Sjukdom m. m. var något vanligare såsom orsak till omhändertagandet i städerna (17 %) än på landsbygden (15 %). Vid en jämförelse med tab. Å finner man, att sjukdom m. m. utgjort orsak till omhändertagandet endast i hälften så många fall bland samtliga för samhällsvård omhändertagna som bland de under året nytillkomna fallen. Detta ger en antydning om, att de, som omhändertagits på grund av denna orsak, i mycket mindre utsträckning bli varaktiga vårdfall än de, som omhändertagits av annan orsak.

Vad vårdformen beträffar, finner man av tab. Ad, att den stora nedgången i antalet barn, som på landsbygden omhändertagits för samhällsvård, nära nog helt träffat de till vård i enskilt hem överlämnade fallen (19 % minskning sedan år 1940). Uppgången i antalet inom städerna omhändertagna måste däremot nästan helt tillskrivas de i barnhem inackorderade barnen.

Av vårdformerna utgjorde vården i enskilt hem den ojämförligt vanligaste. Den förekom i väsentligt större utsträckning på landsbygden (77 %) än i städerna (48 %). Den var i båda fallen, framför allt i städerna, vida vanligare än bland de nytillkomna fallen (jfr tab. Å). De på barnhem vårdade barnen äro däremot, relativt sett, väsentligt färre bland samtliga för samhällsvård omhändertagna än bland de under redovisningsåret omhändertagna. Barnhemmen lämna nämligen i stor utsträckning endast tillfällig vård eller äro endast genomgångshem. På landsbygden vårdades ungefär 9 % och i städerna över 37 % av de redovisade vårdfallen på barnhem. Barnhemsvården var sålunda cirka fyra gånger vanligare i senare fallet än i det förra. I motsats till vad som var förhållandet bland de nytillkomna fallen, förekom vård på »annan anstalt» i fråga om samtliga vårdfall i större utsträckning i städerna (15 %) än på landsbygden (14 %).

Tab. Af. Fördelningen efter orsaker till omhändertagandet samt vårdform för barn, som under år 1943 voro föremål för samhällsvård i olika delar av riket.

Landsdelar	Antal redovisade orsaker	Därav i %		Antal vårdfall	Därav i %		
		nöd i hemmet, värnlöshet	sjukdom m. m.		enskilt hem	barnhem	annan anstalt
<i>Landsbygden</i>	15 406	85·3	14·7	15 519	76·9	9·2	13·9
Mälardalen	3 058	83·4	16·6	3 113	70·7	13·7	15·6
Östra Götaland	2 269	83·7	16·3	2 274	76·1	8·4	15·6
Skåne, Blekinge och Halland	2 176	87·3	12·7	2 183	82·6	6·1	11·3
Bohuslän och Vänerlän	1 841	85·5	14·5	1 847	77·3	9·0	13·7
Dalarna och Norrland	6 062	86·0	14·0	6 102	78·2	8·3	13·5
<i>Städerna</i>	12 426	83·4	16·6	13 266	48·2	37·2	14·6
Stockholm	3 184	86·1	13·9	3 516	39·6	45·3	15·1
Göteborg	2 071	88·7	11·3	2 220	44·8	46·6	8·7
Malmö	908	88·2	11·8	968	44·2	48·4	7·4
Övr. städer över 30 000 inv.	2 482	73·2	26·8	2 663	46·6	29·9	23·5
Städer under 30 000 inv.	3 781	83·8	16·2	3 899	59·9	27·0	13·1
<i>Hela riket</i>	27 832	84·4	15·6	28 785	63·7	22·1	14·2

I tab. Af redovisas för olika delar av riket fördelningen efter orsaker till omhändertagandet samt vårdform beträffande samtliga barn, som åtnjoto samhällsvård under år 1943.

De omhändertagna barnens omsättning. Vårdkostnader m. m.

Omsättningen bland de omhändertagna barnen. I tab. Ag meddelas vissa uppgifter angående omsättningen bland samtliga för skyddsuppfostran och samhällsvård omhändertagna barn under vart tredje år sedan år 1928. Det framgår därav, vad landsbygden beträffar, att den fr. o. m. år 1928 rätt starka tillväxten av hela antalet omhändertagna barn under de närmast följande redovisningsåren hastigt avtog för att år 1937 förbytas i en minskning. Orsaken till denna utveckling låg däri, att antalet avgångna barn undergick en stark stegring fram till år 1937, medan antalet nytillkomna var ungefär oförändrat. I städerna var utvecklingen till år 1937 likartad, med den skillnaden att tillväxten var relativt svag år 1928 och i stället störst år 1931, då antalet nytillkomna var betydligt större, antalet avgångna däremot mindre än år 1928. Mellan åren 1931 och 1934 visar antalet under respektive år avgångna en avsevärt större ökning än antalet under respektive år nytillkomna. Samma utveckling kommer till synes mellan åren 1934 och 1937. Sistnämnda år framträder därför en minskning av hela antalet omhändertagna även i städerna. Under år 1940 har utvecklingen varit tämligen olikartad på landsbygden och i städerna. I landskommunerna ha såväl nytillkomna som avgångna fall minskat relativt kraftigt i antal i jämförelse med år 1937, varför även under år 1940 en viss nedgång ägt rum i de omhändertagna barnens antal på landsbygden. I städerna däremot har

Tab. Ag. Omsättningen bland omhändertagna barn åren 1928—1943.

Å r	Från föregående år kvarvarande	Nyttillkomna	Avgångna		Ökning el. minskning under året	
			samtliga	därav med döden	antal	%
<i>Landsbygden.</i>						
1928	16 176	4 510	3 194	116	+ 1 316	+ 8.1
1931	19 121	4 749	3 544	111	+ 1 205	+ 6.3
1934	22 170	4 585	4 152	107	+ 433	+ 2.0
1937	21 586	4 538	4 946	129	- 408	- 1.9
1940	18 552	3 129	3 235	93	- 106	- 0.6
1943	16 165	2 813	2 703	52	+ 110	+ 0.7
<i>Städerna.</i>						
1928	11 504	3 161	3 111	82	+ 50	+ 0.4
1931	11 440	3 536	3 041	78	+ 495	+ 4.3
1934	12 530	3 666	3 443	62	+ 223	+ 1.8
1937	12 207	3 756	4 058	82	- 302	- 2.5
1940	10 764	4 008	3 707	54	+ 301	+ 2.8
1943	11 266	5 106	4 833	75	+ 273	+ 2.4

skett en icke obetydlig stegring i antalet omhändertagna barn, till följd av att antalet nyttillkomna fall ökats väsentligt sedan år 1937 och var större än något tidigare redovisningsår, medan samtidigt avgången var avsevärt mindre än för tre år sedan. För det senaste redovisningsåret noterar hela antalet omhändertagna i viss ökning såväl på landsbygden som i städerna; dock betydligt starkare i det senare fallet. Omsättningen under år 1943 ter sig emellertid mycket olika i de båda fallen. Under det att i landskommunerna såväl antalet av de nyttillkomna som av de avgångna minskat betydligt, rådde i städerna omvända förhållandet.

Att avgången bland de omhändertagna barnen ökades så starkt under tiden fram till år 1937, beror bland annat på att barnavårdsnämndernas verksamhet under åren närmast efter den nya barnavårdslagens ikraftträdande (1926) befann sig i relativt snabb utveckling. I slutet av 1920-talet torde på grund härav flertalet av de barn, som erhölet skyddsuppfostran eller samhällsvård, ha varit omhändertagna sedan en relativt kort tid tillbaka, och följaktligen var avgången vid denna tidpunkt jämförelsevis liten. Det ligger då också i sakens natur, att avgången skulle stegras, när de under 1920-talet omhändertagna barnen efter hand kommo i tur att utskrivas. Denna ökning fortsatte fram till år 1937, då antalet avgångna översteg antalet nyttillkomna både på landsbygden och i städerna. Tillkomsten år 1937 av barnbidrags- och bidragsförskottslagarna (jfr sid. 28) torde i fortsättningen i många fall ha gjort ingripande i form av omhändertagande överflödigt. Den väsentligt olikartade utveckling, som omsättningen efter detta år visar på landsbygden och i städerna, måste likväl tillskrivas helt andra orsaker. En av dessa är, att det senaste decenniets kraftiga nativitetsökning varit betydligt starkare i städerna än på landsbygden.

Omsättningen under år 1943 för olika grupper av barn, som voro föremål för skyddsuppfostran eller samhällsvård, belyses av tab. Ah. Där meddelas

Tab. Ah. Vårdtiden för omhändertagna barn under år 1943.

	Hela antalet barn	Därav, i %, vårdade . . . månader							Medeltal vårdmånader	
		0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12	1943	1940
Landsbygden.										
<i>Skyddsufffostran</i>										
Enskilt hem	1 842	2·8	4·1	3·8	4·1	2·6	2·3	80·3	10·7	11·0
Barnhem	568	2·8	8·3	7·7	9·9	5·1	6·3	59·9	9·5	8·2
Skyddshem	699	4·6	4·4	3·7	6·4	4·9	3·7	72·3	10·2	10·4
Annan anstalt	411	2·4	4·4	3·2	3·6	1·0	2·7	82·7	10·3	10·6
Vårdade på mer än ett sätt . .	107	1·9	1·9	1·9	3·7	7·5	2·8	80·3	10·9	10·9
Ej placerade	46	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	3 673	4·3	4·7	4·2	5·3	3·4	3·2	74·9	10·3	10·5
Därav a) gossar	2 082	5·1	4·2	4·1	5·6	3·8	3·3	73·9	10·2	10·6
flickor	1 591	3·3	5·3	4·5	5·0	2·7	3·1	76·1	10·4	10·4
b) inomäktenskapliga	2 642	4·4	5·2	4·5	5·5	3·6	3·6	73·2	10·2	10·3
utomäktenskapliga	1 031	3·9	3·6	3·7	4·8	2·6	2·3	79·1	10·6	10·9
<i>Samhällsvård</i>										
Enskilt hem	11 771	2·1	4·0	3·5	4·1	3·2	2·6	80·5	10·3	10·9
Barnhem	1 284	11·3	12·9	8·7	9·6	5·1	4·7	47·7	8·1	8·2
Annan anstalt	2 082	12·6	5·7	4·7	5·1	2·4	3·5	66·0	9·3	8·5
Vårdade på mer än ett sätt . .	187	4·8	6·4	3·7	4·8	3·8	4·8	71·7	10·1	10·3
Ej placerade	27	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	15 351	4·5	5·0	4·0	4·7	3·3	2·9	75·6	10·3	10·4
Därav a) gossar	8 269	4·6	5·1	4·1	4·6	3·2	2·8	75·6	10·3	10·3
flickor	7 082	4·3	4·9	4·1	4·7	3·4	3·1	75·5	10·3	10·4
b) inomäktenskapliga	6 674	7·7	6·4	5·0	5·9	3·3	3·3	68·4	9·7	9·7
utomäktenskapliga	8 677	2·0	3·9	3·3	3·7	3·3	2·7	81·1	10·3	10·3
Städerna.										
<i>Skyddsufffostran</i>										
Enskilt hem	1 070	3·3	4·1	3·6	3·6	4·1	2·6	78·7	10·6	11·4
Barnhem	677	6·5	13·6	6·9	8·7	6·6	5·8	51·9	8·7	8·9
Skyddshem	1 481	2·7	4·7	4·0	5·0	3·8	4·4	75·4	10·5	10·4
Annan anstalt	264	6·4	5·7	6·8	4·2	4·5	5·7	66·7	9·8	10·1
Vårdade på mer än ett sätt . .	514	1·7	4·9	6·4	7·6	7·8	8·2	63·4	10·1	10·3
Ej placerade	69	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	4 075	5·2	6·1	4·8	5·5	4·8	4·6	69·0	9·9	10·2
Därav a) gossar	2 338	5·0	5·4	4·6	5·6	4·7	4·4	70·3	10·0	10·3
flickor	1 737	5·3	7·0	5·1	5·2	5·1	4·9	67·4	9·8	10·0
b) inomäktenskapliga	3 096	5·4	6·1	4·8	5·6	5·0	4·9	68·2	9·9	10·0
utomäktenskapliga	979	4·3	5·8	5·0	5·0	4·2	3·9	71·8	10·1	10·5
<i>Samhällsvård</i>										
Enskilt hem	5 708	3·3	5·2	3·5	3·2	3·8	2·8	78·2	10·5	10·8
Barnhem	4 112	35·8	23·6	10·5	6·8	4·1	2·8	16·4	4·4	5·3
Annan anstalt	1 486	21·7	9·8	6·2	5·3	3·6	2·6	50·8	7·7	6·9
Vårdade på mer än ett sätt . .	961	3·7	8·3	8·4	8·2	9·2	8·0	54·2	9·3	9·6
Ej placerade	98	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	12 365	17·1	12·1	6·5	5·0	4·3	3·1	51·9	8·0	8·6
Därav a) gossar	6 932	16·5	11·7	6·4	5·1	4·3	3·1	52·9	8·1	8·7
flickor	5 433	17·9	12·6	6·6	5·0	4·2	3·2	50·5	7·9	8·6
b) inomäktenskapliga	6 561	26·0	16·0	7·3	5·3	4·1	2·9	38·4	6·6	7·4
utomäktenskapliga	5 804	7·2	7·7	5·6	4·7	4·4	3·3	67·1	9·6	9·8

uppgifter rörande barnens fördelning efter vårdtiden samt om medeltal vårdmånader under åren 1940 och 1943, dels för barn av olika kön och börd, dels för olika vårdformer.

I landskommunerna råder ingen större skillnad mellan skyddsuppfostran och samhällsvård med avseende på vårdens varaktighet. I båda fallen ha omkring $\frac{3}{4}$ av barnen varit omhändertagna hela året, vadan ungefär vart fjärde barn tillkommit eller avgått under samma tid. Beträffande städerna är vårdtiden vid skyddsuppfostran endast obetydligt kortare än på landsbygden; vid samhällsvård är skillnaden däremot väsentligt större. Ungefär hälften av de för samhällsvård omhändertagna barnen i städerna ha åtnjutit vård hela året.

Det genomsnittliga antalet vårdmånader för barn, som erhöles skyddsuppfostran, utgjorde på landsbygden 10·3 och i städerna 9·9 och för dem, som åtnjöto samhällsvård, i förra fallet 10·3 och i det senare 8·0. Det är till övervägande del de, som vårdades i enskilt hem, som uppvisa den längsta vårdtiden under redovisningsåret (nära 11 månader). Omkring 80 % av barnen i fosterhem hade vårdats där hela året. Jämförelsevis kort vårdtid redovisas däremot för barn, som voro intagna på barnhem, vilket förklaras av att åtskilliga av barnhemmen äro upptagningshem och endast ombesörja tillfällig vård. Bland de för samhällsvård omhändertagna barnen, vilka intagits på barnhem, hade på landsbygden c:a $\frac{1}{4}$ och i städerna $\frac{3}{5}$ vårdats där högst 3 månader.¹ I förra fallet hade hälften och i det senare $\frac{1}{6}$ av barnen varit intagna på barnhemmen hela året.

Antalet »vårdmånader» för samtliga barn, som under år 1943 erhöles skyddsuppfostran eller samhällsvård, uppgick till drygt 335 000, motsvarande 27 923 »vårdår», därav 16 327 på landsbygden och 11 596 i städerna. Om antalet avlidna barn sättes i relation härtill, finner man för samtliga barn en dödlighet av 4·54 ‰ (på landsbygden 3·18 ‰ och i städerna 6·46 ‰). Under redovisningsåren 1928—1943 utgjorde dödligheten bland samtliga omhändertagna barn:

År	1928	1931	1934	1937	1940	1943
‰	6·73	5·87	4·71	6·12	4·93	4·54

Dödligheten har sålunda på det hela taget avtagit från år 1928 och var år 1943 avsevärt lägre än för föregående redovisningsår. Dödligheten har under de flesta redovisningsåren varit högre i städerna än på landsbygden.

Vårdkostnader för omhändertagna barn. De i primärmaterialen meddelade uppgifterna angående vårdkostnader avse kommunernas direkta bruttoutgifter för omhändertagna barns vård, oavsett om dessa utgifter sedermera ersatts från annat håll. I tab. 9 redovisas länsvis kommunernas sammanlagda vårdkostnader för de omhändertagna barnen. De viktigaste summorna ha sammanställts i tab. Ai, varav även framgår kostnadernas relativa förändringar sedan föregående redovisningsår.

¹ Likväl omfatta de anförda uppgifterna icke sådana barn, som under redovisningsåret överlämnats från barnhem till enskilt hem, skyddshem eller annan anstalt. Dessa redovisas under rubriken »vårdade på mer än ett sätt».

Tab. Ai. Kommunernas bruttokostnader för barnavård år 1943 i tusental kr och deras relativa förändring sedan år 1940.

	Vårdkostnader i tusental kr år 1943			Ökning eller minskning i procent sedan år 1940		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Summa vårdkostnader	5 865·4	5 835·8	11 700·7	+ 7·1	+ 34·4	+ 19·2
Därav						
a) Skyddsuppfostran	1 226·5	1 322·6	2 549·1	+ 37·0	+ 48·1	+ 42·5
Samhällsvård	4 621·6	4 430·9	9 052·5	+ 1·0	+ 30·0	+ 13·4
Både skyddsuppfostran och samhällsvård	17·8	81·8	99·1	+ 239·2	+ 111·4	+ 126·3
b) Enskilt hem	3 678·3	2 032·4	5 710·7	- 3·4	+ 16·9	+ 3·0
Barnhem	891·8	1 814·4	2 706·2	+ 40·0	+ 43·5	+ 42·3
Skyddshem	193·1	304·8	497·9	+ 41·4	+ 35·9	+ 38·0
Annan anstalt	958·5	820·4	1 778·9	+ 22·8	+ 44·7	+ 32·0
Vårdade på mer än ett sätt	143·7	863·3	1 007·0	+ 25·2	+ 57·8	+ 52·2
c) Vårdavgifter	5 342·7	3 997·0	9 339·7	+ 5·3	+ 29·7	+ 14·5
Vård på kommunens anstalt	249·4	1 450·4	1 699·8	+ 6·6	+ 43·8	+ 36·8
Annan kostnad	273·3	357·9	661·2	+ 64·4	+ 54·4	+ 58·4

Vårdkostnadernas totalsumma för hela riket uppgick år 1943 till 11·7 milj. kr, varav 5·9 milj. kr kommo på landsbygden och 5·8 milj. kr på städerna. Huvudparten, 9·3 milj. kr (80 %), utgjordes av vårdavgifter till enskilda eller till främmande anstalter, medan 1·7 milj. kr (15 %) utgjorde kostnader för vård på kommunernas egna anstalter och resten, 0·7 milj. kr (5 %), kostnader för utrustning, resor m. m.

I jämförelse med år 1940 har totalsumman stigit med 19 %. På landsbygden var den 7 % och i städerna 34 % högre än för tre år sedan. Summan av vårdavgifterna hade ej ökat fullt lika mycket eller med 5 % i förra fallet och med 30 % i det senare. Häremot svarar för hela riket en ökning i kommunernas bruttokostnader på 37 % för vården på de egna anstalterna och ej mindre än 58 % för »annan kostnad».

På landsbygden bestodo vårdkostnaderna år 1943 till ungefär 60 % av utgifter för inackordering av omhändertagna barn i enskilt hem mot c:a 70 % under föregående redovisningsår. I städerna uppgick motsvarande andel till 35 % år 1943 mot 40 % år 1940. Beträffande vårdkostnadernas fördelning på de olika vårdformerna företedde 1943 års siffror i allmänhet betydande tillskott i förhållande till år 1940. Enda undantaget utgjorde de, som i landskommunerna utlämnats för vård i enskilt hem, vilka mellan åren 1940 och 1943 nedgått i antal med c:a 3 %.

För anstaltsvården uppgick tillskottet till 32—42 %. Detta sammanhänger givetvis med att totala antalet omhändertagna, som år 1943 vårdades på skyddshem, barnhem eller »annan anstalt» sedan föregående redovisningsår tilltagit med omkring $\frac{1}{8}$. Däremot minskade fosterbarnen i enskilt hem i proportionsvis ungefär samma utsträckning. Medelvårdavgifterna hade emellertid enligt tab. Aj icke undergått några motsvarande förändringar.

Vårdavgift per månad. I en del fall ha barnavårdsnämnderna icke haft några utgifter under året för omhändertagna barns vård. Absoluta och relativa antalet barn, som vårdats kostnadsfritt under redovisningsåret inom olika vårdformer, framgår av följande tablä:

Vårdform	Skyddsuppfostran		Samhällsvård	
	Antal barn utan vårdkostnad	I % av samtliga	Antal barn utan vårdkostnad	I % av samtliga
Enskilt hem	413	14.2	469	2.7
Barnhem	119	9.5	74	1.4
Skyddshem	273	12.5	—	—
Annan anstalt	58	8.6	109	3.1
Vårdade på mer än ett sätt	11	1.8	2	0.2
Omhändertagandet ej verkställt	101	87.8	118	94.4
Summa	975	12.6	772	2.8
Därav				
Landsbygd	346	9.4	462	3.0
Städer	629	15.4	310	2.5

Hela antalet barn, för vilka ingen vårdkostnad redovisats, var 1 747, vilket utgör 5 % av samtliga barn, som voro föremål för skyddsuppfostran eller samhällsvård under år 1943. En stor del av dessa barn ha vårdats i enskilt hem. Det förekommer ej sällan, att framför allt äldre barn mottagas i enskilt hem utan särskild ersättning. I vissa fall erhålla barnen kostnadsfri vård även på barnhem. I en del barnhem är sålunda vården avgiftsfri på grund av donationsbestämmelser eller andra föreskrifter. En del dispensärbarnhem lämna likaledes kostnadsfri vård, i det att landstinget bestrider hela vårdkostnaden. Bland skyddshemseleverna ha relativt många vårdats utan ersättning. För skyddshemselever, som uppnått 18 års ålder, erlagga barnavårdsnämnderna nämligen ingen vårdkostnad. Detta torde också vara fallet med en del villkorligt utskrivna. Många av dessa torde ha vistats i föräldrahemmet och åtskilliga torde själva ha förtjänat sitt uppehälle. Inom gruppen skyddsuppfostran uppgick antalet barn, för vilka ingen vårdkostnad redovisats, till 975, d. v. s. ungefär 13 % av samtliga för skyddsuppfostran omhändertagna, medan inom gruppen samhällsvård motsvarande antal utgjorde 772 eller 3 %. Den högre frekvensen bland de förstnämnda beror i väsentlig mån på den större andelen äldre barn inom denna grupp samt på de villkorliga utskrivningarna. Den kostnadsfria vården förekom oftare i städerna än på landsbygden beträffande barn, som voro föremål för skyddsuppfostran. Detta torde sammanhänga bl. a. med att villkorlig utskrivning av andra än skyddshemselever är betydligt vanligare i städerna än på landsbygden (sid. 49).

Hur den genomsnittliga vårdkostnaden per månad ställde sig bland barn, för vilka ersättning utgått, inom olika vårdformer framgår av tab. Aj. Då det är fråga om samma slags vård, är den genomsnittliga vårdkostnaden ungefär lika, oavsett om barnen omhändertagits för skyddsuppfostran eller samhällsvård. Ett undantag utgjorde kommunernas egna barnhem, där för sam-

Tab. Aj. Vårdkostnad i medeltal, kr per månad, åren 1943 och 1940 inom olika vårdformer.¹

	Enskilt hem	Barnhem		Skydds- hem	Annan anstalt	Samt- liga
		främ- mande	kommun- ens eget			
<i>Landsbygden.</i>						
Skyddsuppfostran	26	53	79	27	43	31
Samhällsvård	25	51	74	—	40	30
Samtliga år 1943	25	52	75	27	41	30
„ „ 1940	22	35	68	26	35	25
<i>Städerna.</i>						
Skyddsuppfostran	24	59	65	23	58	39
Samhällsvård	30	66	90	—	60	43
Samtliga år 1943	29	64	85	23	60	42
„ „ 1940	24	45	78	23	48	34
<i>Hela riket.</i>						
Skyddsuppfostran	25	55	68	24	48	35
Samhällsvård	27	58	87	—	47	35
Samtliga år 1943	26	57	83	24	48	35
„ „ 1940	22	40	75	24	40	28

hällsvård vårdkostnaden per månad översteg kostnaden för skyddsuppfostran med mer än $\frac{1}{4}$.

Ersättningen för vård i enskilt hem utgjorde år 1943 i medeltal 26 kr per månad. Familjevården var endast något kostsammare för städernas barnavårdsnämnder (29 kr) än för landsbygdens (25 kr). Däremot är anstaltsvärden väsentligt dyrare i städerna än i landskommunerna. Vårdavgiften i fosterhem har ökat med 10 à 20 % sedan föregående redovisningsår. Medelvårdavgiften på kommunernas egna anstalter ställer sig betydligt högre än på främmande barnhem. Anledningen härtill är den, att nämnderna i förra fallet räknat med de faktiska självkostnaderna, i det senare fallet med den av dem erlagda avgiften, vilken på grund av donationer, anslag m. m. understiger självkostnadspriset. För vård i främmande barnhem betalades i medeltal 52 kr per månad av landskommunerna och 64 kr per månad av städerna, vilket innebär en stegring av vårdavgiften i båda fallen med nära hälften sedan år 1940. Medelkostnaden per månad för vård på kommunernas egna barnhem var högre i städerna än på landsbygden (85 kr mot 75). Dessa medeltal innebära för såväl landskommunerna som städerna en ökning med omkring $\frac{1}{10}$ i förhållande till de avgifter, som redovisades år 1940. — Barnavårdsnämndernas kostnader för vården vid de av staten ägda eller drivna skyddshemmen utgöras främst av skyddshemsavgift uppgående till 300 kr årligen för varje i skyddshem vårdad eller därifrån utackorderad elev, som omhändertagits före fyllda 18 år. Dessutom skall för nyintagen elev erläggas ett beklädnadsbidrag på 200 kr och för villkorligt utskrivna elev eftervårdsavgift av högst 75 kr per år. Enligt förelig-

¹ Med undantag för kolumnen längst till höger, vilken avser samtliga barn, för vilka vårdavgift redovisats, grunda sig de i tabellen anförda medeltalen på uppgifterna angående barn som erhållit endast ett slags vård. — Utgifter för utrustning, resor o. dyl. ingå icke i de här redovisade genomsnittskostnaderna.

Tab. Ak. Den genomsnittliga vårdavgiften inom olika vårdformer i olika delar av riket år 1948, kronor per månad.

Landsdelar	Enskilt hem			Barnhem	Skyddshem	Annan anstalt	Samtliga
	inom kommunen	utom kommunen	tillhoppa				
<i>Landsbygden</i>	25	26	25	58	27	41	30
Mälardalen	27	29	28	60	28	54	35
Östra Götaland	22	25	24	47	28	47	29
Skåne, Blekinge och Halland	22	25	23	56	28	42	25
Bohuslän och Vänerlän	24	26	25	48	27	36	29
Dalarna och Norrland	25	26	26	66	25	31	29
<i>Städerna</i>	29	28	29	79	23	60	42
Stockholm	35	33	34	80	19	93	51
Göteborg	29	29	29	123	18	39	52
Malmö	31	26	28	75	22	65	41
Övr. städer över 30 000 inv.	35	27	31	80	23	55	43
Städer under 30 000 inv.	25	26	25	57	26	46	33
<i>Hela riket</i>	26	27	26	70	24	48	35

gande uppgifter utgjorde medelvårdavgiften vid skyddshemmen under redovisningsåret för landskommunerna 27 kr och för städerna 23 kr per månad, vilket var endast ungefär $\frac{1}{3}$ av motsvarande avgifter år 1937 före omorganisationen av skyddshemsvården fr. o. m. ingången av det påföljande året. — För vård på annan anstalt (sjukvårdsanstalt) betalades i medeltal på landsbygden 41 kr och i städerna 60 kr per månad. Avgiften har stigit i förra fallet med c:a $\frac{1}{6}$ och i det senare med omkring $\frac{1}{4}$ sedan föregående redovisningsår.

Den månatliga vårdavgiften inom olika vårdformer i olika delar av riket framgår av tab. Ak.

Olikheterna i vårdavgifternas genomsnittliga storlek äro mest framträdande beträffande barnhem och »annan anstalt». Variationerna i genomsnittskostnaderna vid barnhemmen torde till stor del vara beroende på att olika beräkningsgrunder tillämpats i fråga om vårdkostnaderna på kommunernas egna anstalter.¹ I fråga om »annan anstalt» äro fallen av egen anstaltsvård givetvis mycket få, men där sådana fall förekomma i någon större utsträckning, såsom i de större städerna äro växlingarna i genomsnittskostnaderna betydande. I fråga om fosterhemsvården råder en viss skillnad mellan »fosterlegan» till fosterhem inom och utom kommunen. Till fosterhem utom kommunen betala landsbygdens barnavårdsnämnder i allmänhet något mera och städerna något mindre än till fosterhem inom kommunen. Beträffande fosterbarn utom kommunen är skillnaden i »fosterlegan» mellan land och stad obetydlig, beroende på att de barn, som omhändertagits av städernas barnavårdsnämnder och placerats i fosterhem utom kommunen huvudsakligen torde ha utackorderats på landsbygden. Medelvårdavgiften i enskilt hem inom kommunen ställer sig däremot i städerna, framför allt i de större, väsentligt högre än på landsbygden.

¹ Jfr sid. 63 och 74.

VII. Fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn.

Fosterbarnsbegreppet. Barnavårdsnämndernas tillsyn över fosterbarnsvården skall enligt barnavårdslagen omfatta barn under 16 år, som mot ersättning fostras hos annan än föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet. Även barn i nämnda ålder, som är intaget i barnhem, anses som fosterbarn och står under nämndens särskilda tillsyn, utan avseende på att ersättning ej utgår. För att kunna ingripa även mot vanvård av barn, som vårdas hos annan utan ersättning, medger lagen barnavårdsnämnden att besluta, att sådant barn skall tills vidare anses såsom fosterbarn.

Från den särskilda fosterbarnskontrollen undantages: elev i skyddshem eller allmän uppfostringsanstalt, i anstalt för abnorma eller vanföra intaget barn samt av kommunens barnavårdsnämnd omhändertaget barn, som vistas i enskilt hem eller barnhem inom kommunen. De fosterbarn, över vilka en barnavårdsnämnd har att utöva tillsyn, utgöras sålunda dels av sådana, som av föräldrar eller andra anhöriga inackorderats i enskilt hem eller barnhem inom kommunen, dels av sådana barn, som omhändertagits av annan kommun och av denna överlämnats till enskilt hem eller barnhem i den förstnämnda kommunen.

Undantag från bestämmelserna om fosterbarnskontrollen kunna i vissa fall medgivnas. Stockholms och Malmö barnavårdsnämnder ha erhållit tillstånd att själva utöva tillsyn över de barn, som av dem överlämnats till fosterhem eller barnhem utom den egna kommunen. Ehuru nu nämnda barn icke äro underkastade tillsyn av vistelsekommunernas barnavårdsnämnder och icke redovisas i de förteckningar över fosterbarn, som dessa insänt, ingå de i föreliggande statistik. De av Stockholms och Malmö barnavårdsnämnder i andra kommuner utackorderade barnen redovisas nämligen i deras avgivna förteckningar över omhändertagna barn. Antalet dylika från lokal tillsyn undantagna barn utgjorde 1 993 år 1943. Till Stockholms stads barnavårdsnämnd hörde 1 570 och till Malmö stads barnavårdsnämnd 423. — Lagen ger också barnavårdsanstalt möjlighet att vinna befrielse från tillsyn. Sådan befrielse, vilken beviljas av länsstyrelse, gällde vid utgången av år 1943 för 41 barnhem i 14 olika län. Dessa barnhem hade sammanlagt 944 platser. Antalet barn, som under redovisningsåret vårdats på sådana hem, är ej känt. Enligt uppgifter inhämtade från socialvårdskommittén vårdades år 1940 på 773 platser i allt 1 613 barn. Genom befrielsen ingå barnen i dessa barnhem icke i den statistiska redovisningen av fosterbarnen.

Anmälnings- och redovisningsskyldighet. Den tillsyn över fosterbarnsvården, som barnavårdslagen ålägger barnavårdsnämnderna, förutsätter, att nämnderna ha kännedom om de barn inom kommunerna, vilka enligt lagen skola stå under tillsyn såsom fosterbarn. I detta syfte har i barnavårdslagen stadgats, att bar-

nafostrare, som mottagit fosterbarn, är skyldig att göra anmälan härom hos barnavårdsnämnden (51 §). Vidare stadgas, att barnavårdsnämnd, som omhändertagit och överlämnat barn till enskilt hem eller barnhem inom annan kommun, ofördröjligen skall göra anmälan härom hos barnavårdsnämnden i vistelsekommunen (34 § 3 mom.).

Barnavårdsnämnderna äro skyldiga att föra särskilda förteckningar över de fosterbarn, som skola stå under deras tillsyn. Redogörelseformuläret är så uppställt, att det möjliggör en direkt avskrift av dessa förteckningar. Dock företagas visa utslutningar beträffande barnets namn m. m.

Kontroll av fosterbarnsredovisningen. Tidigare undersökningar. I syfte att kontrollera i vilken utsträckning de barn, som enligt barnavårdslagen skola stå under tillsyn såsom fosterbarn, verkligen komma i åtnjutande av sådan tillsyn, ha i olika sammanhang gjorts vissa undersökningar.

Genom Statens barnavårdsinspektion och Allmänna barnhuset företogs under åren 1933—1936 en fosterhemsinventering över hela landet. Vid inventeringen uppspårades ett stort antal ej anmälda fosterbarn.¹

Socialstyrelsen företog år 1937 en särskild undersökning rörande barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnderna och av dessa inackorderats i enskilda hem eller på barnhem i främmande kommuner, i syfte att kontrollera i vad mån ifrågavarande barn av vistelsekommunernas barnavårdsnämnder redovisats som fosterbarn under tillsyn. Denna undersökning gav vid handen, att icke mindre än drygt 5 560 eller i det närmaste hälften av de 11 450 barn, som av barnavårdsnämnderna voro utackorderade i andra kommuner, icke kunde återfinnas i vistelsekommunernas fosterbarnsförteckningar.²

En ungefär liknande kontroll verkställdes för år 1940, ehuru på grundval av något fullständigare uppgifter. Av undersökningen framgick, att ett avsevärt antal omhändertagna barn även under detta år saknat tillsyn av barnavårdsnämnderna i vistelsekommunerna.³ Antalet var dock något mindre än tre år tidigare. Av 10 640 omhändertagna och utom kommunen utackorderade barn rapporterades 6 383 (eller c:a 60 %) stå under tillsyn i vederbörande vistelsekommun. I städerna »identifierades» på detta sätt 65 % och i landskommunerna 57 % av barnen. De barn, som icke kunde återfinnas i fosterbarnsförteckningarna, utgjorde sålunda 4 257 eller 40 % av samtliga. Av dessa befunno sig 928 på barnhem. Det stora flertalet av de senare voro emellertid intagna på sådana barnhem, som voro befriade från lokal tillsyn. Ett par smärre barnhem hade dessutom nedlagts under året, varför förteckningar saknades över där intagna barn. Fosterbarnsredovisningen syntes sålunda för barnhemmens del vara relativt fullständig. Bristfälligheter i redovisningen förelägo väsentligen i fråga om de i enskilda hem vårdade fosterbarnen. Sammanlagt 36 % av de omhändertagna barn, som vistades i enskilt hem i främmande kommun och vilka borde ha redovisats som fosterbarn, saknades i vederbörande fosterbarnsförteckningar.

Ofullständigheten i redovisningen av fosterbarnen i enskilt hem var dock san-

¹ Samhällets barnavård år 1934, sid. 41.

² Samhällets barnavård år 1937, sid. 37.

³ Samhällets barnavård år 1940, sid. 74.

nolikt något mindre än vad de anförda siffrorna gävo vid handen. Det bör nämligen framhållas, att orsaken till att fosterbarn icke kunde återfinnas i fosterbarnsförteckningarna i vissa fall troligen var den, att avvikande identitetsuppgifter beträffande ifrågavarande barn lämnats av den nämnd, som omhändertagit barnet, och av vistelsekommunen. En felaktig eller ofullständig uppgift om födelsedatum eller -år från den ena kommunens sida kan sålunda i en del fall ha omöjliggjort en identifiering av barnen. En oriktig uppgift om vistelsekommunens namn kan ha haft samma följd. Någon gång återfunnos fosterbarnen i andra kommuner än de, där de enligt barnavårdsnämndens uppgift vistades, ibland beroende på att man i stället för namnet på vistelsekommunen uppgivit en postadress, som varit gemensam för två eller flera kommuner.

I vissa fall visade sig fosterbarnsförteckningarna vara ofullständiga, på grund av att barnavårdsnämnderna underlåtit att redovisa fosterbarn, som stått under deras tillsyn. Nämnderna ha av någon anledning icke haft klart för sig, att barnen bort redovisas. Förklaringen torde i vissa fall ha varit den, att barnen icke voro kvar i kommunen vid redovisningsårets slut.

Till övervägande del synes emellertid den bristande redovisningen av fosterbarnen ha berott på bristfälligheter i kontrollen över fosterbarnsvården. Den anmälningsskyldighet, som barnavårdslagen föreskriver rörande fosterbarn, torde icke ha fullgjorts på ett tillfredsställande sätt.

Kontroll av fosterbarnsredovisningen under år 1943. I avsikt att få kunskap om de förhållanden, som orsakat bristfälligheterna i fosterbarnsredovisningen, samt om den utsträckning i vilken icke redovisade fosterbarn saknat tillsyn, har på 1943 års material företagits en detaljundersökning beträffande de barn, som omhändertagits av kommunerna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings och Kronobergs län och som utackorderats i enskilt hem eller på barnhem beläget inom annan kommun än den, som svarat för omhändertagandet. Någon undersökning omfattande hela riket i likhet med den, som företogs år 1940 har däremot icke verkställts.

Barnavårdsnämnderna i ovannämnda län visade sig under år 1943 ha sammanlagt 2 603 omhändertagna barn utackorderade i främmande kommuner. Vid en genomgång av vederbörande vistelsekommuners fosterbarnsförteckningar identifierades sammanlagt 1 224 av dessa barn. 62 barn uppgavos vara utackorderade i Stockholm, vars fosterbarnsförteckning emellertid icke kontrollerades. 1 317 barn eller 50,6 % av samtliga kunde alltså vid denna första genomgång icke återfinnas i förteckningarna över fosterbarn under tillsyn. I efterföljande tablå har sammanställts siffrorna för de undersökta länen.

Det relativt största antalet fosterbarn identifierades i Södermanlands län, medan Kronobergs län hade det största antalet icke identifierade barn. De övriga fyra undersökta länen lågo mycket nära medeltalet.

Från de omhändertagande kommunerna inhämtades mera detaljerade uppgifter rörande de 1 317 barn, som icke identifierats. Bl. a. skulle namn och adress på de personer resp. barnhem, till vilka barnen överlämnats, uppgivas. De omhändertagande barnavårdsnämnderna tillfrågades dessutom, huruvida de enligt

L ä n	Hela antalet barn utackorderade utom kommunen	D ä r a v			
		i Stockholms stad	identifierade	ej identifierade	
				antal	% av samtl.
Stockholms län	732	50	293	389	53.1
Uppsala »	343	2	164	177	51.6
Södermanlands »	386	4	211	171	44.3
Östergötlands »	626	4	399	293	46.8
Jönköpings »	284	2	139	143	50.4
Kronobergs »	232	—	88	144	62.1
Summa	2 603	62	1 224	1 317	50.6

bestämmelserna i 34 § 3 mom. barnavårdslagen underrättat vistelsekommunerna om utackorderingen.

Av de sålunda infordrade uppgifterna framgick, att ett relativt stort antal barn vistats på barnhem, som varit befriat från lokal tillsyn, och sålunda fullt riktigt uteslutits ur vederbörande vistelsekommuners fosterbarnsförteckningar. Ett icke obetydligt antal barn visade sig dessutom kunna identifieras, sedan de omhändertagande kommunerna på detta sätt fingo tillfälle att korrigera sina tidigare uppgifter beträffande vistelsekommuner m. m. Sammanlagt 360 barn av de 1 317, som förfrågningarna gällt, kunde konstateras ha blivit uteslutna från fosterbarnsförteckningarna eller icke identifierade på grund av ovannämnda orsaker. Beträffande 47 barn erhöles icke de begärda uppgifterna.

I nedanstående tablå ha för de av barnavårdsnämnderna i Stockholms och Uppsala län utackorderade barnen sammanställts svaren på frågan, huruvida vederbörande vistelsekommuner underrättats om utackorderingen.

	Stockholms län	Uppsala län
Antal barn, om vilka uppgift lämnats	264	132
Därav i %:		
Underrättelse enl. 34 § eller annan kontakt mellan barnavårdsnämnderna rörande barnet	56	55
Ej underrättelse enl. 34 § eller annan kontakt	25	7
Anteckning beträffande underrättelse saknas hos barnavårdsnämnden eller frågan obesvarad	19	38

Såsom framgår av denna tablå har den omhändertagande kommunen och vistelsekommunen med säkerhet varit i kontakt med varandra rörande vederbörande fosterbarn i endast drygt hälften av fallen. Även beträffande de övriga barnen kan det i vissa fall ha förekommit kontakt mellan vederbörande barnavårdsnämnder, men någon sådan kontakt torde icke ha varit känd av den vid undersökningstillfället fungerande ordföranden.

Sedan uppgifterna från de omhändertagande kommunerna granskats, kunde alltså konstateras, att av de 1 317 icke identifierade barnen återstod fortfarande 910 barn, vilka borde ha upptagits i vederbörande vistelsekommuners fosterbarnsförteckningar men ej kunnat återfinnas i dessa. Socialstyrelsen tillskrev då vistelsekommunerna och begärde uppgift om orsaken till att barnen icke upptagits i fosterbarnsförteckningarna. Vidare gjordes förfrågan, huruvida barnen varit kända för vederbörande barnavårdsnämnder och stått under tillsyn, trots att de icke upptagits i fosterbarnsförteckningen.

Svar ingick beträffande 797 av dessa barn. I 165 fall visade det sig, att fosterhemmet låg inom annan kommun än den, som angivits av den omhändertagande kommunen. I 133 fall hade antingen vistelsekommunen eller den omhändertagande kommunen lämnat oriktiga uppgifter rörande födelsedatum m. m., varigenom en identifiering ej kunnat ske, trots att barnen varit upptagna i fosterbarnsförteckningarna. I 9 fall slutligen hade barnet varit omhändertaget av vistelsekommunen. Förklaringen till att de nu nämnda 307 barnen icke kunnat återfinnas i fosterbarnsförteckningarna synes alltså vara av rent redovisningsteknisk natur. Flertalet av dem torde också stått under den tillsyn, som barnavårdslagen föreskriver. Det är emellertid sannolikt, att en stor del av de 165 barn, beträffande vilka de omhändertagande kommunernas barnavårdsnämnder ej hade riktig uppgift om vistelsekommunernas namn, icke varit kända i vistelsekommunerna och sålunda ej heller stått under tillsyn. Då adresserna till fosterhemmen i flertalet fall ej varit tillräckligt preciserade för att möjliggöra en bestämning av kommunen, har dock ingen kontroll av tillsynen över dessa 165 barn kunnat göras.

Rörande de återstående 490 barn, om vilka uppgifter erhållits, framgick, att 206 barn icke voro anmälda till barnavårdsnämnderna i vederbörande vistelsekommuner och sålunda ej heller stått under tillsyn såsom fosterbarn, medan 66 barn felaktigt undantagits från fosterbarnstillsynen, emedan barnavårdsnämnderna i vistelsekommunerna hade ansett, att tillsynen ej skulle gälla de barn, som vårdats i fosterhemmet »endast en kort tid» eller de barn, som mot ersättning vårdats hos morföräldrarna.

I 218 fall hade barnen stått under tillsyn, ehuru redovisning i fosterbarnsförteckning ej skett. Förklaringen till sistnämnda förhållande angavs oftast vara förbiseende eller dylikt. I många av dessa fall kunde konstateras, att en sammanblandning av begreppen fosterbarnstillsyn och barnavårdsmanaförordnande är mycket vanlig hos nämnderna. I flera fall hade också skett en sammanblandning av begreppen fosterbarnstillsyn och omhändertagande för samhällsvård.

Sammanfattningsvis kan resultatet av undersökningen i de sex länen formuleras sålunda.

Av de 2 603 barn, som av barnavårdsnämnderna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings och Kronobergs län år 1943 omhändertagits och utackorderats utom kommunen, torde minst 300 barn eller ungefär 12 % icke ha kommit i åtnjutande av tillsyn i vistelsekommunen, på grund av att de omhändertagande kommunernas barnavårdsnämnder ej fullgjort i barnavårdslagen stadgad anmälningskyldighet. I 165 fall eller drygt 6 % av samtliga hade den omhändertagande kommunen ej ens kunskap om i vilken kommun barnet utackorderats, och det är sålunda mycket osäkert, om dessa barn kommit under tillsyn. I icke mindre än c:a 700 fall voro uppgifterna antingen från den omhändertagande kommunen eller från vistelsekommunen felaktiga. Häri ingår ett stort antal fall, där barnavårdsnämnderna ej rätt uppfattat bestämmelserna i barnavårdslagen och till följd därav vid redovisningen av sina åtgärder förfarit felaktigt.

Den mera detaljerade undersökning, som företagits i de sex länen, har omfattat en så stor del av landets kommuner, att de slutsatser, som kunna dragas ur materialet inom en liten felmarginal måste gälla för hela riket. Detta bestrykes av att man ej tidigare funnit några mer betydande regionala olikheter i fråga om redovisningens fullständighet i rikets skilda delar.

Tillsynen över fosterbarnsvården synes emellertid — åtminstone vad det gäller omhändertagna barn — fungera bättre, än vad som framgår av fosterbarnsredovisningen. Sannolikt gäller emellertid detta omdöme även beträffande de fosterbarn, som utackorderats av enskilda personer. En viss uppsikt över fosterhemmet torde — i varje fall inom småkommunerna — oftast ske, även om barnet ej redovisas såsom fosterbarn, förrän en formell anmälan inkommit. I de större kommunerna torde emellertid svårigheten att utan anmälan få kännedom om fosterbarn avsevärt minska kontrollmöjligheterna.

Antal redovisade fosterbarn. Hela antalet redovisade fosterbarn under tillsyn utgjorde under år 1943, inräknat av Stockholms och Malmö barnavårdsnämnder utackorderade barn, 26 488. Hela antalet fosterbarn, som enligt det föregående bort stå under barnavårdsnämndernas tillsyn, är dock väsentligt större. De av barnavårdsnämnderna omhändertagna och i fosterhem i främmande kommuner utackorderade fosterbarn, vilka icke redovisats i vistelsekommunernas fosterbarnsförteckningar, beräknas uppgå till ungefär 100. Härtill kommer sannolikt ett icke oväsentligt antal icke redovisade fosterbarn, vilka överlämnats till fosterhem av föräldrar eller andra anhöriga. Med hänsyn härtill torde hela antalet fosterbarn kunna antagas uppgå till ungefär 30 000.

Genom tillkomsten av den nya barnavårdslagen höjdes åldersgränsen för fosterbarn under tillsyn från sju till sexton år, men denna höjning skulle enligt ett till lagen fogat övergångsstadgande ske successivt på så sätt, att barn födda före år 1919, icke skulle stå under tillsyn annat än i de särskilda fall, då barnavårdsnämnd ansett detta nödvändigt och fattat beslut därom. Ehuru redan från början landskommunernas barnavårdsnämnder i ganska stor utsträckning beslöt ställa även de nämnda barnen under tillsyn, medförde den successiva höjningen av åldersgränsen att hela antalet fosterbarn under tillsyn ökade rätt starkt till år 1934 (eller däromkring), såsom framgår av nedanstående tablå:

År	Hela antalet redovisade fosterbarn	Därav födda före 1919	Fosterbarn födda 1919 el. senare		
			Antal barn	Antal årsklasser	Antal barn per årsklass
1928	29 562	2 963	26 599	10	2 660
1931	31 517	2 900	28 617	13	2 201
1934	32 313	598	31 715	16	1 982
1937	29 647	—	29 647	17	1 744
1940	27 105	—	27 105	17	1 594
1943	26 488	—	26 488	17	1 558

Mellan åren 1928 och 1931 ökades antalet av fosterbarnskontrollen omfattade årsklasser med tre, likaså mellan åren 1931 och 1934. På grund härav växte hela antalet fosterbarn under tillsyn, men då årsklassernas genomsnittliga numerär minskades undan för undan, kunde det förutses, att tillväxten skulle upphöra så snart antalet årsklasser icke längre ökades. År 1935 tillkom ytterligare en årsklass — fr. o. m. detta år omfattar fosterbarnskontrollen 17 årsklasser eller samtliga fosterbarn under 16 år. Årsklassernas genomsnittliga numerär har efterhand fortsatt att minska; år 1943 utgjorde medelantalet per årsklass endast knappa 60 % av motsvarande antal år 1928. Hela antalet fosterbarn har som följd härav oavbrutet minskat alltsedan år 1934. Deras antal understeg år 1943 med 18 % 1934 års toppsiffra.

I tab. 10 redovisas hela antalet fosterbarn under tillsyn länsvis och i de större städerna. I följande tablå lämnas en översikt av de förändringar i fosterbarnens antal, som ägt rum i olika delar av riket mellan åren 1940 och 1943.

Landsdelar	Fosterhem		Barnhem		Samtliga	
	Antal fosterbarn	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal fosterbarn	Ökning el. minskning i % sedan 1940	Antal fosterbarn	Ökning el. minskning i % sedan 1940
<i>Landsbygden</i>	14 943	— 8.5	3 353	— 1.3	18 295	— 7.1
Mälarlän	3 147	— 12.1	1 136	— 9.5	4 283	— 11.0
Östra Götaland	3 018	— 4.8	369	— 17.6	3 387	— 6.8
Skåne, Blekinge och Halland	3 045	— 12.1	560	+ 26.7	3 605	— 7.6
Bohuslän och Västergötland	2 828	— 11.4	520	— 4.2	3 347	— 10.3
Dalarna och Norrland	2 905	— 0.6	768	+ 8.5	3 673	+ 1.2
<i>Städerna</i>	5 797	+ 13.4	2 419	+ 4.8	8 193	+ 10.5
Stockholm	1 153	— 2.6	463	+ 16.6	1 616	+ 2.4
Göteborg	597	— 2.9	67	— 16.2	658	— 4.8
Malmö	718	+ 8.5	115	+ 32.5	825	+ 14.1
Övr. städer över 30 000 inv.	1 274	+ 40.9	549	+ 10.9	1 819	+ 31.1
Städer under 30 000 inv.	2 055	+ 17.7	1 225	— 3.8	3 275	+ 7.9
<i>Hela riket</i>	20 740	— 8.3	5 772	+ 1.2	26 488	— 2.3

Av hela antalet år 1943 redovisade fosterbarn stodo 18 295 under tillsyn av barnavårdsnämnd på landsbygden och 8 193 under tillsyn av barnavårdsnämnd i stad. Gentemot år 1940 innebära dessa tal en minskning med 7 % för landsbygden och en ökning med 11 % för städerna. Vad landsbygden beträffar har nedgången sedan år 1940 varit ganska jämn i olika landsdelar, om man undantager Dalarna och Norrland, där fosterbarnens antal stigit något. I fråga om städerna däremot har utvecklingen varit mycket olika i olika städer.

Det vida övervägande antalet fosterbarn vårdades i enskilt hem. Deras andel utgjorde 78 % av hela antalet redovisade vårdfall. Antalet fosterbarn i enskilt hem har sedan år 1940 minskat i hela riket med ungefär 3 %, vilket sammanhängde med en minskning med 9 % i landskommunerna och en ökning med 13 % i städerna. Utvecklingen i fråga om barnhemmen har varit mycket ojämn i olika delar av riket.

Fosterbarnens fördelning efter kön, börd och ålder. I nedanstående tabell lämnas en jämförande sammanställning utvisande fosterbarnens fördelning efter kön, ålder och börd åren 1940 och 1943.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	1940	1943	1940	1943	1940	1943
Hela antalet redovisade fosterbarn under tillsyn	19 691	18 295	7 414	8 193	27 105	26 488
Därav i %:						
a) Gossar	53·9	54·6	51·7	51·5	53·6	53·6
Flickor	46·1	45·4	48·3	48·5	46·4	46·4
b) I åldern:						
under 1 år	3·2	3·4	9·4	8·6	4·8	5·0
1—3 »	9·7	9·9	19·0	21·9	12·0	13·7
3—7 »	20·4	21·3	19·9	23·6	19·9	22·0
7—10 »	25·7	23·4	20·5	18·7	24·4	21·9
10—16 »	41·0	42·0	31·2	27·2	38·9	37·4
c) Utomäktenskapliga	70·2	64·5	67·9	62·6	68·9	63·9

Det övervägande antalet fosterbarn utgjordes av gossar (54 %). Deras andel var något större på landsbygden (55 %) än i städerna (52 %). På landsbygden befann sig omkring $\frac{1}{3}$, i städerna över hälften av fosterbarnen i åldern under sju år. En viss ökning i denna åldersgrupps relativa betydelse kan noteras mellan åren 1940 och 1943. Relativa antalet utomäktenskapliga barn utgjorde år 1943 omkring 64 % och var lägre än år 1940 (69 %).

Antalet redovisade fosterbarn i första levnadsåret uppgick till:

År	1928	1931	1934	1937	1940	1943
Antal	1 989	1 609	1 155	1 109	1 327	1 325

Från år 1928 till år 1943 ha fosterbarnen under ett års ålder minskat med ej mindre än 33 %. Under samma tid har antalet levande födda ökat med 28 %. Såväl absolut som relativt synes alltså fosterbarnsrekvensen bland spädbarnen ha undergått en avsevärd nedgång under ifrågavarande period.

Fosterbarnens relativa fördelning med avseende på kön, börd och ålder i olika delar av riket år 1943 dels bland dem, som vårdats i fosterhem, dels bland sådana, som varit intagna på barnhem, framgår av tab. A1.

Skillnaden i fördelning på kön är på det hela taget obetydlig mellan barnen i fosterhem och barnen i barnhem. Däremot råda stora olikheter mellan dessa båda grupper av barn med avseende på fördelningen efter börd och ålder. Andelen utomäktenskapliga barn är sålunda mer än dubbelt så stor bland barnen i fosterhem (73 %) som bland barnen i barnhem (33 %). Vidare finner man, att relativa antalet barn under skolåldern är mer än halvannan gång så stort bland barnen i barnhem (59 %) som bland barnen i fosterhem (36 %). Med avseende på åldersfördelningen råda också stora skillnader mellan landsbygd och städer samt mellan olika delar av riket. I städerna tillhöra fosterbarnen, såväl i fosterhem som i barnhem i väsentligt större utsträckning än på landsbygden åld-

Tab. AI. Fosterbarnens relativa fördelning med avseende på kön, börd och ålder i olika delar av riket år 1913.

Landsdelar	Antal foster- barn	Därav i procent								
		Gos- sar	Flic- kor	U. ä.	I åldern					
					under 1 år	1-3 år	3-7 år	7-10 år	10-16 år	16- år
1. Fosterbarn i enskilt hem.										
<i>Landsbygden</i>	14 943	53·9	46·1	72·1	1·6	8·4	21·1	23·5	44·6	0·8
Mälardlänen	3 147	52·8	47·2	73·4	2·1	10·8	23·6	21·6	40·9	1·0
Östra Götaland	3 018	55·0	45·0	73·2	1·6	7·7	20·4	24·4	45·2	0·7
Skåne, Blekinge och Halland	3 045	53·5	46·5	78·0	1·8	7·2	18·9	24·4	46·9	0·8
Bohuslän och Vänerlänen	2 828	57·0	43·0	68·4	1·1	7·6	20·3	23·6	46·4	1·0
Dalarna och Norrland	2 905	51·4	48·6	68·1	1·5	8·6	21·9	23·9	43·6	0·5
<i>Städerna</i>	5 797	50·8	49·2	73·4	4·3	18·7	24·5	20·3	32·0	0·2
Stockholm	1 153	50·3	49·7	71·1	4·7	22·5	23·4	19·8	29·6	—
Göteborg	597	51·1	48·9	60·0	7·2	25·1	26·8	15·8	25·1	—
Malmö	718	52·8	47·2	76·3	6·1	21·9	24·4	19·9	27·6	0·1
Övr. städer över 30 000 inv.	1 274	49·4	50·6	77·2	4·2	18·4	23·5	18·0	35·6	0·3
Städer under 30 000 inv.	2 055	51·3	48·7	75·3	2·8	13·6	25·1	23·6	31·7	0·2
<i>Hela riket</i>	20 740	53·1	46·9	72·5	2·4	11·3	22·0	22·6	41·1	0·6
2. Fosterbarn i barnhem.										
<i>Landsbygden</i>	3 353	57·5	42·5	30·8	11·2	16·8	22·5	22·6	25·9	1·0
Mälardlänen	1 136	58·8	41·2	38·4	12·3	16·6	20·2	21·7	27·6	1·6
Östra Götaland	369	58·3	41·7	34·7	14·1	22·2	17·1	22·2	24·1	0·3
Skåne, Blekinge och Halland	560	56·4	44·6	31·2	13·0	13·7	27·0	23·6	22·5	0·2
Bohuslän och Vänerlänen	520	57·5	42·5	29·8	4·0	17·5	32·1	22·1	23·5	0·8
Dalarna och Norrland	768	56·6	43·4	25·5	11·6	16·0	18·6	23·8	28·5	1·5
<i>Städerna</i>	2 419	53·3	46·7	36·4	18·9	29·8	21·3	14·8	14·8	0·4
Stockholm	463	53·1	46·9	40·6	32·4	37·4	15·3	7·3	7·6	—
Göteborg	67	49·3	50·7	44·8	26·9	52·2	—	1·5	16·4	3·0
Malmö	115	54·8	45·2	32·2	9·6	40·0	33·1	13·0	4·3	—
Övr. städer över 30 000 inv.	549	47·7	52·3	45·4	23·5	33·0	16·9	9·7	16·9	—
Städer under 30 000 inv.	1 225	56·0	44·0	30·8	12·2	23·4	25·6	20·7	17·5	0·6
<i>Hela riket</i>	5 772	55·7	44·3	33·2	14·4	22·2	22·0	19·3	21·3	0·8

rarna under skolåldern. Barnen i spädbarnsåldern äro exempelvis omkring dubbelt så talrika i städerna som i landskommunerna, relativt sett.

Vårdavgifterna. I åtskilliga fall har den till barnafostern utgående ersättningen icke kunnat uppgivas, antingen därför att barnavårdsnämnden ej erhållit kännedom om densamma, eller emedan den varierat från månad till månad, bestått i tillfälliga bidrag med kläder eller dylikt. Från sådana fall har man sökt skilja dem, i vilka alls ingen ersättning utgått. Slutligen har i vissa fall angivits, att barnet vårdas mot engångsersättning. För fosterbarn under lokal tillsyn meddelas i efterföljande tablå, hur vårdfallen fördelade sig efter formen för ersättningen:

	Antal foster- barn	Därav, i %, vårdade			
		utan avgift	mot avgift		
			månads- ersättning	engångs- ersättning	okänd el. obestämd ersättning
<i>Landsbygden.</i>					
Fosterhem	13 633	5·4	84·5	0·3	9·8
Barnhem	2 840	5·7	87·8	—	6·5
<i>Städerna.</i>					
Fosterhem	5 652	1·8	90·4	0·0	7·8
Barnhem	2 394	5·9	92·5	—	1·6
<i>Hela riket.</i>					
Fosterhem	19 285	4·4	86·2	0·2	9·2
Barnhem	5 234	5·8	90·0	—	4·2

Månatlig betalning är den dominerande ersättningsformen. Detta är i större utsträckning fallet beträffande barnen i barnhem än i fråga om barn i fosterhem. Utan avgift vårdas i fosterhem endast några få procent. Enligt barnavårdslagens bestämmelser är barn intaget i barnhem att betrakta såsom fosterbarn, även om ersättning ej utgår för vården, men barn vårdat i fosterhem utan ersättning räknas såsom fosterbarn endast i fall nämnden så beslutat. Detta förklarar, varför flertalet barn av den senare kategorien falla utanför fosterbarnskontrollen. Antalet fosterbarn, som ställts under tillsyn på grund av barnavårdsnämnds beslut, uppgick år 1943 till 840, därav 739 på landsbygden och 101 i städerna. Av barnhemmens barn vårdades i hela riket ej fullt 6 % kostnadsfritt.

I tab. 10 meddelas för varje län antalet barn, som vårdats mot månatlig ersättning dels i fosterhem, dels i barnhem, ävensom medelvårdavgiften per månad för vardera slaget av fosterbarn. En översikt av vårdavgifternas genomsnittliga storlek i olika delar av riket lämnas i tab. Am. Dessa uppgifter avse i likhet med dem, som lämnats här ovan, endast barn under de lokala nämndernas tillsyn.

För hela riket utgjorde medelvårdavgiften för barn i fosterhem 27 kr per månad, för barnhemmens barn 64 kr. per månad. För båda grupperna visade städerna högre tal än landsbygden, nämligen för barn i fosterhem 32 kr mot 25 kr och för barn i barnhem 68 kr mot 61 kr. Sedan år 1940 har medelvårdavgiften stigit med över hälften vid barnhemmen, nämligen från 39 kr till 61 kr i landskommunerna och från 45 till 68 kr. i städerna. Denna kraftiga höjning torde ha sin huvudsakliga förklaring i att i motsats till förhållandet under föregående redovisningsår vid beräkningen av medelvårdavgifterna även medtagits de av enskilda personer drivna s. k. barnpensionaten, där inackordering betingar förhållandevis höga avgifter. I fråga om fosterhemmen hade endast obetydliga förhöjningar av fosterlegan ägt rum under perioden.

Tab. Am. Medelvårdavgift, kronor per månad, för fosterbarn i fosterhem och barnhem i olika landsdelar år 1943.

Landsdelar	Fosterhem	Barnhem
<i>Landsbygden</i>	25	61
Mälardalen	30	65
Östra Götaland	23	48
Skåne, Blekinge och Halland	23	85
Bohuslän och Västergötland	24	70
Dalarna och Norrland	24	42
<i>Städerna</i>	32	68
Stockholm	43	83
Göteborg	38	65
Malmö	31	53
Övriga städer över 30 000 inv.	29	47
Städer under 30 000 inv.	27	74
<i>Hela riket</i>	27	64

Tab. An. Medelvårdavgift, kronor per månad, i fosterhem för barn i olika åldrar landsdelsvis år 1943.

Landsdelar	Medelvårdavgift i fosterhem för fosterbarn					Samtliga
	i åldern					
	under 1 år	1—3 år	3—7 år	7—10 år	10—16 år	
<i>Landsbygden</i>	31	31	26	24	24	25
Mälardalen	41	40	31	29	28	30
Östra Götaland	28	27	24	23	23	23
Skåne, Blekinge och Halland	27	27	23	22	22	23
Bohuslän och Västergötland	31	28	25	25	23	24
Dalarna och Norrland	28	26	24	24	24	24
<i>Städerna</i>	44	39	33	29	29	32
Stockholm	55	48	46	39	37	43
Göteborg	49	50	34	31	31	38
Malmö	39	36	30	27	26	31
Övriga städer över 30 000 inv.	41	33	30	26	27	29
Städer under 30 000 inv.	35	30	28	26	26	27
<i>Hela riket</i>	38	35	28	26	25	27

Medelvårdavgiften i enskilt hem är i städerna något högre för fosterbarnen än för barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnderna och utackorderats i andra kommuner (jfr tab. Am med tab. Ak). I fråga om landskommunerna är överensstämmelsen betydligt bättre. Även vårdavgiften för fosterbarn i barnhem överensstämmer tämligen väl med den inackorderingsavgift, som kommunerna betala för vården av omhändertagna barn på främmande barnhem (jfr tab. Aj).

Vårdavgifterna i fosterhem äro i allmänhet beroende av fosterbarnens ålder; för de äldre barnen var den genomsnittliga vårdavgiften betydligt lägre än för de yngre barnen. Detta framgår av tab. An.

Uppgifterna om barn, som vårdades mot engångsersättning, voro betydligt färre år 1943 än år 1940, nämligen 38 mot 77. De fördelade sig med 35 fall på landsbygden och 3 i städerna. Engångssummans storlek hade ett medelvärde av 1 729 kr på landsbygden och 2 500 kr i städerna. År 1940 utgjorde motsvarande medeltal 1 642 resp. 2 000 kr.

Enligt 10 § lagen om barn utom äktenskap skall belopp, som underhållsskyldig åtagit sig att till barns underhåll utgiva en gång för alla, betalas till barnavårdsnämnden, som för beloppet skall hos riksförsäkringsanstalten eller hos svenskt försäkringsbolag åt barnet inköpa en livränta, såvida nämnden ej finner annan anordning lämpligare. Vid 1943 års slut var antalet från riksförsäkringsanstalten utgående dylika livräntor 323 (mot 331 vid 1940 års slut). Försäkringsbolagen torde endast i sällsynta fall ha anlåtats. Det är att märka, att de nämnda bestämmelserna avse barn utom äktenskap oberoende av om barnet vistas hos modern eller utackorderats hos fosterföräldrar.

TABELLBILAGA

Tab. 1. Barnavårdsanstalter av olika slag fördelade efter huvudmän år 1943.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Anstaltens huvudman	Barnhem för stadig- varande vård		Barnhem för till- fällig vård		Barnhem för både stadig- varande och tillfällig vård		Summa barnhem		Därav barnhem för särskilda ändamål								
	An- tal	Plat- ser	An- tal	Plat- ser	An- tal	Plat- ser	An- tal	Plat- ser	Mödrahem		Spädbarns- hem		Dispensär- barnhem		Specialhem		
									An- tal	Platser för barn	mödrar	An- tal	Plat- ser	An- tal	Plat- ser	An- tal	Plat- ser
<i>Landsbygd</i>	44	807	86	1816	22	503	152	3 126	12	216	139	5	99	37	835	14	270
Kommuner	5	71	7	208	13	288	25	567	—	—	—	1	18	—	—	—	—
Landsting	—	—	21	492	—	—	21	492	1	15	10	—	—	20	477	—	—
Barnavårdsförbund	1	28	16	301	—	—	17	329	4	78	47	—	—	—	—	1	20
Föreningar eller stiftelser	33	628	32	671	5	133	70	1 492	7	123	82	2	26	17	358	5	134
Enskilda personer	5	80	10	144	4	82	19	306	—	—	—	2	55	—	—	8	116
<i>Städer</i>	47	782	87	2 274	32	757	166	3 813	35	730	407	19	250	7	146	24	448
Kommuner	6	176	24	949	11	308	41	1 433	7	164	72	4	52	2	42	6	181
Landsting	—	—	3	61	—	—	3	61	—	—	—	—	—	3	61	—	—
Barnavårdsförbund	—	—	11	209	1	16	12	225	5	80	34	2	24	—	—	—	—
Föreningar eller stiftelser	40	594	45	998	19	418	104	2 010	23	545	301	10	126	2	43	15	238
Enskilda personer	1	12	4	57	1	15	6	84	—	—	—	3	48	—	—	3	29
<i>Hela riket</i>	91	1 589	173	4 090	54	1 260	318	6 939	47	1 005	546	24	349	44	981	38	718
Kommuner	11	247	31	1 157	24	596	66	2 000	7	164	72	5	70	2	42	6	181
Landsting	—	—	24	553	—	—	24	553	1	15	10	—	—	23	538	—	—
Barnavårdsförbund	1	28	27	510	1	16	20	554	9	158	81	2	24	—	—	1	20
Föreningar eller stiftelser	73	1 222	77	1 669	24	551	174	3 442	30	668	383	12	152	19	401	20	372
Enskilda personer	6	92	14	201	5	97	25	390	—	—	—	5	103	—	—	11	145

Tab. 2. Kommuner (fattigvårdssamhällen)

1		2	3	4		5		6		7		8		9	
L ä n		Barnvårds- samhällen		Barnhem för stadigvarande vård		Barnhem för tillfällig vård		Barnhem för både stadig- varande och till- fällig vård							
		Hela an- talet	Med särsk. barna- vårds- nämnd	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser
<i>Landsbygd.</i>															
1	Stockholms län	111	101	8	169	13	315	4	104						
2	Uppsala	84	82	2	35	3	54	—	—						
3	Södermanlands	87	83	3	66	1	15	—	—						
4	Östergötlands	144	133	4	47	3	47	1	12						
5	Jönköpings	128	117	1	12	1	22	—	—						
6	Kronobergs	87	85	—	—	2	55	1	35						
7	Kalmar	101	99	1	8	5	95	—	—						
8	Gotlands	91	84	1	25	—	—	—	—						
9	Blekinge	37	36	1	16	3	54	—	—						
10	Kristianstads	147	147	2	38	5	109	1	20						
11	Malmöhus	236	233	2	40	2	35	1	24						
12	Hallands	86	78	1	20	1	20	1	15						
13	Göteborgs o. Bohus	87	87	5	105	4	68	2	39						
14	Älvsborgs	217	198	3	42	5	124	1	22						
15	Skaraborgs	258	231	—	—	1	25	—	—						
16	Värmlands	88	88	3	54	3	63	—	—						
17	Örebro	57	56	1	17	5	94	—	—						
18	Västmanlands	65	63	1	6	5	101	1	12						
19	Kopparbergs	52	49	2	45	3	70	6	115						
20	Gävleborgs	49	49	2	27	5	109	2	45						
21	Västernorrlands	63	63	—	—	4	82	—	—						
22	Jämtlands	61	61	1	35	2	37	—	—						
23	Västerbottens	30	30	—	—	6	122	—	—						
24	Norrbottens	25	25	—	—	4	100	1	60						
25	Summa å landsbygden	2 391	2 278	44	807	86	1 816	22	503						
<i>Städer.</i>															
26	Stockholms stad.	1	1	14	268	16	516	1	40						
27	Stockholms län	10	10	5	71	5	108	4	61						
28	Uppsala	2	2	1	15	1	32	—	—						
29	Södermanlands	7	7	1	10	3	61	1	34						
30	Östergötlands	7	7	3	39	6	112	2	58						
31	Jönköpings	8	8	2	26	3	68	2	43						
32	Kronobergs	2	2	—	—	2	35	—	—						
33	Kalmar	6	6	1	14	2	33	—	—						
34	Gotlands	1	1	—	—	2	30	—	—						
35	Blekinge	4	4	1	10	—	—	2	60						
36	Kristianstads	4	4	1	12	2	40	—	—						
37	Malmöhus	9	9	5	84	13	294	4	114						
38	Hallands	5	5	1	30	1	18	2	43						
39	Göteborgs o. Bohus	7	7	4	73	11	509	1	33						
40	Älvsborgs	6	6	1	20	8	189	2	48						
41	Skaraborgs	7	7	1	20	3	47	—	—						
42	Värmlands	4	4	—	—	1	24	1	25						
43	Örebro	6	6	—	—	—	—	2	55						
44	Västmanlands	4	4	1	12	—	—	3	42						
45	Kopparbergs	5	5	1	20	—	—	1	19						

L ä n		Barnavårds- samhällen		Barnhem för stadigvarande vård		Barnhem för tillfällig vård		Barnhem för både stadig- varande och till- fällig vård	
		Hela an- talet	Med särsk. barna- vårds- nämnd	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser
<i>Städer (forts.)</i>									
1	Gävleborgs län	5	5	3	42	2	41	2	55
2	Västernorrlands »	4	4	1	16	3	60	2	27
3	Jämtlands »	1	1	—	—	1	24	—	—
4	Västerbottens »	2	2	—	—	1	15	—	—
5	Norrbottnens »	4	4	—	—	1	18	—	—
6	Summa för städerna	121	121	47	782	87	2 274	32	757
därav									
7	Göteborg	1	1	2	37	8	439	—	—
8	Malmö	1	1	—	—	4	90	3	86
9	Norrköping	1	1	1	12	3	68	2	58
10	Hälsingborg	1	1	2	44	3	90	1	28
11	Örebro	1	1	—	—	—	—	1	25
12	Borås	1	1	—	—	3	81	1	30
13	Linköping	1	1	1	12	3	44	—	—
14	Eskilstuna	1	1	—	—	1	25	1	34
15	Västerås	1	1	1	12	—	—	2	24
16	Uppsala	1	1	—	—	2	47	—	—
17	Gävle	1	1	2	34	2	41	—	—
18	Jönköping	1	1	1	16	2	38	1	27
19	Karlskrona	1	1	—	—	—	—	2	60
20	Karlstad	1	1	—	—	1	24	—	—
21	Solna	1	1	1	9	1	15	—	—
22	Halmstad	1	1	1	30	—	—	1	33
23	Karlskoga	1	1	—	—	—	—	1	30
24	Lund	1	1	1	12	1	22	—	—
<i>Landsbygd och städer.</i>									
25	Stockholms stad	1	1	14	268	16	516	1	40
26	Stockholms län	121	111	13	240	18	423	8	165
27	Uppsala	86	84	3	50	4	86	—	—
28	Södermanlands »	94	90	4	76	4	76	1	34
29	Östergötlands »	151	140	7	86	9	159	3	70
30	Jönköpings »	136	125	3	38	4	90	2	43
31	Kronobergs »	89	87	—	—	4	90	1	35
32	Kalmar »	107	105	2	22	7	128	—	—
33	Gotlands »	92	85	1	25	2	30	—	—
34	Blekinge »	41	40	2	26	3	54	2	60
35	Kristianstads »	151	151	3	50	7	149	1	20
36	Malmöhus »	245	242	7	124	15	329	5	138
37	Hallands »	91	83	2	50	2	38	3	58
38	Göteborgs o. Bohus »	94	94	9	178	15	577	3	72
39	Älvsborgs »	223	204	4	62	13	313	3	70
40	Skaraborgs »	265	238	1	20	4	72	—	—
41	Värmlands »	92	92	3	54	4	87	1	25
42	Örebro »	63	62	1	17	5	94	2	55
43	Västmanlands »	69	67	2	18	5	101	4	54
44	Kopparbergs »	57	54	3	65	3	70	7	134
45	Gävleborgs »	54	54	5	69	7	150	4	100
46	Västernorrlands »	67	67	1	16	7	142	2	27
47	Jämtlands »	62	62	1	35	3	61	—	—
48	Västerbottens »	32	32	—	—	7	137	—	—
49	Norrbottnens »	29	29	—	—	5	118	1	60
50	Summa för hela riket	2 512	2 399	91	1 589	173	4 090	54	1 260

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
Summa barnhem		Därav barnhem för särskilda ändamål										Skyddshem		
		Mödrahem		Spädbarns- hem		Dispensär- barnhem		Specialhem						
Antal	Platser	Antal	Platser för barn	mödrar	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser	Antal	Platser		
7	138	1	16	6	—	—	—	—	—	—	1	15	1	
6	103	1	20	3	1	20	—	—	—	—	—	—	2	
1	24	1	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
1	15	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	4	
1	18	1	18	10	—	—	—	—	—	—	—	—	5	
166	3 813	35	789	407	19	250	7	146	24	448	6	208	6	
10	476	3	153	37	1	20	—	—	1	22	—	—	7	
7	176	2	27	21	1	15	—	—	—	—	—	—	8	
6	138	1	28	16	—	—	—	—	2	45	—	—	9	
6	162	3	73	11	—	—	1	20	—	—	—	—	10	
1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	
4	111	2	56	42	2	16	—	—	—	—	—	—	12	
4	56	2	22	16	—	—	—	—	1	14	—	—	13	
2	59	1	25	15	—	—	—	—	—	—	—	—	14	
3	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	
2	47	1	32	12	—	—	—	—	1	15	—	—	16	
4	75	1	16	6	—	—	—	—	—	—	1	15	17	
4	81	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	18	
2	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	
1	24	1	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	20	
2	24	1	15	12	—	—	—	—	1	9	—	—	21	
2	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	
1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	
2	34	1	22	4	—	—	—	—	—	—	—	—	24	
31	824	6	135	96	3	67	1	22	15	278	2	113	25	
39	828	3	51	55	3	51	1	25	8	149	4	166	26	
7	136	1	32	12	1	12	1	18	1	15	3	99	27	
9	186	1	25	15	1	5	1	15	—	—	2	78	28	
19	315	3	50	32	—	—	1	12	4	69	2	66	29	
9	171	1	30	20	1	14	1	22	—	—	2	43	30	
5	125	1	17	17	1	30	2	53	—	—	—	—	31	
9	150	2	29	19	1	5	2	50	—	—	1	25	32	
3	55	1	12	8	—	—	—	—	—	—	—	—	33	
7	140	1	18	12	—	—	2	36	—	—	—	—	34	
11	219	2	34	24	1	6	1	22	1	25	3	112	35	
27	591	7	142	38	2	37	2	44	1	20	1	50	36	
7	146	1	18	8	—	—	—	—	1	20	1	62	37	
27	827	3	153	37	2	40	4	68	3	75	2	67	38	
20	445	2	56	42	4	49	5	135	3	53	3	105	39	
5	92	1	10	8	—	—	2	45	—	—	1	30	40	
8	166	2	22	13	1	5	1	30	—	—	—	—	41	
8	166	1	29	15	—	—	2	35	—	—	1	30	42	
11	173	1	28	15	—	—	1	24	1	14	1	55	43	
13	269	1	15	10	—	—	1	35	—	—	—	—	44	
16	319	2	36	18	—	—	2	50	—	—	1	15	45	
10	185	1	20	3	1	20	3	60	—	—	2	70	46	
4	96	1	12	7	1	14	1	23	—	—	—	—	47	
7	137	1	13	12	1	4	5	109	—	—	—	—	48	
6	178	1	18	10	—	—	2	48	—	—	1	40	49	
318	6 939	47	1 005	546	24	349	44	981	38	718	33	1 226	50	

Tab. 3. Arbetsföreläggande, barnavårdsmänna-

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
L ä n		Arbetsföreläggande					Barn med förordnad barnavårdsman ¹ 1 ^a 1943			Barnavårds-			
		enl. 72 § a		enl. 72 § b			Utom äkten-skap	Inom äkten-skap	Summa	Hela antalet			
		Antal fall	Antal in-stäl-lelser	Antal fall		Anta. m. bi-drag-försk.				Män	Kvin-nor	Sum-ma	
<i>Landsbygd.</i>													
1	Stockholms län	3	—	3	3	1	2 356	140	2 496	130	67	197	
2	Uppsala	—	—	7	5	1	1 093	66	1 159	150	40	190	
3	Södermanlands	4	1	4	5	—	1 282	75	1 357	102	23	125	
4	Östergötlands	—	—	6	7	2	2 298	110	2 408	179	39	218	
5	Jönköpings	2	1	18	12	—	1 040	53	1 093	231	14	245	
6	Kronobergs	1	—	4	4	1	1 057	49	1 106	236	19	255	
7	Kalmar	2	1	13	11	4	1 837	142	1 979	199	18	217	
8	Gotlands	—	—	7	4	—	625	26	651	175	40	215	
9	Blekinge	4	—	10	9	1	1 789	62	1 851	34	4	38	
10	Kristianstads	6	1	40	26	6	3 011	122	3 133	154	35	189	
11	Malmöhus	3	2	28	25	6	3 296	121	3 417	214	68	282	
12	Hallands	1	—	8	13	1	785	37	822	144	28	172	
13	Göteb. o. Bohus	2	—	3	3	1	1 008	59	1 067	151	32	183	
14	Älvsborgs	2	2	16	12	2	1 767	118	1 885	503	66	569	
15	Skaraborgs	1	—	56	22	1	1 506	54	1 560	513	44	557	
16	Värmlands	1	1	18	13	4	3 012	125	3 137	166	15	181	
17	Örebro	3	2	2	2	1	1 821	74	1 895	75	4	79	
18	Västmanlands	—	—	1	1	—	1 345	60	1 405	71	4	75	
19	Kopparbergs	1	1	17	13	4	3 092	144	3 236	153	22	175	
20	Gävleborgs	19	1	58	51	5	5 201	221	5 422	144	11	155	
21	Västernorrlands	11	1	19	13	4	5 574	130	5 704	110	1	111	
22	Jämtlands	4	1	7	8	2	2 882	82	2 964	157	10	167	
23	Västerbottens	5	1	21	21	6	2 797	92	2 889	46	10	56	
24	Norrbottns	9	3	39	37	2	2 391	297	2 688	45	5	50	
25	S:a för landshyuden	84	19	405	320	55	52 865	2 459	55 324	4 082	619	4 701	
<i>Städer.</i>													
26	Stockholms stad	31	1	124	92	5	8 143	755	8 898	10	52	62	
27	Stockholms län	4	1	1	1	—	1 183	93	1 276	6	11	17	
28	Uppsala	2	—	3	1	—	582	92	674	1	3	4	
29	Södermanlands	4	—	9	5	1	760	132	892	4	9	13	
30	Östergötlands	—	—	15	11	3	1 832	302	2 134	8	11	19	
31	Jönköpings	—	—	9	9	2	833	35	868	9	5	14	
32	Kronobergs	1	—	8	6	—	258	36	294	1	1	2	
33	Kalmar	3	—	27	19	—	710	87	797	22	20	42	
34	Gotlands	—	—	—	—	—	248	5	253	1	1	2	
35	Blekinge	6	3	8	7	—	648	14	662	2	4	6	
36	Kristianstads	—	—	17	—	3	633	83	716	2	7	9	
37	Malmöhus	22	4	96	52	19	5 137	930	6 067	6	42	48	
38	Hallands	3	1	9	6	—	504	42	546	5	6	11	
39	Göteb. o. Bohus	30	2	80	62	7	4 489	347	4 836	16	29	45	
40	Älvsborgs	1	—	20	12	4	1 263	228	1 491	9	8	17	
41	Skaraborgs	2	1	4	2	1	612	18	630	15	7	22	
42	Värmlands	1	—	5	3	—	836	20	856	6	5	11	
43	Örebro	3	—	13	5	2	1 164	166	1 330	6	5	11	
44	Västmanlands	6	2	16	13	2	795	162	957	2	3	5	
45	Kopparbergs	—	—	1	1	—	496	40	536	3	2	5	

skap och bidragsförskott m. m. år 1943, länsvis.

13				14				15				16				17				18				19				20				21				22				23				24				25			
män ^{31/12} 1943								Utbetalade bidragsförskott under år 1943								Återbetalade bidragsförskott								Fäder																											
med arvode				Antal				Belopp kr				Antal fäder				Belopp kr				med känd vistelseort hela året				efterlysta				icke antråf-fade ^{31/12} 1943																							
Män	Kvinnor	Summa	Summa arvode kr	fall	barn	Belopp kr		Antal fäder	Belopp kr		med känd vistelseort hela året		hela antalet	därav antråf-fade	icke antråf-fade ^{31/12} 1943																																				
75	28	103	25 211	498	568	108 470		225	33 913		448		37	21	51																																				
87	20	107	10 004	208	234	41 167		117	14 013		190		10	6	14																																				
68	13	81	15 302	247	286	51 749		119	16 203		213		20	10	25																																				
120	19	139	26 463	487	547	93 990		254	30 419		433		37	24	25																																				
80	5	85	9 487	230	251	47 927		126	16 137		197		14	4	18																																				
66	9	75	7 368	261	294	55 704		119	15 339		236		10	3	25																																				
94	11	105	16 726	456	461	93 662		231	30 277		313		19	11	28																																				
45	16	61	3 626	154	169	28 195		83	9 813		135		7	3	13																																				
33	4	37	17 980	475	1 624	94 188		220	32 523		427		12	4	34																																				
123	32	155	28 676	631	734	131 564		320	46 550		551		42	19	42																																				
172	55	227	43 957	522	605	98 704		299	36 326		484		56	27	34																																				
53	16	69	7 616	164	173	31 256		61	8 469		134		12	4	18																																				
53	15	68	11 510	251	285	54 407		110	16 514		233		9	3	14																																				
109	16	125	15 230	336	396	63 946		148	21 655		252		25	10	23																																				
107	7	114	10 572	332	370	68 194		145	19 837		308		20	11	30																																				
79	8	87	31 056	813	1 259	170 373		455	57 738		741		29	11	57																																				
50	3	53	22 490	233	322	58 518		155	22 326		237		10	7	17																																				
62	2	64	16 867	242	289	55 176		141	22 220		203		14	5	25																																				
71	9	80	29 274	608	707	141 750		341	52 495		527		32	16	47																																				
56	4	60	37 204	1 314	1 502	280 171		770	111 516		1 180		76	53	51																																				
64	1	65	45 252	1 403	1 556	320 708		736	105 116		1 486		54	28	53																																				
60	1	61	17 015	632	743	146 900		403	65 360		630		16	8	35																																				
37	8	45	17 609	572	634	115 036		303	49 556		517		11	6	34																																				
31	3	34	21 561	658	762	164 793		359	67 465		863		16	7	28																																				
1 795	305	2 100	488 056	11 837	14 771	2 516 548		6 240	901 780		10 963		588	301	741																																				
5	36	41	274 261	2 938	3 624	763 530		2 345	443 513		2 100		132	126	166																																				
3	6	9	5 150	343	390	75 754		212	28 608		290		16	11	12																																				
1	1	2	1 200	148	183	31 591		75	12 572		138		2	1	3																																				
1	3	4	4 323	132	167	28 438		112	12 136		128		5	5	2																																				
6	1	7	6 340	441	584	88 784		248	36 050		350		14	4	32																																				
7	3	10	11 390	167	226	40 811		91	16 727		170		8	6	2																																				
1	—	1	920	76	81	16 580		69	10 092		75		5	1	4																																				
12	11	23	6 921	212	302	58 069		141	27 739		194		11	4	15																																				
—	—	—	—	48	69	12 674		31	3 180		46		2	1	1																																				
1	2	3	4 313	162	205	34 910		117	16 282		154		4	1	7																																				
2	4	6	3 691	161	208	35 831		128	12 712		144		5	4	2																																				
3	16	19	26 001	1 133	1 551	254 599		770	112 322		1 034		36	16	43																																				
3	3	6	995	141	154	28 630		85	13 644		132		6	1	8																																				
9	19	28	88 757	1 427	1 964	420 397		876	160 409		1 372		7	3	49																																				
8	2	10	5 115	179	248	45 424		131	20 243		198		11	6	10																																				
5	6	11	4 875	95	114	23 056		53	8 352		87		1	—	8																																				
1	2	3	4 360	224	274	56 769		126	24 650		218		5	2	7																																				
3	—	3	1 300	246	290	52 595		157	20 730		232		7	—	12																																				
1	1	2	3 674	182	213	41 925		120	20 744		150		6	5	6																																				
3	1	4	3 470	80	91	16 210		70	7 033		64		4	2	10																																				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
												Arbetsföreläggande					Barn med förordnad barnavårdsman ^{81/12} 1943			Barnavårds-		
												enl. 72 § a		enl. 72 § b			Utom äkten-skap	Inom äkten-skap	Summa	Hela antalet		
												L ä n	Antal fall	Antal fall		Antal in-stäl-lelser				Män	Kvin-nor	Sum-ma
Antal in-stäl-lelser	hela antalet	därav m. bi-drags-försk.																				
<i>Städer (forts.)</i>																						
1	Gävleborgs län	—	—	5	3	—	963	60	1 023	60	25	85										
2	Västernorrlands »	—	—	3	3	—	667	54	721	7	4	11										
3	Jämtlands »	1	—	6	4	—	323	19	342	6	7	13										
4	Västerbottens »	3	—	6	6	2	263	44	307	2	1	3										
5	Norrbottnens »	—	—	6	6	—	355	16	371	6	3	9										
6	Summa för städerna	126	15	491	329	51	33 697	3 780	37 477	215	271	486										
	därav																					
7	Göteborg	27	2	72	58	5	3 965	326	4 291	9	22	31										
8	Malmö	13	4	43	20	13	2 621	751	3 372	—	14	14										
9	Norrköping	—	—	4	3	1	965	250	1 215	2	7	9										
10	Hälsingborg	2	—	25	15	2	1 162	77	1 239	3	19	22										
11	Örebro	—	—	6	4	—	689	124	813	2	3	5										
12	Borås	1	—	13	8	2	708	188	896	6	5	11										
13	Linköping	—	—	10	8	1	586	21	607	—	2	2										
14	Eskilstuna	4	—	8	4	—	436	96	532	1	1	2										
15	Västerås	6	2	12	10	1	514	129	643	1	1	2										
16	Uppsala	2	—	2	—	—	500	74	574	—	2	2										
17	Gävle	—	—	4	3	—	473	12	485	—	5	5										
18	Jönköping	—	—	7	7	1	413	1	414	2	—	2										
19	Karlskrona	6	3	3	2	—	361	5	366	1	2	3										
20	Karlstad	—	—	4	2	—	389	8	397	3	3	6										
21	Solna	—	—	—	—	—	414	49	463	—	2	2										
22	Halmstad	1	1	7	5	—	279	26	305	—	2	2										
23	Karlskoga	3	—	5	1	1	329	34	363	—	2	2										
24	Lund	4	—	10	5	2	379	39	418	—	3	3										
<i>Landsbygd och städer.</i>																						
25	Stockholms stad	31	1	124	92	5	8 143	755	8 898	10	52	62										
26	Stockholms län	7	1	4	4	1	3 539	233	3 772	136	78	214										
27	Uppsala »	2	—	10	6	1	1 675	158	1 833	151	43	194										
28	Södermanlands »	8	1	13	10	1	2 042	207	2 249	106	32	138										
29	Östergötlands »	—	—	21	18	5	4 130	412	4 542	187	50	237										
30	Jönköpings »	2	1	27	21	2	1 873	88	1 961	240	19	259										
31	Kronobergs »	2	—	12	10	1	1 315	85	1 400	237	20	257										
32	Kalmar »	5	1	40	30	4	2 547	229	2 776	221	38	259										
33	Gotlands »	—	—	7	4	—	873	31	904	176	41	217										
34	Blekinge »	10	3	18	16	1	2 437	76	2 513	36	8	44										
35	Kristianstads »	6	1	57	26	9	3 644	205	3 849	156	42	198										
36	Malmöhus »	25	6	124	77	25	8 433	1 051	9 484	220	110	330										
37	Hallands »	4	1	17	19	1	1 289	79	1 368	149	34	183										
38	Göteb. o. Bohus »	32	2	83	65	8	5 497	406	5 903	167	61	228										
39	Älvsborgs »	3	2	36	24	6	3 030	346	3 376	512	74	586										
40	Skaraborgs »	3	1	60	24	2	2 118	72	2 190	528	51	579										
41	Värmlands »	2	1	23	16	4	3 848	145	3 993	172	20	192										
42	Örebro »	6	2	15	7	3	2 985	240	3 225	81	9	90										
43	Västmanlands »	6	2	17	14	2	2 140	222	2 362	73	7	80										
44	Kopparbergs »	1	1	18	14	4	3 588	184	3 772	156	24	180										
45	Gävleborgs »	19	1	63	54	5	6 164	281	6 445	204	36	240										
46	Västernorrlands »	12	1	22	16	4	6 241	184	6 425	117	5	122										
47	Jämtlands »	7	1	13	12	2	3 205	101	3 306	163	17	180										
48	Västerbottens »	8	1	27	27	8	3 060	136	3 196	48	11	59										
49	Norrbottnens »	9	3	45	43	2	2 746	313	3 059	51	8	59										
50	S:a för hela riket	210	34	896	649	106	86 562	6 239	92 801	4 297	890	5 187										

13 14 15 16				17 18 19			20 21		22	23	24	25	
män ⁵¹ / ₁₂ 1943				Utdelade bidragsförskott under år 1943			Återbetalade bidragsförskott		Fäder				
med arvode				Antal		Belopp kr	Antal fäder	Belopp kr	med känd vistelseort hela året	efterlysta		icke antråf-fade ⁵¹ / ₁₂ 1943	
Män	Kvin-nor	Summa	Summa arvode kr	fall	barn					hela an-talet	därv an-tråf-fade		
5	5	10	11 965	266	338	71 151	148	24 859	223	7	3	20	1
1	—	1	1 100	226	284	57 278	143	26 048	203	1	—	8	2
—	—	—	—	97	112	21 873	53	11 105	95	1	1	1	3
2	—	2	1 105	86	105	23 483	41	8 467	77	6	5	2	4
5	2	7	6 207	107	133	26 820	64	15 216	103	2	1	2	5
88	124	212	477 438	9 817	11 910	2 327 232	6 406	1 093 438	7 977	304	209	432	6
6	17	23	87 017	1 292	1 763	382 200	807	148 987	1 250	3	2	40	7
—	—	—	—	709	992	161 275	470	68 254	642	26	11	28	8
2	—	2	50	284	384	53 466	153	21 885	204	8	2	13	9
2	13	15	9 861	230	307	55 929	176	27 508	224	4	2	6	10
—	—	—	—	165	196	36 327	121	15 616	158	—	—	7	11
5	1	6	690	82	134	24 050	77	13 775	109	7	4	3	12
—	—	—	—	125	160	28 457	82	11 872	117	5	2	7	13
—	—	—	—	84	109	17 125	87	8 391	84	2	1	2	14
—	—	—	—	116	138	26 857	82	14 713	85	4	3	1	15
—	—	—	—	130	160	27 393	64	10 908	120	2	1	3	16
—	2	2	9 990	126	167	34 852	72	12 553	88	3	1	15	17
2	—	2	7 840	83	113	21 943	44	9 203	85	3	2	1	18
—	—	—	—	89	106	17 031	71	9 227	84	1	—	5	19
—	1	1	60	115	137	26 896	60	10 440	110	3	—	5	20
—	—	—	—	147	177	35 647	110	15 178	129	7	6	5	21
—	—	—	—	85	92	16 369	51	9 185	80	4	1	4	22
—	—	—	—	55	64	10 894	19	2 909	48	7	—	5	23
—	2	2	11 286	52	71	11 154	35	5 164	52	—	—	—	24
5	36	41	274 261	2 938	3 624	763 530	2 345	443 513	2 100	132	126	166	25
78	34	112	30 361	841	958	184 224	437	62 521	738	53	32	63	26
88	21	109	11 204	356	417	72 753	192	26 585	328	12	7	17	27
69	16	85	19 630	379	453	80 187	231	28 389	341	25	15	27	28
126	20	146	32 803	928	1 131	182 774	502	66 469	783	51	28	57	29
87	8	95	20 877	397	477	88 738	217	32 864	367	22	10	20	30
67	9	76	8 288	337	375	72 284	188	25 431	311	15	4	29	31
106	22	128	23 647	668	763	151 731	372	58 016	507	30	15	43	32
45	16	61	3 626	202	238	40 869	114	12 993	181	9	4	14	33
34	6	40	22 293	637	1 829	129 098	337	48 805	581	16	5	41	34
125	36	161	32 367	792	942	167 395	448	59 262	695	47	23	44	35
175	71	246	69 958	1 655	2 156	353 303	1 069	148 648	1 518	92	43	77	36
56	19	75	8 611	305	327	59 936	146	22 113	266	18	5	26	37
62	34	96	100 267	1 678	2 249	474 804	986	176 923	1 605	16	6	63	38
117	18	135	20 345	515	644	109 370	279	41 898	450	36	16	33	39
112	13	125	15 447	427	484	91 250	198	28 189	390	21	11	38	40
80	10	90	35 416	1 037	1 533	227 142	581	82 388	959	34	13	64	41
53	3	56	23 790	539	612	111 113	312	43 056	469	17	7	29	42
63	3	66	20 541	424	502	97 101	261	42 964	353	20	10	31	43
74	10	84	32 744	688	798	157 960	411	59 528	591	36	18	57	44
61	9	70	49 169	1 580	1 840	351 322	918	136 375	1 403	83	56	71	45
65	1	66	46 352	1 629	1 840	377 986	879	131 164	1 689	55	28	61	46
60	1	61	17 015	779	855	168 773	456	76 465	725	17	9	36	47
39	8	47	18 714	658	739	138 519	344	58 023	594	17	11	36	48
36	5	41	27 768	765	895	191 613	423	82 681	966	18	8	30	49
1 883	429	2 312	965 494	21 154	26 681	4 843 780	12 646	1 995 263	18 910	892	510	1 173	50

Tab. 4. Hela antalet barn, som varit föremål för

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
L. ä n	Folk- mängd den 31 dec. 1943	Skydds- suppfostran, samhällsvård och därmed sammanshängande åtgärder							Foster- barn under tillsyn	Foster- barn i vid- sträckt bemär- kelse ²
		Hela antalet barn	Därav födda u. ä.	Barn före- mål för före- bygg- åtg.	Omhändertagna barn					
					För skydds- upp- fostran	För sam- hälls- vård	Hela antalet barn	Därav inom kom- mu- nen ¹		
<i>Landsbygd.</i>										
Stockholms län	209 444	1 306	631	78	196	1 136	1 329	674	1 821	2 495
Uppsala	91 971	547	287	26	74	449	523	221	548	769
Södermanlands	115 474	647	289	32	89	529	618	222	839	1 061
Östergötlands	184 423	957	505	80	121	762	883	370	1 022	1 392
Jönköpings	160 583	383	187	34	76	275	351	157	616	773
Kronobergs	130 231	381	204	23	101	263	362	149	570	719
Kalmar	171 562	947	486	59	142	764	899	418	895	1 313
Gotlands	46 215	254	132	14	43	200	243	85	284	369
Blekinge	94 468	759	432	61	99	603	702	358	560	918
Kristianstads	211 957	819	476	50	197	573	769	390	1 353	1 743
Malmöhus	220 321	1 088	649	85	230	784	1 013	399	1 265	1 664
Hallands	100 290	286	116	18	61	209	269	120	427	547
Göteb. o. Bohus	157 107	658	277	94	139	428	567	263	846	1 109
Älvsborgs	230 424	683	280	72	188	444	631	277	1 162	1 439
Skaraborgs	182 952	471	199	35	127	318	444	189	758	942
Värmlands	210 160	1 006	456	71	296	644	938	454	586	1 040
Örebro	129 612	619	321	49	111	462	573	252	605	857
Västmanlands	109 865	599	308	37	82	482	564	267	470	737
Kopparbergs	217 300	1 059	409	81	222	760	980	473	607	1 080
Gävleborgs	194 752	1 351	644	58	204	1 094	1 294	739	690	1 429
Västernorrlands	233 429	2 045	1 200	153	267	1 647	1 908	1 236	922	2 158
Jämtlands	124 872	752	361	67	157	534	690	414	451	865
Västerbottens	200 057	1 182	485	40	163	988	1 144	663	496	1 159
Norrbottens	192 917	1 379	511	98	288	1 003	1 284	690	507	1 197
S:a för landsbygden	3 920 386	20 268	9 845	1 415	3 673	15 351	18 978	9 480	18 295	27 775
<i>Städer.</i>										
Stockholms stad	634 179	4 941	1 686	999	862	3 175	3 997	1 357	1 616	2 973
Stockholms län	91 360	760	288	124	155	503	649	168	609	777
Uppsala	48 691	305	125	60	88	167	250	50	124	174
Södermanlands	80 450	402	138	50	97	258	355	158	302	460
Östergötlands	141 838	926	278	156	220	576	786	299	285	584
Jönköpings	86 980	434	156	64	78	298	374	140	309	449
Kronobergs	22 269	118	61	23	31	66	97	26	59	85
Kalmar	57 642	579	216	59	120	400	520	223	145	368
Gotlands	13 216	159	81	24	35	105	137	48	69	117
Blekinge	52 752	393	187	36	83	286	360	105	157	262
Kristianstads	38 634	228	103	45	50	133	183	59	152	211
Malmöhus	319 035	2 533	912	369	668	1 573	2 215	963	1 630	2 593
Hallands	52 408	243	83	46	61	136	197	63	159	222
Göteb. o. Bohus	338 163	2 992	1 061	171	596	2 265	2 838	1 366	818	2 184
Älvsborgs	103 438	623	205	190	139	307	446	129	321	450
Skaraborgs	59 657	270	131	43	61	168	229	56	141	197
Värmlands	60 033	448	189	103	132	232	359	165	142	307
Örebro	102 497	722	266	159	182	401	575	190	283	473
Västmanlands	65 370	368	156	61	94	222	316	121	252	373
Kopparbergs	34 946	177	80	6	30	144	173	46	77	123
Gävleborgs	79 092	499	187	59	74	374	448	210	184	394
Västernorrlands	42 517	390	156	98	69	236	304	103	190	293

¹ I enskilt hem el. barnhem. — ² Kol. 9 + 10.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
L ä n	Folk- mängd den 31 dec. 1943	Skyddsuffostran, samhällsvård och därmed sammanhängande åtgärder							Foster- barn under tillsyn	Foster- barn i vid- sträckt bemär- kelse*
		Hela antalet barn	Därav födda u. ä.	Barn före- mål för före- bygg- åtg.	Omhändertagna barn					
					För skydds- upp- fostran	För sam- hälls- vård	Hela antalet barn	Därav inom kom- mu- nen ¹		
<i>Städer (forts.)</i>										
Jämtlands län	18 415	195	104	12	72	112	183	54	41	95
Västerbottens »	25 517	138	55	30	38	75	113	36	38	74
Norrbottnens »	33 342	201	100	11	40	153	193	48	90	138
S:a för städerna därav	2 602 441	19 064	7 009	2 998	4 075	12 365	16 297	6 138	8 193	14 376
Göteborg . . .	290 494	2 669	942	133	504	2 071	2 553	1 243	658	1 901
Malmö . . .	163 116	1 402	490	151	377	906	1 264	557	825	1 382
Norrköping . . .	73 564	549	136	88	165	313	468	162	120	232
Hälsingsborg . . .	64 040	475	159	81	124	273	396	124	377	501
Örebro . . .	56 989	422	165	73	113	242	354	102	140	242
Borås . . .	50 541	333	99	110	90	142	232	67	52	119
Linköping . . .	45 664	294	101	57	39	206	245	115	121	236
Eskilstuna . . .	43 546	272	78	28	79	168	247	119	157	276
Västerås . . .	42 707	213	94	35	65	116	181	78	165	243
Uppsala . . .	41 779	246	93	51	79	123	200	32	102	134
Gävle . . .	40 211	290	99	28	52	215	267	129	78	207
Jönköping . . .	38 510	172	45	9	28	135	163	56	193	249
Karlskrona . . .	32 467	264	110	20	59	196	246	61	92	153
Karlstad . . .	30 688	235	84	79	45	130	170	92	76	168
Sofna . . .	30 300	335	105	66	89	190	275	32	146	178
Halmstad . . .	29 411	178	55	34	47	97	144	46	104	150
Karlskoga . . .	29 034	238	76	81	59	112	164	66	64	130
Land . . .	28 757	216	91	23	81	112	193	98	136	234
<i>Landsbygd och städer.</i>										
Stockholms stad .	634 179	4 941	1 686	999	862	3 175	3 997	1 357	1 616	2 973
Stockholms län	300 804	2 156	919	202	351	1 639	1 978	842	2 430	3 272
Uppsala . . .	140 662	852	412	86	162	616	773	211	672	943
Södermanlands »	195 924	1 049	427	82	186	787	973	380	1 141	1 521
Östergötlands »	326 261	1 883	783	236	341	1 338	1 669	669	1 307	1 976
Jönköpings »	247 563	817	343	98	154	573	725	297	925	1 222
Kronobergs »	152 500	499	265	46	132	329	459	175	629	804
Kalmar »	229 204	1 526	702	118	262	1 164	1 419	641	1 040	1 681
Gotlands »	59 431	413	213	38	78	305	380	133	353	486
Blekinge »	147 220	1 152	619	97	182	889	1 062	463	717	1 180
Kristianstads »	250 591	1 047	584	95	247	706	952	419	1 505	1 934
Malmöhus »	539 356	3 641	1 561	454	898	2 357	3 228	1 362	2 895	4 257
Hallands »	152 698	529	199	64	122	345	466	183	586	769
Göteb. o. Bohus »	495 270	3 650	1 338	265	735	2 693	3 405	1 629	1 664	3 293
Älvsborgs »	333 862	1 306	485	262	327	751	1 077	406	1 483	1 889
Skaraborgs »	242 609	741	330	78	188	486	673	245	894	1 139
Värmlands »	270 193	1 454	645	174	428	876	1 297	619	728	1 347
Örebro »	232 109	1 341	587	208	293	863	1 148	442	888	1 330
Västmanlands »	175 235	967	464	98	176	704	880	388	722	1 110
Kopparbergs »	252 246	1 236	489	87	252	904	1 153	519	684	1 203
Gävleborgs »	273 844	1 850	831	117	278	1 468	1 742	949	874	1 323
Västernorrlands »	275 946	2 435	1 356	251	336	1 883	2 212	1 339	1 112	2 451
Jämtlands »	143 287	947	465	79	229	646	873	468	492	960
Västerbottens »	225 574	1 320	540	70	201	1 063	1 257	699	534	1 233
Norrbottnens »	226 259	1 580	611	109	328	1 156	1 477	738	597	1 335
S:a för hela riket	6 522 827	39 332	16 854	4 413	7 748	27 716	35 275	15 663	26 488	42 151

Tab. 5. Antal barn som omhändertagits för

Orsak till omhändertagandet	Barn födda i äktenskap											
	gossar födda åren						flickor födda					
	Vårdform	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32	1926 och tid.	Summa	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36
<i>Landsbygd.</i>												
Orsak enligt 22 §:												
1 a) Vanvård m. m.	3	14	26	21	16	—	80	5	5	19	18	15
2 b) Fara för vanart	1	11	16	29	46	1	104	—	2	15	16	31
3 c) Vanart, under 18 år . . .	—	—	1	6	87	8	102	—	1	1	1	39
4 d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—
5 Summa åtgärder	4	25	43	56	149	12	289	5	8	35	35	85
6 Nettoantal barn	4	24	40	51	141	12	272	5	7	33	33	80
7 Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	1	3	9	2	15	—	—	—	—	3
Vårdform:												
8 Enskilt hem	3	13	18	15	37	1	87	1	4	15	19	22
9 Barnhem	2	12	22	27	34	—	97	3	3	16	12	24
10 Skyddshem	—	—	—	1	54	7	62	—	—	—	—	25
11 Annan anstalt	—	—	—	6	9	2	17	1	—	3	2	11
12 Summa vårdfall	5	25	40	49	134	10	263	5	7	34	33	82
<i>Städer.</i>												
Orsak enligt 22 §:												
13 a) Vanvård m. m.	4	6	15	17	19	—	61	4	15	14	19	13
14 b) Fara för vanart	1	5	16	36	50	—	108	2	12	14	16	32
15 c) Vanart, under 18 år . . .	—	—	—	18	139	32	189	—	—	—	1	70
16 d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	9	9	—	—	—	—	—
17 Summa åtgärder	5	11	31	71	208	41	367	6	27	28	36	115
18 Nettoantal barn	4	10	25	61	198	41	339	5	22	23	25	110
19 Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	1	8	18	1	28	—	2	1	1	6
Vårdform:												
20 Enskilt hem	1	1	6	8	50	4	70	—	4	10	9	24
21 Barnhem	3	10	24	41	73	8	159	5	19	15	20	51
22 Skyddshem	—	—	—	7	78	32	117	—	—	—	—	34
23 Annan anstalt	—	1	1	6	15	3	26	—	2	3	1	20
24 Summa vårdfall	4	12	31	62	216	47	372	5	25	28	30	129
<i>Hela riket.</i>												
Orsak enligt 22 §:												
25 a) Vanvård m. m.	7	20	41	38	35	—	141	9	20	33	37	23
26 b) Fara för vanart	2	16	32	65	96	1	212	2	14	29	32	63
27 c) Vanart, under 18 år . . .	—	—	1	24	226	40	291	—	1	1	2	109
28 d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	—
29 Summa åtgärder	9	36	74	127	357	53	656	11	35	63	71	200
30 Nettoantal barn	8	34	65	112	339	53	611	10	29	56	58	190
31 Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	2	11	27	3	43	—	2	1	1	9
Vårdform:												
32 Enskilt hem	4	14	24	23	87	5	157	1	8	25	28	46
33 Barnhem	5	22	46	68	107	8	256	8	22	31	32	75
34 Skyddshem	—	—	—	8	132	39	179	—	—	—	—	59
35 Annan anstalt	—	1	1	12	24	5	43	1	2	6	3	31
36 Summa vårdfall	9	37	71	111	350	57	635	10	32	62	63	211

¹ Barn, vilkas omhändertagande beslutats, men ej verkstälts under redogörelseåret.

skyddsuppfostran år 1943, sammandrag för hela riket.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Barn födda utom äktenskap																	
åren		gossar födda åren							flickor födda åren							Samtliga	
1926 och tid.	Summa	1943	1941-42	1937-40	1933-36	1927-32	1926 och tid.	Summa	1943	1941-42	1937-40	1933-36	1927-32	1926 och tid.	Summa		
—	62	4	3	2	2	3	—	14	—	6	9	1	3	—	19	175	1
3	67	8	7	5	4	7	—	31	5	3	6	1	6	—	21	223	2
14	56	—	1	—	—	26	—	27	—	—	1	—	13	—	16	201	3
14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	20	4
31	199	12	11	7	6	36	—	72	5	9	16	2	22	5	59	619	5
30	188	12	11	7	6	30	—	66	5	9	16	2	20	5	57	583	6
—	3	—	—	—	—	3	—	3	—	1	2	—	1	1	5	26	7
5	66	3	6	4	5	6	—	24	1	5	9	1	8	—	24	201	8
1	59	7	5	3	2	6	—	23	4	3	2	—	3	—	12	191	9
14	39	—	—	—	—	17	—	17	—	—	—	—	6	2	8	126	10
11	28	2	—	—	—	1	—	3	—	1	3	2	2	2	10	58	11
31	192	12	11	7	7	30	—	67	5	9	14	3	19	4	54	576	12
—	65	6	6	7	2	4	—	25	3	6	6	4	3	—	22	173	13
1	77	2	3	5	6	6	—	22	—	4	6	6	4	—	20	227	14
36	107	—	—	—	3	22	—	34	—	—	—	1	26	13	40	370	15
43	43	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	11	11	66	16
80	292	8	9	12	11	32	12	84	3	10	12	11	33	24	93	836	17
78	263	6	8	9	9	30	12	74	3	8	11	7	29	24	82	758	18
5	15	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	2	6	50	19
6	53	1	3	4	2	6	1	17	2	1	6	2	3	4	18	158	20
21	131	6	6	3	6	12	3	36	2	7	8	5	12	13	47	373	21
38	72	—	—	—	2	14	9	25	—	—	—	—	12	9	21	235	22
30	56	1	—	3	1	5	1	11	—	1	1	—	6	9	17	110	23
95	312	8	9	10	11	37	14	89	4	9	15	7	33	35	103	876	24
—	127	10	9	9	4	7	—	39	3	12	15	5	6	—	41	348	25
4	144	10	10	10	10	13	—	53	5	7	12	7	10	—	41	450	26
50	163	—	1	—	3	48	—	61	—	—	1	1	39	15	56	571	27
57	57	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	14	14	86	28
111	491	20	20	19	17	68	12	156	8	19	28	13	55	29	152	1 455	29
108	451	18	19	16	15	60	12	140	8	17	27	9	49	29	139	1 341	30
5	18	—	1	—	—	3	—	4	—	2	3	1	2	3	11	76	31
11	119	4	9	8	7	12	1	41	3	6	15	3	11	4	42	359	32
22	190	13	11	6	8	18	3	59	6	10	10	5	15	13	59	564	33
52	111	—	—	—	2	31	9	42	—	—	—	—	18	11	29	361	34
41	84	3	—	3	1	6	1	14	—	2	4	2	8	11	27	168	35
126	504	20	20	17	18	67	14	156	9	18	29	10	52	39	157	1 452	36

Tab. 6. Antal barn, som varit föremål för skydds-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Orsak till omhänder- tagandet Vårdform	Barn födda i äktenskap												
	gossar födda åren							flickor födda					
	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32	1926 o. tid.	Sum- ma	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32	
<i>Landsbygd.</i>													
Orsak enligt 22 §:													
1	a) Vanvård m. m. . . .	3	30	95	128	216	17	489	5	19	76	120	177
2	b) Fara för vanart . . .	1	20	74	160	356	39	650	—	8	69	106	272
3	c) Vanart, under 18 år	—	—	2	14	323	118	467	—	2	2	3	113
4	d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	—
5	Summa åtgärder	4	50	171	302	895	186	1 608	5	29	147	229	562
6	Nettoantal barn	4	48	160	283	839	176	1 510	5	28	143	217	537
7	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	—	6	19	4	29	—	—	—	—	6
Vårdform:													
8	Enskilt hem	3	28	95	152	390	25	693	1	19	96	143	322
9	Barnhem	2	20	55	96	130	3	306	3	8	43	50	83
10	Skyddshem	—	—	—	5	233	114	352	—	—	—	—	72
11	Annan anstalt	—	2	13	35	95	33	178	1	2	10	28	67
12	Summa vårdfall	5	50	163	288	848	175	1 529	5	29	149	221	544
<i>Städer.</i>													
Orsak enligt 22 §:													
13	a) Vanvård m. m. . . .	4	20	83	114	129	28	378	4	30	82	89	107
14	b) Fara för vanart . . .	1	11	56	120	272	69	529	2	18	51	89	173
15	c) Vanart, under 18 år	—	—	—	38	557	426	1 021	—	—	—	11	177
16	d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	25	25	—	—	—	—	—
17	Summa åtgärder	5	31	139	272	958	548	1 953	6	48	133	189	457
18	Nettoantal barn	4	27	118	238	903	531	1 821	5	40	107	163	420
19	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	2	9	25	3	39	—	2	1	4	7
Vårdform:													
20	Enskilt hem	1	14	66	110	292	63	546	—	15	66	105	180
21	Barnhem	3	16	63	115	234	36	467	5	28	51	58	131
22	Skyddshem	—	—	—	13	387	413	813	—	—	—	2	113
23	Annan anstalt	—	3	11	27	85	39	165	—	4	10	16	62
24	Summa vårdfall	4	33	140	265	908	551	1 991	5	47	127	181	486
<i>Hela riket.</i>													
Orsak enligt 22 §:													
25	a) Vanvård m. m. . . .	7	50	178	242	345	45	867	9	49	158	209	284
26	b) Fara för vanart . . .	2	31	130	280	628	108	1 179	2	26	120	195	445
27	c) Vanart, under 18 år	—	—	2	52	880	544	1 478	—	2	2	14	290
28	d) , , 18—21 ,	—	—	—	—	—	37	37	—	—	—	—	—
29	Summa åtgärder	9	81	310	574	1 853	734	3 561	11	77	280	418	1 019
30	Nettoantal barn	8	75	278	521	1 742	707	3 331	10	68	250	380	957
31	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	2	15	44	7	68	—	2	1	4	13
Vårdform:													
32	Enskilt hem	4	42	161	262	632	88	1 239	1	34	162	248	502
33	Barnhem	5	36	118	211	364	39	773	8	36	94	108	214
34	Skyddshem	—	—	—	18	620	527	1 165	—	—	—	2	185
35	Annan anstalt	—	5	24	62	180	72	343	1	6	20	44	129
36	Summa vårdfall	9	83	303	553	1 846	726	3 520	10	76	276	402	1 030

¹ Barn, vilkas omhändertagande beslutats, men ej verkställdes under redogörelseåret.

uppföstran år 1943, sammandrag för hela riket.

14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28		29		30	
Barn födda utom äktenskap																																	
åren		gossar födda åren								flickor födda åren								Samtliga															
1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa																		
19	416	4	12	24	30	79	9	158	—	9	35	27	50	7	128	1 191	1																
44	499	8	16	31	51	131	12	249	5	15	34	46	110	12	222	1 620	2																
104	224	—	1	2	8	137	38	186	—	—	1	2	58	42	103	970	3																
43	43	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	19	19	77	4																
210	1 182	12	29	57	89	347	62	596	5	24	70	75	218	80	472	3 858	5																
202	1 132	12	28	56	87	331	60	572	5	24	68	71	212	79	459	3 673	6																
2	8	—	—	—	—	4	—	4	—	1	2	—	1	1	5	46	7																
36	617	3	17	40	65	183	14	322	1	14	54	57	146	15	287	1 919	8																
7	194	7	9	13	13	41	1	84	4	8	9	8	26	3	58	642	9																
117	189	—	—	—	3	80	35	118	—	—	—	—	27	45	72	731	10																
48	156	2	1	4	9	38	10	64	—	3	3	7	19	17	49	447	11																
208	1 156	12	27	57	90	342	60	588	5	25	66	72	218	80	466	3 739	12																
22	334	6	11	28	22	35	2	104	3	11	33	22	47	3	119	935	13																
83	416	2	6	16	42	76	23	165	—	8	25	31	63	21	148	1 258	14																
338	526	—	—	—	11	134	122	267	—	—	—	1	78	119	198	2 012	15																
121	121	—	—	—	—	—	9	9	—	—	—	—	—	35	35	190	16																
564	1 397	8	17	44	75	245	156	545	3	19	58	54	188	178	500	4 395	17																
540	1 275	6	15	38	69	235	154	517	3	15	52	47	168	177	462	4 075	18																
6	20	—	1	—	—	1	1	3	—	1	1	1	1	3	7	69	19																
67	433	1	6	26	38	85	25	181	2	6	41	36	76	22	183	1 343	20																
72	345	6	11	10	23	51	9	110	2	12	18	18	55	26	131	1 053	21																
350	465	—	—	—	8	97	117	222	—	—	1	1	44	122	168	1 668	22																
108	200	1	—	5	10	33	13	62	—	1	2	2	25	31	61	488	23																
597	1 443	8	17	41	79	266	164	575	4	19	62	57	200	201	543	4 552	24																
41	750	10	23	52	52	114	11	262	3	20	68	49	97	10	247	2 126	25																
127	915	10	22	47	93	207	35	414	5	23	59	77	173	33	370	2 878	26																
442	750	—	1	2	19	271	160	453	—	—	1	3	136	161	301	2 982	27																
164	164	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—	—	54	54	267	28																
774	2 579	20	46	101	164	592	218	1 141	8	43	128	129	406	258	972	8 253	29																
742	2 407	18	41	94	156	566	214	1 089	8	39	120	118	380	256	921	7 748	30																
8	28	—	1	—	—	5	1	7	—	2	3	1	2	4	12	115	31																
103	1 050	4	23	66	103	268	39	503	3	20	95	93	222	37	470	3 262	32																
79	539	13	20	23	36	92	10	194	6	20	27	26	81	29	189	1 695	33																
467	654	—	—	—	11	177	152	340	—	—	1	1	71	167	240	2 399	34																
156	356	3	1	9	19	71	23	128	—	4	5	9	44	48	110	935	35																
805	2 599	20	44	98	169	608	224	1 163	9	44	128	129	418	281	1 009	8 291	36																

Tab. 7. Antal barn, som ombändertagits för sam-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13										
													Barn födda i äktenskap									
													gossar födda åren					flickor födda				
Orsak till omhändertagandet																						
Vårdform	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32	1926 o. tid.	Summa	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32										
<i>Landsbygd.</i>																						
Orsak enl. 29 §:																						
1	1 mom. Nöd i hemmet	20	69	90	74	57	—	310	11	22	76	78	50									
2	2 mom. Sjukdom	11	34	59	96	86	—	286	8	22	48	73	71									
3	3 mom. Värnlöshet	5	22	47	43	40	—	157	4	26	43	32	31									
4	Summa åtgärder	36	125	196	213	183	—	753	23	70	167	183	152									
5	Nettoantal barn	36	125	194	213	183	—	751	23	70	167	181	151									
6	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	4	7	2	—	13	1	—	4	—	—									
Vårdform:																						
7	Enskilt hem	9	40	87	80	72	—	286	5	36	76	69	68									
8	Barnhem	19	53	73	46	32	—	223	10	17	54	46	15									
9	Annan anstalt	9	34	47	84	85	—	259	8	18	43	66	68									
10	Summa vårdfall	37	127	207	210	187	—	768	23	71	173	181	151									
<i>Städer.</i>																						
Orsak enl. 29 §:																						
11	1 mom. Nöd i hemmet	109	413	470	214	126	—	1 332	87	322	370	176	169									
12	2 mom. Sjukdom	14	55	96	133	91	—	389	24	57	89	90	83									
13	3 mom. Värnlöshet	7	15	17	14	15	—	68	2	14	14	12	11									
14	Summa åtgärder	130	483	583	361	232	—	1 789	113	393	473	278	203									
15	Nettoantal barn	128	483	582	360	232	—	1 785	112	391	469	277	200									
16	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	4	12	7	10	5	—	38	4	12	10	2	1									
Vårdform:																						
17	Enskilt hem	4	36	75	43	50	—	208	4	34	61	43	47									
18	Barnhem	116	418	477	243	113	—	1 367	98	329	360	183	94									
19	Annan anstalt	11	55	82	86	82	—	316	10	52	62	71	79									
20	Summa vårdfall	131	509	634	372	245	—	1 891	112	415	483	297	220									
<i>Hela riket.</i>																						
Orsak enl. 29 §:																						
21	1 mom. Nöd i hemmet	129	482	560	288	183	—	1 642	98	344	446	254	159									
22	2 mom. Sjukdom	25	89	155	229	177	—	675	32	79	137	163	154									
23	3 mom. Värnlöshet	12	37	64	57	55	—	225	6	40	57	44	42									
24	Summa åtgärder	166	608	779	574	415	—	2 542	136	463	640	461	355									
25	Nettoantal barn	164	608	776	573	415	—	2 536	135	461	636	458	351									
26	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	4	12	11	17	7	—	51	5	12	10	6	1									
Vårdform:																						
27	Enskilt hem	13	76	162	123	120	—	494	9	70	137	112	115									
28	Barnhem	135	471	550	289	145	—	1 590	108	346	414	229	109									
29	Annan anstalt	20	89	129	170	167	—	575	18	70	105	137	147									
30	Summa vårdfall	168	636	841	582	432	—	2 659	135	496	656	478	371									

¹ Barn, vilkas omhändertagande beslutats, men ej verkställdts under redogörelseåret.

hällsvård år 1943, sammandrag för hela riket.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Barn födda utom äktenskap																	
åren		gossar födda åren							flickor födda åren							Samtliga	
1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa		
—	237	34	44	40	16	23	—	157	34	37	34	19	27	1	152	856	1
3	225	6	9	3	14	25	1	58	9	9	15	9	14	—	56	625	2
—	136	40	50	60	48	40	—	238	33	48	67	42	48	—	238	769	3
3	598	80	103	103	78	88	1	453	76	94	116	70	89	1	446	2 250	4
3	595	80	103	103	78	88	1	453	75	94	115	69	89	1	443	2 242	5
—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	20	6
—	254	35	67	89	55	63	—	309	44	71	97	57	74	1	344	1 193	7
—	142	35	27	9	14	5	—	90	25	20	7	3	6	—	61	516	8
3	206	11	10	6	9	20	1	57	9	6	11	8	10	—	44	566	9
3	602	81	104	104	78	88	1	456	78	97	115	68	90	1	449	2 275	10
—	1 064	202	139	59	33	36	—	469	178	115	61	20	25	—	399	3 264	11
1	344	18	16	14	21	14	—	83	11	17	7	18	16	—	69	885	12
—	53	15	27	16	13	10	—	81	10	27	18	14	16	—	85	287	13
1	1 461	235	182	89	67	60	—	633	199	159	86	52	57	—	553	4 436	14
1	1 450	235	181	89	67	60	—	632	198	157	86	51	57	—	549	4 416	15
—	29	7	3	4	1	2	—	17	4	3	1	—	—	—	8	92	16
—	189	25	53	38	25	24	—	165	20	67	38	26	24	—	175	737	17
—	1 064	195	130	47	34	31	—	437	172	102	46	17	22	—	359	3 227	18
1	275	22	20	19	16	11	—	88	22	13	15	14	14	—	78	757	19
1	1 528	242	203	104	75	66	—	690	214	182	99	57	60	—	612	4 721	20
—	1 301	236	183	99	49	59	—	626	212	152	95	39	52	1	551	4 120	21
4	569	24	25	17	35	39	1	141	20	26	22	27	30	—	125	1 510	22
—	189	55	77	76	61	50	—	319	43	75	85	56	64	—	323	1 056	23
4	2 059	315	285	192	145	148	1	1 086	275	253	202	122	146	1	999	6 686	24
4	2 045	315	284	192	145	148	1	1 085	273	251	201	120	146	1	992	6 658	25
—	34	7	3	4	1	2	—	17	4	3	2	1	—	—	10	112	26
—	443	60	120	127	80	87	—	474	64	138	135	83	98	1	519	1 930	27
—	1 206	230	157	56	48	36	—	527	197	122	53	20	28	—	420	3 743	28
4	481	33	30	25	25	31	1	145	31	19	26	22	24	—	122	1 323	29
4	2 130	323	307	208	153	154	1	1 146	292	279	214	125	150	1	1 061	6 996	30

Tab. 8. Antal barn, som varit föremål för sam-

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Orsak till omhändertagandet Vårdform		Barn födda i äktenskap											
		gossar födda åren						flickor födda					
		1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32	1926 o. tid.	Sum- ma	1943	1941 —42	1937 —40	1933 —36	1927 —32
<i>Landsbygd.</i>													
Orsak enl. 29 §:													
1	1 mom. Nöd i hemmet	20	115	264	372	717	8	1 496	11	63	225	373	646
2	2 mom. Sjukdom . . .	11	39	124	263	523	31	991	8	36	81	158	378
3	3 mom. Värnlöshet . .	5	43	160	257	663	9	1 137	4	34	134	248	640
4	Summa åtgärder	36	197	548	892	1 903	48	3 624	23	133	440	779	1 664
5	Nettoantal barn	36	194	544	890	1 893	46	3 603	23	133	438	777	1 655
6	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	—	—	—	4	7	4	15	1	—	—	6	—
Vårdform:													
7	Enskilt hem	9	82	319	522	1 187	7	2 126	5	62	282	522	1 171
8	Barnhem	19	79	133	128	178	1	538	10	47	96	116	141
9	Annat anstalt	9	38	112	245	547	38	989	8	26	69	147	358
10	Summa vårdfall	37	199	564	895	1 912	46	3 653	23	135	447	785	1 670
<i>Städer.</i>													
Orsak enl. 29 §:													
11	1 mom. Nöd i hemmet	109	511	689	495	635	5	2 444	87	398	552	388	535
12	2 mom. Sjukdom . . .	14	76	176	257	345	4	872	24	83	141	164	231
13	3 mom. Värnlöshet . .	7	22	62	78	183	3	355	2	20	41	73	171
14	Summa åtgärder	130	609	927	830	1 163	12	3 671	113	501	734	625	937
15	Nettoantal barn	128	608	925	828	1 157	12	3 658	112	498	729	623	931
16	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	4	12	7	11	6	—	40	4	13	10	4	1
Vårdform:													
17	Enskilt hem	4	77	245	267	607	3	1 203	4	60	214	252	515
18	Barnhem	116	513	624	400	306	4	1 963	98	411	444	269	234
19	Annat anstalt	11	70	149	203	316	5	754	10	71	113	147	226
20	Summa vårdfall	131	660	1 018	870	1 229	12	3 920	112	542	771	668	975
<i>Hela riket.</i>													
Orsak enl. 29 §:													
21	1 mom. Nöd i hemmet	129	626	953	867	1 352	13	3 940	98	461	777	761	1 181
22	2 mom. Sjukdom . . .	25	115	300	520	868	35	1 863	32	119	222	322	609
23	3 mom. Värnlöshet . .	12	65	222	335	846	12	1 492	6	54	175	321	811
24	Summa åtgärder	166	806	1 475	1 722	3 066	60	7 295	136	634	1 174	1 404	2 601
25	Nettoantal barn	164	802	1 469	1 718	3 050	58	7 281	135	631	1 187	1 400	2 588
26	Därav omh.tag. ej verkst. ¹	4	12	7	15	13	4	55	5	13	10	10	1
Vårdform:													
27	Enskilt hem	13	159	564	789	1 794	10	3 329	9	122	496	774	1 686
28	Barnhem	135	592	757	528	484	5	2 501	108	458	540	385	375
29	Annat anstalt	20	108	261	448	863	43	1 743	18	97	182	294	584
30	Summa vårdfall	168	859	1 582	1 765	3 141	58	7 573	135	677	1 218	1 453	2 645

¹ Barn, vilkas omhändertagande beslutats, men ej verkställdt under redogörelseåret.

hällsvård år 1943, sammandrag för hela riket.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Barn födda utom äktenskap																	
åren		gossar födda åren							flickor födda åren							Samtliga	
1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa	1943	1941 -42	1937 -40	1933 -36	1927 -32	1926 o. tid.	Summa		
12	1 330	34	142	290	392	778	5	1 641	34	108	226	284	675	5	1 332		5 799
23	684	6	24	40	64	185	16	335	9	17	42	53	127	10	258	2 268	2
11	1 071	40	149	425	676	1 408	5	2 703	33	154	408	571	1 250	12	2 428	7 339	3
46	3 085	80	315	755	1 132	2 371	26	4 679	76	279	676	908	2 052	27	4 018	15 406	4
45	3 071	80	313	753	1 130	2 364	26	4 666	75	279	674	907	2 049	27	4 011	15 351	5
—	7	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	1	—	—	4	27	6
15	2 057	35	242	682	1 006	2 127	8	4 100	44	234	619	842	1 897	11	3 647	11 930	7
5	415	35	56	45	70	83	1	290	25	40	28	30	55	3	181	1 424	8
29	637	11	23	34	63	176	17	324	9	14	29	41	108	14	215	2 165	9
49	3 109	81	321	761	1 139	2 386	26	4 714	78	288	676	913	2 060	28	4 043	15 519	10
3	1 963	202	352	415	444	890	2	2 305	178	297	332	260	667	1	1 735	8 447	11
6	649	18	39	48	70	133	4	312	11	28	46	52	92	2	231	2 064	12
1	308	15	77	117	127	334	3	673	10	57	81	118	311	2	579	1 915	13
10	2 920	235	468	580	641	1 357	9	3 290	199	382	459	430	1 070	5	2 545	12 426	14
10	2 903	235	464	577	639	1 350	9	3 274	199	378	458	427	1 063	5	2 530	12 365	15
—	32	7	4	4	1	2	—	18	4	3	1	—	—	—	8	98	16
2	1 047	25	208	450	493	1 134	5	2 315	20	200	358	345	901	3	1 827	6 392	17
1	1 457	195	291	115	121	151	—	873	172	211	99	53	113	—	648	4 941	18
7	574	22	53	64	74	140	4	357	22	22	46	55	101	2	248	1 933	19
10	3 078	242	552	629	688	1 425	9	3 545	214	433	508	453	1 115	5	2 723	13 266	20
15	3 293	236	494	705	836	1 668	7	3 946	212	405	558	544	1 342	6	3 067	14 246	21
29	1 333	24	63	88	134	318	20	647	20	45	88	105	219	12	489	4 332	22
12	1 379	55	226	542	803	1 742	8	3 376	43	211	489	689	1 561	14	3 007	9 254	23
56	6 005	315	788	1 335	1 773	3 728	35	7 969	275	661	1 135	1 338	3 122	32	6 563	27 832	24
55	5 974	315	777	1 330	1 769	3 714	35	7 940	274	657	1 132	1 334	3 112	32	6 541	27 716	25
—	39	7	4	4	1	3	—	19	4	5	2	1	—	—	12	125	26
17	3 104	60	450	1 132	1 499	3 261	13	6 415	64	434	977	1 187	2 798	14	5 474	18 322	27
6	1 872	230	347	160	191	234	1	1 163	197	251	127	83	168	3	829	6 365	28
36	1 211	33	76	98	137	316	21	681	31	36	75	96	209	16	463	4 098	29
59	6 187	323	873	1 390	1 827	3 811	35	8 259	292	721	1 179	1 366	3 175	33	6 766	28 785	30

Tab. 9. Kommunernas utgifter för omhänder-

1		2		3		4		5		6	
L ä n		Kommunernas utgifter för						Tillsam-			
		skydds- oppfostran	sam- hällsvård	skyddsapp- fostran och sam- hällsvård	utackor- derings- kostnader	vård på kommunens anstalt					
<i>Landsbygden.</i>											
1	Stockholms län	84 689	397 392	1 145	437 876	24 882					
2	Uppsala	23 191	171 355	—	189 445	—					
3	Södermanlands »	36 767	184 637	—	209 513	—					
4	Östergötlands »	36 874	237 723	—	262 734	956					
5	Jönköpings »	24 488	80 099	—	100 644	26					
6	Kronobergs »	30 345	68 510	830	95 271	—					
7	Kalmar »	43 905	227 921	1 267	263 431	142					
8	Gotlands »	14 411	61 179	—	68 692	—					
9	Blekinge »	30 706	161 426	—	180 015	—					
10	Kristianstads »	61 931	171 514	48	221 780	4 380					
11	Malmöhus »	72 248	233 493	—	290 027	4 625					
12	Hallands »	17 065	56 615	1 195	71 409	50					
13	Göteborg o. Bohus »	43 597	129 748	—	157 925	6 472					
14	Älvsborgs »	54 776	120 149	1 100	165 155	—					
15	Skaraborgs »	41 645	79 295	210	111 929	1 431					
16	Värmlands »	108 912	193 418	1 230	290 350	60					
17	Örebro »	39 779	134 275	—	166 355	—					
18	Västmanlands »	31 172	157 582	—	159 256	21 498					
19	Kopparbergs »	93 350	268 987	1 387	278 780	65 695					
20	Gävleborgs »	85 071	359 200	1 190	355 924	79 229					
21	Västernorrlands »	77 025	441 604	1 629	486 678	2 765					
22	Jämtlands »	38 513	147 850	662	179 621	—					
23	Västerbottens »	38 858	225 684	700	245 882	—					
24	Norrbottnens »	97 135	311 970	4 696	354 017	37 183					
25	Summa för landsbygden	1 226 453	4 621 626	17 289	5 342 709	249 304					
<i>Städerna.</i>											
26	Stockholms stad	297 114	1 242 143	25 046	1 085 640	409 985					
27	Stockholms län	47 082	193 070	4 719	218 669	7 131					
28	Uppsala »	28 587	54 904	3 141	79 922	—					
29	Södermanlands »	35 365	84 659	—	85 872	27 706					
30	Östergötlands »	66 293	191 153	3 194	178 355	58 068					
31	Jönköpings »	22 663	82 494	137	96 141	—					
32	Kronobergs »	7 858	19 153	—	25 457	—					
33	Kalmar »	43 474	114 675	—	124 748	21 676					
34	Gotlands »	9 761	31 762	1 333	37 710	—					
35	Blekinge »	24 232	81 003	3 894	87 366	9 549					
36	Kristianstads »	17 174	54 657	—	49 786	14 755					
37	Malmöhus »	191 239	519 054	13 400	549 590	118 680					
38	Hallands »	19 574	36 954	—	41 101	10 520					
39	Göteborg o. Bohus »	213 054	911 758	17 955	486 575	574 700					
40	Älvsborgs »	37 834	119 292	—	143 682	—					
41	Skaraborgs »	17 078	42 640	—	56 701	—					
42	Värmlands »	42 514	71 593	1 853	91 233	19 719					
43	Örebro »	73 977	126 784	5 151	113 630	77 159					
44	Västmanlands »	29 102	69 616	—	82 715	7 943					
45	Kopparbergs »	8 404	50 493	1 253	50 783	5 209					

tagna barns vård år 1943 länsvis i kr.

7		8		9		10		11		12		13		14	
mans		Därav kostnader för vård i													
annan kostnad	summa	enskilt hem	barnhem	skyddshem	allmän uppf-anstalt	annan anstalt	vårdade på mer än ett sätt								
20 468	483 226	259 439	89 733	15 752	—	104 894	13 408		1						
5 101	194 546	106 654	18 237	4 675	1 500	58 939	4 491		2						
11 891	221 404	114 927	36 712	9 989	300	54 416	5 060		3						
10 907	274 597	153 110	51 626	9 838	—	57 764	2 259		4						
3 917	104 587	64 402	10 599	5 790	300	21 340	2 156		5						
4 414	99 685	67 480	16 687	2 292	—	10 528	2 698		6						
9 520	273 093	168 523	18 874	8 881	1 053	73 701	2 061		7						
6 898	75 590	46 908	6 216	3 622	—	17 278	1 566		8						
12 117	192 132	122 768	23 277	6 102	633	36 619	2 733		9						
7 333	233 493	159 006	33 432	7 304	—	30 118	3 633		10						
11 089	305 741	205 331	46 654	13 959	75	34 156	5 566		11						
3 416	74 875	51 426	7 736	2 302	—	11 938	1 473		12						
8 948	173 345	100 641	35 966	9 991	—	24 853	1 894		13						
10 870	176 025	100 612	25 948	10 134	—	33 263	6 068		14						
7 790	121 150	84 620	12 542	6 548	—	13 360	4 080		15						
13 150	303 560	200 931	45 992	12 734	—	41 877	2 026		16						
7 699	174 054	101 805	30 746	8 092	—	28 134	5 277		17						
8 000	188 754	107 358	45 094	2 798	—	28 407	5 097		18						
19 249	363 724	174 619	112 599	9 712	263	50 722	15 809		19						
10 308	445 461	248 486	103 077	11 232	—	67 702	14 964		20						
30 815	520 258	433 140	31 687	7 952	—	35 844	11 635		21						
7 404	187 025	160 162	3 169	7 656	—	14 412	1 626		22						
19 360	265 242	187 920	12 181	3 793	—	53 386	7 962		23						
22 601	413 801	258 067	72 918	11 921	500	50 240	20 155		24						
273 265	5 865 868	3 678 335	891 752	193 069	4 624	953 891	143 697		25						
68 678	1 564 303	486 965	431 789	29 528	—	299 526	316 495		26						
19 071	244 871	100 698	68 176	16 913	400	46 763	11 921		27						
6 710	86 632	36 801	18 370	4 724	—	11 982	14 755		28						
6 446	120 024	35 499	25 633	10 360	143	17 543	30 846		29						
24 217	260 640	89 831	63 328	15 425	—	33 987	58 069		30						
9 153	105 294	58 933	24 781	4 015	—	16 392	1 173		31						
1 554	27 011	13 251	6 548	2 115	170	4 927	—		32						
11 725	158 149	60 665	43 916	13 202	—	32 879	7 487		33						
5 146	42 856	24 406	5 319	4 861	—	6 395	1 875		34						
12 214	109 129	51 196	21 187	8 155	—	14 895	13 696		35						
7 290	71 831	26 582	20 824	7 998	—	4 660	11 767		36						
55 423	723 693	233 235	249 190	57 513	814	99 763	78 178		37						
4 907	56 528	21 937	10 861	6 190	—	10 598	6 942		38						
81 492	1 142 767	323 990	491 414	41 496	—	73 156	212 711		39						
13 444	157 126	60 820	35 754	18 749	—	39 010	2 793		40						
3 017	59 718	40 158	5 609	3 795	—	5 598	4 558		41						
5 008	115 960	54 589	26 689	12 540	475	11 699	9 968		42						
15 123	205 912	51 870	74 063	15 669	—	22 264	42 046		43						
8 060	98 718	41 052	24 944	10 580	—	13 217	8 925		44						
4 158	60 150	25 737	21 341	2 540	—	7 598	2 934		45						

1		2		3		4		5		6	
L ä n		Kommunernas utgifter för						Tillsam-			
		skydds- uppfostran	sam- hällsvård	skydds- supp- fostran och sam- hällsvård	utackor- derings- kostnader	vård på kommunens anstalt					
<i>Städer (forts.)</i>											
1	Gävleborgs län	26 656	167 988	—	102 699	87 402					
2	Västernorrlands »	22 857	73 213	620	84 927	81					
3	Jämtlands »	15 083	27 078	108	37 648	151					
4	Västerbottens »	13 989	20 976	—	32 946	—					
5	Norrbottnens »	11 642	43 804	—	53 100	—					
6	Summa för städerna	1 322 606	4 430 916	81 804	3 996 996	1 450 434					
7	Göteborg	179 432	853 543	17 469	428 537	547 266					
8	Malmö	118 340	320 515	10 823	340 154	71 113					
9	Norrköping	51 115	96 305	3 194	113 394	18 196					
10	Hälsingborg	31 680	78 925	332	82 866	20 055					
11	Örebro	39 681	76 125	792	69 844	37 029					
12	Borås	20 373	58 668	—	72 449	—					
13	Linköping	9 679	78 795	—	44 374	39 872					
14	Eskilstuna	31 676	53 618	—	51 749	27 706					
15	Västerås	19 506	34 470	—	41 231	7 943					
16	Uppsala	26 727	40 032	1 446	62 978	—					
17	Gävle	18 733	84 495	—	67 248	32 878					
18	Jönköping	10 353	35 874	—	41 340	—					
19	Karlskrona	16 642	56 601	3 894	58 430	9 549					
20	Karlstad	13 575	41 724	1 853	39 426	13 844					
21	Solna	28 414	73 146	2 068	93 568	—					
22	Halmstad	15 351	26 142	—	26 325	10 520					
23	Karlskoga	31 326	39 897	4 359	30 512	40 130					
24	Lund	21 106	31 764	—	44 080	4 997					
<i>Landsbygd och städer.</i>											
25	Stockholms stad	297 114	1 242 143	25 046	1 085 640	409 985					
26	Stockholms län	131 771	590 462	5 864	656 545	32 013					
27	Uppsala »	51 778	226 259	3 141	269 367	—					
28	Södermanlands »	72 132	269 296	—	295 385	27 706					
29	Östergötlands »	103 167	428 876	3 194	441 089	59 024					
30	Jönköpings »	47 151	162 593	137	196 785	26					
31	Kronobergs »	38 203	87 663	830	120 728	—					
32	Kalmar »	87 379	342 596	1 267	388 179	21 818					
33	Gotlands »	24 172	92 941	1 333	106 402	—					
34	Blekinge »	54 938	242 429	3 894	267 381	9 549					
35	Kristianstads »	79 105	226 171	48	271 566	19 135					
36	Malmöhus »	263 487	752 547	13 400	839 617	123 305					
37	Hallands »	36 639	93 569	1 195	112 510	10 570					
38	Göteb. o. Bohus »	256 651	1 041 506	17 955	644 500	581 172					
39	Älvsborgs »	92 610	239 441	1 100	308 837	—					
40	Skaraborgs »	58 723	121 935	210	168 630	1 431					
41	Värmlands »	151 426	265 011	3 083	381 583	19 779					
42	Örebro »	113 756	261 059	5 151	279 985	77 159					
43	Västmanlands »	60 274	227 198	—	241 971	29 441					
44	Kopparbergs »	101 754	319 480	2 640	329 563	70 904					
45	Gävleborgs »	111 727	527 188	1 190	458 623	166 631					
46	Västernorrlands »	99 882	514 817	2 249	571 605	2 846					
47	Jämtlands »	53 596	174 928	770	217 269	151					
48	Västerbottens »	52 847	246 660	700	278 828	—					
49	Norrbottnens »	108 777	355 774	4 696	407 117	37 182					
50	Summa för hela riket	2 549 059	9 052 542	99 003	9 339 705	1 699 828					

7		8		9		10		11		12		13		14	
mans		Därav kostnader för vård i													
annan kostnad	summa	enskilt hem	barn-hem	skydds-hem	allmän upp-f-anstalt	annan anstalt	vårdade på mer än ett sätt								
4 543	194 644	52 731	105 356	6 552	—	22 832	7 173								
11 682	96 690	53 363	22 891	3 155	—	10 843	6 438								
4 470	42 269	24 396	4 869	4 371	147	1 273	7 213								
2 019	34 965	21 942	2 365	1 844	—	6 717	2 097								
2 346	55 446	36 759	9 240	2 488	—	3 692	3 267								
387 896	5 835 326	2 032 406	1 814 457	304 778	2 149	818 209	863 327								
74 641	1 050 444	293 231	461 759	33 842	—	63 705	197 907								
38 411	449 678	136 154	168 846	30 249	—	55 166	59 263								
19 024	150 614	60 824	19 079	10 619	—	12 935	47 157								
8 016	110 937	36 479	31 006	11 321	814	25 860	5 457								
9 725	116 598	32 622	43 034	10 710	—	13 675	16 557								
6 592	79 041	24 712	22 468	11 493	—	20 368	—								
4 228	88 474	18 056	38 206	3 472	—	17 828	10 912								
5 839	85 294	19 093	16 901	9 282	143	9 731	30 144								
4 802	53 976	22 438	11 168	7 827	—	6 345	6 198								
5 227	68 205	25 598	14 515	4 048	—	10 032	14 012								
3 102	103 228	26 815	48 487	4 073	—	17 336	6 517								
4 887	46 227	24 196	11 274	2 069	—	8 688	—								
9 158	77 137	30 523	17 624	4 628	—	11 895	12 467								
3 882	57 152	21 643	17 871	3 617	—	6 065	7 956								
10 060	103 628	38 144	30 220	7 915	400	18 114	8 835								
4 648	41 493	12 077	9 546	3 787	—	9 141	6 942								
4 940	75 582	11 543	27 829	3 132	—	7 589	25 489								
3 793	52 870	25 954	11 678	7 161	—	4 833	3 244								
68 678	1 564 303	486 965	431 789	29 528	—	299 526	316 495								
39 539	728 097	360 137	157 909	32 665	400	151 657	25 329								
11 811	281 178	143 455	36 657	9 399	1 500	70 921	19 246								
18 357	341 428	150 426	62 345	20 349	443	71 959	35 906								
35 124	535 237	242 941	114 954	25 268	—	91 751	60 328								
13 070	209 881	123 335	35 380	9 805	300	37 732	3 329								
5 968	126 696	80 731	23 235	4 407	170	15 455	2 698								
21 245	431 242	229 188	62 790	22 083	1 053	106 580	9 548								
12 044	118 446	71 314	11 535	8 483	—	23 673	3 441								
24 331	301 261	173 964	44 464	14 257	633	51 514	16 429								
14 623	305 324	185 588	54 256	15 302	—	34 778	15 400								
66 512	1 029 434	443 566	295 844	71 472	889	133 919	83 744								
8 323	131 403	73 363	18 597	8 492	—	22 536	8 415								
90 440	1 316 112	424 631	527 380	51 487	—	98 009	214 605								
24 314	333 151	161 432	61 702	28 883	—	72 273	8 861								
10 807	180 868	124 778	18 151	10 343	—	18 958	8 638								
18 158	419 520	255 520	72 681	25 274	475	53 576	11 994								
22 822	379 966	153 675	104 809	23 761	—	50 398	47 323								
16 060	287 472	148 410	70 088	13 378	—	41 624	14 022								
23 407	423 874	200 356	133 940	12 252	263	58 320	18 743								
14 851	640 105	301 217	208 433	17 784	—	90 534	22 137								
42 497	616 948	486 503	54 578	11 107	—	46 687	18 073								
11 874	229 294	184 558	8 038	12 027	147	15 685	8 839								
21 379	300 207	209 862	14 546	5 637	—	60 103	10 059								
24 947	469 247	294 826	82 158	14 409	500	53 932	23 422								
661 161	11 700 694	5 710 741	2 706 209	497 847	6 778	1 772 100	1 007 024								

L ä n	Under de lokala nämndernas tillsyn								Undantagna från lokal tillsyn enl. 60 § 1 mom.		Netto-antal fosterbarn under tillsyn
	Vårdade i fosterhem				Vårdade i barnhem				Vårdade i fosterhem	Vårdade i barnhem	
	Hela antalet barn	Därav utom äkten-skap	Månatlig vårdavgift		Hela antalet barn	Därav utom äkten-skap	Månatlig vårdavgift				
			Antal barn	Medeltal kr			Antal barn	Medeltal kr			
<i>Landsbygd.</i>											
Stockholms län	981	750	822	37.48	389	135	380	74.42	149	302	1 821
Uppsala	445	333	374	27.67	77	15	75	52.35	21	5	548
Södermanlands	534	371	476	26.19	29	12	29	58.10	225	51	839
Östergötlands	862	720	732	23.11	136	39	130	62.61	24	—	1 022
Jönköpings	477	326	384	24.38	8	2	8	29.38	131	—	616
Kronobergs	452	344	362	22.60	31	28	31	39.19	87	—	570
Kalmar	542	416	449	22.40	176	56	164	40.87	177	—	895
Gotlands	229	161	177	25.71	18	3	18	25.00	37	—	284
Blekinge	453	374	373	21.82	91	36	16	50.00	15	1	560
Kristianstads	954	767	810	23.24	222	65	217	98.09	84	93	1 353
Malmöhus	1 021	857	880	22.96	85	31	85	66.80	112	47	1 265
Hallands	400	274	341	22.15	19	15	16	39.81	6	2	427
Göteb. o. Bohus	601	417	520	24.51	236	92	231	42.25	6	3	846
Älvsborgs	886	586	765	23.85	182	39	176	118.81	86	9	1 162
Skaraborgs	731	549	625	23.44	—	—	—	—	22	—	753
Värmlands	404	272	337	26.19	90	22	90	45.93	92	—	586
Örebro	398	313	343	26.94	198	100	198	36.41	9	—	605
Västmanlands	371	286	318	25.86	85	8	85	99.41	14	—	470
Kopparbergs	430	296	343	27.42	170	62	116	48.97	7	—	607
Gävleborgs	523	341	464	23.34	163	38	111	69.05	4	—	690
Västernorrlands	737	583	671	22.95	134	36	114	33.60	1	—	922
Jämtlands	373	274	333	25.35	78	29	62	23.58	—	—	451
Västerbottens	415	273	315	21.91	81	8	142	29.56	—	—	496
Norrbottnens	364	204	309	25.27	142	23	—	—	1	—	507
Så för landsbygden	13 633	10 087	11 523	25.01	2 840	894	2 494	61.08	1 310	513	18 295
<i>Städer.</i>											
Stockholms stad	1 152	820	1 040	42.81	463	188	418	83.44	1	—	1 616
Stockholms län	262	184	243	36.36	316	71	312	104.55	19	14	609
Uppsala	103	86	96	30.32	15	—	15	72.33	6	—	124
Södermanlands	189	137	165	27.91	93	44	93	61.31	22	—	302
Östergötlands	224	189	210	25.76	54	36	37	65.03	7	—	285
Jönköpings	171	136	152	30.24	126	46	126	39.62	12	—	309
Kronobergs	49	45	44	25.00	—	—	—	—	10	—	59
Kalmar	116	79	104	26.16	17	2	16	58.19	12	—	145
Gotlands	24	21	21	24.76	37	14	37	46.70	8	—	69
Blekinge	133	100	106	24.54	24	8	24	44.17	1	—	157
Kristianstads	124	107	105	22.55	20	10	16	71.00	4	4	152
Malmöhus	1 139	889	1 038	29.17	482	188	454	48.48	17	4	1 630
Hallands	125	93	111	26.43	34	9	13	39.62	—	—	159
Göteb. o. Bohus	675	413	627	36.75	145	58	110	76.45	2	2	818
Älvsborgs	131	87	125	29.70	188	50	164	81.00	1	1	321
Skaraborgs	90	75	82	26.79	48	10	48	57.45	3	—	141
Värmlands	118	91	96	32.30	19	6	19	75.00	5	—	142
Örebro	223	157	199	27.30	54	17	54	66.13	6	—	283
Västmanlands	191	139	174	27.54	57	9	56	38.91	4	—	252
Kopparbergs	62	43	57	28.04	15	3	15	69.93	—	—	77
Gävleborgs	174	139	159	26.75	7	2	7	48.86	3	—	184
Västernorrlands	63	49	61	25.52	126	60	126	47.30	1	—	190

L ä n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Under de lokala nämndernas tillsyn									Undantagna från lokal tillsyn enl. 60 § 1 mom.		Netto- antal foster- barn under tillsyn
	Vårdade i fosterhem				Vårdade i barnhem				Vårdade i fosterhem	Vårdade i barnhem		
	Hela antalet barn	Därav utom äkten-skap	Månatlig vårdavgift		Hela antalet barn	Därav utom äkten-skap	Månatlig vårdavgift					
Antal barn			Medel-tal kr	Antal barn			Medel-tal kr					
<i>Städer (forts.)</i>												
Jämtlands län	40	31	39	29·23	—	—	—	—	—	1	—	41
Västerbottens >	38	32	24	25·46	—	—	—	—	—	—	—	38
Norrbottnens >	36	22	30	25·93	54	44	54	43·89	—	—	—	90
S:a för städerna därav	5 652	4 164	5 108	32·42	2 394	875	2 214	67·94	145	25	—	8 193
Göteborg	596	357	552	37·68	65	28	52	64·81	1	2	—	658
Malmö	716	547	640	30·57	115	37	106	52·62	2	—	—	825
Norrköping	112	99	112	26·54	2	2	2	18·50	6	—	—	120
Hälsingborg	183	147	179	27·79	189	89	181	41·22	4	2	—	377
Örebro	120	85	106	27·48	16	3	16	67·88	4	—	—	140
Borås	32	12	28	34·11	20	5	20	41·25	—	—	—	52
Linköping	75	61	67	25·25	46	33	35	67·69	—	—	—	121
Eskilstuna	109	76	100	29·12	45	31	45	65·38	5	—	—	157
Västerås	115	82	104	28·24	46	6	45	38·16	4	—	—	165
Uppsala	86	71	85	30·31	15	—	15	72·33	1	—	—	102
Gävle	76	68	76	26·00	—	—	—	—	2	—	—	78
Jönköping	83	70	78	29·00	107	42	107	40·02	3	—	—	193
Karlskrona	68	58	63	24·86	24	8	24	44·17	1	—	—	92
Karlstad	74	58	70	34·16	—	—	—	—	2	—	—	76
Solna	103	70	91	41·74	31	28	31	50·00	6	6	—	146
Halmstad	83	64	71	24·58	21	1	—	—	—	—	—	104
Karlskoga	64	48	57	26·40	—	—	—	—	—	—	—	64
Lund	73	62	73	28·36	59	15	48	65·27	2	2	—	136
<i>Landsbygd och städer.</i>												
Stockholms stad . .	1 152	820	1 040	42·81	463	188	418	83·44	1	—	—	1 616
Stockholms län	1 243	934	1 065	37·23	705	206	692	88·01	168	316	—	2 430
Uppsala	548	419	470	28·21	92	15	90	55·68	27	5	—	672
Södermanlands >	723	508	641	26·63	122	56	122	60·55	247	51	—	1 141
Östergötlands >	1 086	909	942	23·70	190	75	167	63·14	31	—	—	1 307
Jönköpings >	648	462	536	26·04	134	48	134	39·01	143	—	—	925
Kronobergs >	501	389	406	22·86	31	28	31	39·19	97	—	—	629
Kalmar >	658	495	553	23·11	193	58	180	42·41	189	—	—	1 040
Gotlands >	253	182	198	25·61	55	17	55	39·60	45	—	—	353
Blekinge >	586	474	479	22·42	115	44	40	46·50	16	1	—	717
Kristianstads >	1 078	874	915	23·16	242	75	233	96·23	88	97	—	1 505
Malmöhus >	2 160	1 746	1 918	26·32	567	219	539	51·37	129	51	—	2 895
Hallands >	525	367	452	23·20	53	24	29	39·72	6	2	—	586
Göteb. o. Bohus >	1 276	830	1 147	31·20	381	150	341	53·28	8	5	—	1 664
Älvsborgs >	1 017	673	890	24·67	370	89	340	100·57	87	10	—	1 483
Skaraborgs >	821	624	707	23·83	48	10	48	57·45	25	—	—	894
Värmlands >	522	363	433	27·55	109	28	109	51·00	97	—	—	728
Örebro >	621	470	542	27·07	252	117	252	42·78	15	—	—	888
Västmanlands >	562	425	492	26·46	142	17	141	75·88	18	—	—	722
Kopparbergs >	492	339	400	27·52	185	65	131	51·37	7	—	—	684
Gävleborgs >	697	480	623	24·22	170	40	118	67·86	7	—	—	874
Västernorrlands >	850	632	732	23·16	260	96	240	40·79	2	—	—	1 112
Jämtlands >	413	305	372	25·78	78	29	62	23·58	1	—	—	492
Västerbottens >	453	305	339	22·16	81	8	142	29·56	—	—	—	534
Norrbottnens >	400	226	339	25·33	196	67	54	43·89	1	—	—	597
S:a för hela riket	19 285	14 251	16 631	27·28	5 234	1 769	4 708	64·30	1 455	538	—	26 488